

Faculty of Education
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Journal of Education Research

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

วารสารวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISSN : 2774-0781 (Print) | ISSN : 2774-079X (Online)

Vol.21 No.1 January – June 2026

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2569

Faculty of Education, Srinakharinwirot University
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Education
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Journal of Education Research, Faculty of Education,

Srinakharinwirot University

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISSN 2774-0781 (Print) : ISSN 2774-079X (Online)

Vol.21 No.1 January - December 2026

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2569

เจ้าของ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วาระการออก : ราย 6 เดือน ปีการศึกษาละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน, กรกฎาคม-ธันวาคม)
พิมพ์ที่ : ร้านเลย์ปริ้นส์ ที่อยู่ : เลขที่ 561 หมู่ 1 ถนนเพชรเกษม แขวงหลักสอง เขตบางแค
กรุงเทพฯ 10160 โทร. 0-2258-2423 Fax. 0-2258-2423
ไลน์ : ID LINE: layprintswu02 Email : printing@hotmail.com
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3300900761158

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นสื่อกลางการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องกับด้าน
สังคมศาสตร์ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วารสารฯ รับเผยแพร่บทความวิจัย และ
บทความวิชาการ ฉบับสมบูรณ์ที่ไม่เคยเสนอ หรือหากมีบางส่วนของบทความได้เคยถูกนำเสนอในการประชุม
วิชาการระดับชาติหรือนานาชาติมาก่อน ผู้เขียนต้องปรับปรุงเพิ่มเติมบทความให้มีความสมบูรณ์ก่อน หรือกำลัง
เสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิณวงศ์ บำรุงขันท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
---------------------------------	----------------------------

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เขียวชนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ จัดกระโทก	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิปไตย โสเถียรธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนันท์ ธนารัษฎะภูมิ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร ชัยมงคล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤติญา ฌวลย์มาศ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นางสาวสมวรรณ เอี่ยมวิจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายธนภูมิ สุนาถวนิชย์กุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภา ตันติชูเวช	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา แยมรุ่ง	อาจารย์เกษียณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สกริพร เชาวนชัย	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อุทิศ บำรุงชีพ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จีพร นาคสัมฤทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชีวัน เขียววิจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร โอวาทนุพัฒน์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลศักดิ์ ไทเหล็กทิม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงชัย อักษรคิด	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพาดา ไตรรัตน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ วงศ์วิเชียร	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวงษ์ แสงประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิยศ สรรคบุรานุรักษ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ ส่งเสริม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกภูมิ เจียมวิทยานุกูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรยุทธ ดวงใจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อาจารย์ ดร.ฐิติมา เวชพงศ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.วราพร ทองจีน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
อาจารย์ ดร.วิลาวัลย์ ด้านสิริสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.สุพรทิพย์ ธนภัทรโชคติวัต	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.โสรัจจะ มีทรัพย์มัน	สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ดร.อริคุณ ลินธนาปัญญา	สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้ประสานงาน

นางสาวสมวรรณ เอี่ยมวิจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นายธนภูมิ สุนาถวนิชย์กุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงาน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
 โทรศัพท์ : (02) 649-5000 ต่อ 11123 โทรสาร : (02) 260-0124
 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: journal.edswu@gmail.com
 ผู้สนใจสามารถค้นหาได้ใน <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jre/index>

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยทางการศึกษา ของคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนอกมหาวิทยาลัย ให้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานวิจัยที่ผ่านการอ่าน ประเมินจากผู้ประเมินอิสระ (peer review) เพื่อยกระดับคุณภาพของงานวิจัย และให้ได้งานวิจัยที่มีคุณประโยชน์และสามารถนำมาใช้ได้ในการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดโอกาสรับผลงานวิจัยทางการศึกษา ในสาขาต่าง ๆ เช่น ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและการสอนการบริหารการศึกษา การวัดผลและวิจัยการศึกษา จิตวิทยาทางการศึกษาและการแนะแนว การศึกษาพิเศษ อาชีวและอุตสาหกรรมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ พื้นฐานทางการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพงานวิจัยทางการศึกษาให้ก้าวไปสู่ระดับสากล ซึ่งฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567 โดยได้พิมพ์เผยแพร่เป็นปีที่ 19 แล้ว

กองบรรณาธิการจึงขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความให้พิจารณาลงตีพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความที่ได้ตรวจ และให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้อง และทันสมัย ตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่สนับสนุนการจัดทำวารสารฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในเนื้อหาสาระของวารสารนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช
บรรณาธิการวารสารวิจัยทางการศึกษา

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

1. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่พิมพ์ลงวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้
นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้
นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
2. บทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิง หรือทำให้เข้าใจผิด
ว่าเป็นผลงานของผู้นิพนธ์ กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ
3. บทความจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสัตว์ทดลอง กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์รับพิจารณา
เฉพาะงานวิจัยที่ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ทดลองเท่านั้น
4. บทความที่ได้รับการพิมพ์ลงวารสารจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน/บทความ
จากจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความทั้งหมด 3 ท่าน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-
Blind Peer Review)
6. บทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนผู้นิพนธ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ทุกคนที่มีชื่อปรากฏในบทความต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยจริง และต้องระบุ
แหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ในกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
2. ผู้นิพนธ์ต้องพิมพ์บทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์
3. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงหากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานของผู้นิพนธ์ โดยผลงานเหล่านั้นต้อง
ปรากฏอยู่ในบทความ และเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ ตามรูปแบบที่วารสารกำหนด
4. ผู้นิพนธ์ที่ส่งบทความเข้ารับการประเมินคุณภาพ ต้องเป็นผู้รับรองผลงานนั้นว่าเป็นผลงานใหม่และไม่
เคยส่งพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น (ผู้นิพนธ์ลงลายมือชื่อรับรอง
ในใบนำส่งบทความวิจัย)
5. ผู้นิพนธ์ต้องนำเสนอรายงานข้อมูลที่เป็นจริงที่เกิดจากการดำเนินการวิจัย โดยไม่ให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ
และไม่บิดเบือนข้อมูล และต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ประเมินและตัดสินใจคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพมาพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้วโดยพิจารณาจากความใหม่ ความชัดเจน ความสำคัญ ความสมบูรณ์ และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสาร และมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความวิจัยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ
2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมที่น่าเชื่อถือได้อย่างจริงจัง ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่า บทความใดๆ มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการตอบรับหรือปฏิเสธการพิมพ์เผยแพร่บทความนั้นๆ ดังนั้นบทความที่พิมพ์ในวารสาร ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ในระหว่างช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความทุกคน
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหารของหน่วยงานตนเอง หรือของหน่วยงานอื่น
5. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการอนุมัติให้พิมพ์บทความ เพราะความสงสัย หรือไม่แน่ใจ หรือไม่เป็นไปตามข้อกำหนด โดยต้องหาหลักฐานทางวิชาการมาพิสูจน์ความสงสัยเหล่านั้นก่อน
6. บรรณาธิการต้องปฏิเสธการอนุมัติพิมพ์บทความที่เคยพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นมาแล้วทั้งในรูปแบบของวารสารหรือบทความหลังการนำเสนอในที่ประชุมวิชาการฉบับเต็ม (Proceedings)

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องเสนอแนะหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญและสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมินในกรณีที่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย
2. ผู้ประเมินต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมนิพนธ์ หรือมีความสัมพันธ์หรือรู้จักกับผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่จะทำให้ผู้ประเมินบทความไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอย่างอิสระได้ ถ้ามีหรือตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้ประเมินบทความควรแจ้งบรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนในบทความที่ส่งเข้ามารับการประเมินคุณภาพ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ตลอดช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
4. ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ หากพบว่ามีส่วนใดของบทความมีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานของผู้อื่นโดยมีหลักฐานชัดเจน
5. ผู้ประเมินควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ความใหม่ คุณค่าของเนื้อหา ในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

- แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 1-15
GUIDELINES FOR SUPERVISORY SKILLS OF INTERNAL SUPERVISORS
UNDER PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
เกวลิน มั่นคง, สธิรพร ชาวน้อย
Kewalin Munkong, Sathiraporn Chaowachai
- แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 16-29
เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
INTERNAL SUPERVISION GUIDELINES IN SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY (PLC) TO ENHANCE TEACHER'S INSTRUCTIONAL PRACTICES
UNDER THE OFFICE OF PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2
พีรภาว กิตติศาสตร์, จิติมา วรณศรี
Peerapa Kittisartra, Jitima Wannasri
- แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่อง 30-42
ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี
GUIDELINES FOR SCHOOL MANAGEMENT TO DRIVE THE COMPETENCY – BASED CURRICULUM
IN PILOT SECONDARY SCHOOLS IN THE EDUCATIONAL INNOVATION AREA OF CHANTHABURI
PROVINCE
ปรียาพร ศุภภูธร, ทิวัตต์ มณีโชติ
Preeyaporn Supapootorn, Tiwat Maneechote
- การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ 43-56
วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
THE DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING ACTIVITIES TO PROMOTE 21ST CENTURY SKILLS
FOR ART TEACHER STUDENTS, SUPHANBURI COLLEGE OF FINE ARTS
กานต์ศิวก ร คำวิเศษธนธรณ์
Kansiwakon Khamwisettanaton

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย (ต่อ)

- ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 57-71

THE INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
THE QUALITY OF STUDENT DEVELOPMENT IN THE SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

พัตตรา ยืนนาน, ทิวัตต์ มณีโชติ

Patra Yuennan, Tiwat Maneechote

- ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา คณศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 72-89

THE FACTORS FOR DECISION TO STUDYING AT THE BACHELOR'S DEGREE IN THE BACHELOR OF
EDUCATION PROGRAM, FACULTY OF EDUCATION SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

อาทิชล จันทร์หอม

Arthichon Chanhom

- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly ที่มีต่อความรู้ทางด้านอาชีพ
สายวิทยาศาสตร์สุขภาพและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตะพานหิน 90-101
- THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING HSCE - MONOPOLY BOARD GAME
ON HEALTH SCIENCE CAREER KNOWLEDGE AND SATISFACTION OF MATTHAYOMSUKSA 3
STUDENTS TAPHAN HIN SCHOOL

ไพรินทร์ ราชเพี้ยแก้ว, เบญญาพัชร วันทอง

Phairin Ratphiakaew, Benyapat Wunthong

- การสำรวจปัญหาและแนวทางการรับมือในการพูดภาษาอังกฤษของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 102-115
- A SURVEY STUDY OF ENGLISH SPEAKING PROBLEMS AND COPING APPROACHES OF
EDUCATION FACULTY STUDENTS

กานันต์ สาละ, อับดุลฮาгим เจอะอาลี, อาฟีดา มามะ, ปาวริศา อยู่ศิริ,

อรอุมา เจริญสุข, อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

Galan Salae, Abdulhakeem Che-ali, Afeeda Mama, Pavarisa Yoosiri,

Ornuma Charoensuk, Ittipat Suwatanpornkul

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (Principles and Guideline for Author)

แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

GUIDELINES FOR SUPERVISORY SKILLS OF INTERNAL SUPERVISORS UNDER PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

เกวลิน มั่นคง^{1*} สติรพร เชาวนชัย¹

Kewalin Munkong^{1*} Sathiraporn Chaowachai¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

* Corresponding author e-mail: kewalinma67@nu.ac.th

Received: 15/12/2025 | Revised: 31/01/2026 | Accepted: 06/02/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และ (2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานบริหารงานวิชาการ ปีการศึกษา 2568 จำนวน 144 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D = 0.52) (2) ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาจัดอบรมพัฒนาทักษะCoaching และ Mentoring เผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และจัดทำคู่มือกับแผนการนิเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ออกแบบเครื่องมือ และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม ผู้นิเทศควรประยุกต์ใช้เทคนิคการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทสร้างบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมการทำแผนพัฒนาเฉพาะบุคคล (ID Plan) ให้ครูแสดงความคิดเห็น และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การนิเทศเกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน

Abstract

This research aimed (1) to study the supervisory skills of internal supervisors under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2, and (2) to examine guidelines for enhancing the supervisory skills of internal supervisors under the same office. The study was conducted in 2 phases. Phase 1 examined the supervisory skills of internal supervisors. The sample consisted of 144 school administrators and heads of academic affairs in the 2025 academic year, the samples were obtained through random sampling using a standard table to determine the sample size and selected through stratified random sampling. Data were collected using a five-level rating scale questionnaire. Phase 2 examined guidelines for enhancing supervisory skills. The key informants were 5 experts selected through purposive sampling, and data were collected through interview. The research findings indicated that (1) The overall supervisory skills of internal supervisors under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level ($\bar{x} = 4.40$, S.D = 0.44) Considering each aspect, the highest mean score was found in human relations skills, which were at a high level ($\bar{x} = 4.46$, S.D = 0.48), whereas the lowest mean score was found in the use of supervisory techniques, also at a high level ($\bar{x} = 4.38$, S.D = 0.52) (2) The guidelines for enhancing supervisory skills of internal supervisors revealed that the Educational Service Area Office organized training to develop coaching and mentoring skills, disseminated best practices, arranged Professional Learning Community (PLC) activities, and prepared supervision manuals and supervision plans to serve as guidelines for planning, designing tools, and establishing appropriate evaluation criteria. Internal supervisors should apply supervisory techniques consistent with contextual needs, create a collegial and supportive atmosphere, promote the development of Individual Development Plans (ID Plans), encourage teachers to express their opinions, and provide opportunities for reflection on instructional practices in order to enhance the effectiveness of supervision.

Keywords: Guidelines, Supervisory skills of internal supervisors

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ระบบการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดทิศทางการยกระดับคุณภาพคนไทยในทุกมิติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

หนึ่งในปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของระบบการศึกษา คือการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง เพราะศักยภาพครูจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (กิ่งแก้ว ภูทองเงิน, 2561) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงมีบทบาทในการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านความร่วมมือของผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้อง (สธิพร เขาวนชัย, 2567) โดยการนิเทศการศึกษาเป็นงานวิชาการสำคัญของสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อดูแล ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของครู อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน (จิตติมา วรรณศรี, 2557)

การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562) ผู้ทำหน้าที่การนิเทศเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครูและคุณภาพของโรงเรียน ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องเป็นผู้มีความรู้และมีทักษะการนิเทศที่เป็นความสามารถเฉพาะ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และ มารุต ทรรตนากรกุล, 2562) ซึ่งทักษะการนิเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้นิเทศสามารถสนับสนุนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557) โดยทักษะดังกล่าวจำแนกออกเป็นหลายด้าน เช่น ทักษะด้านเทคนิคการนิเทศ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล และทักษะด้านภาวะผู้นำ (ชัชวาลย์ สาสอน, 2567) การพัฒนาทักษะการนิเทศจึงมีความสำคัญ เพราะการนิเทศที่มีคุณภาพจะช่วยให้ผู้นิเทศสามารถให้คำปรึกษาและสนับสนุนครูในการปรับปรุงวิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

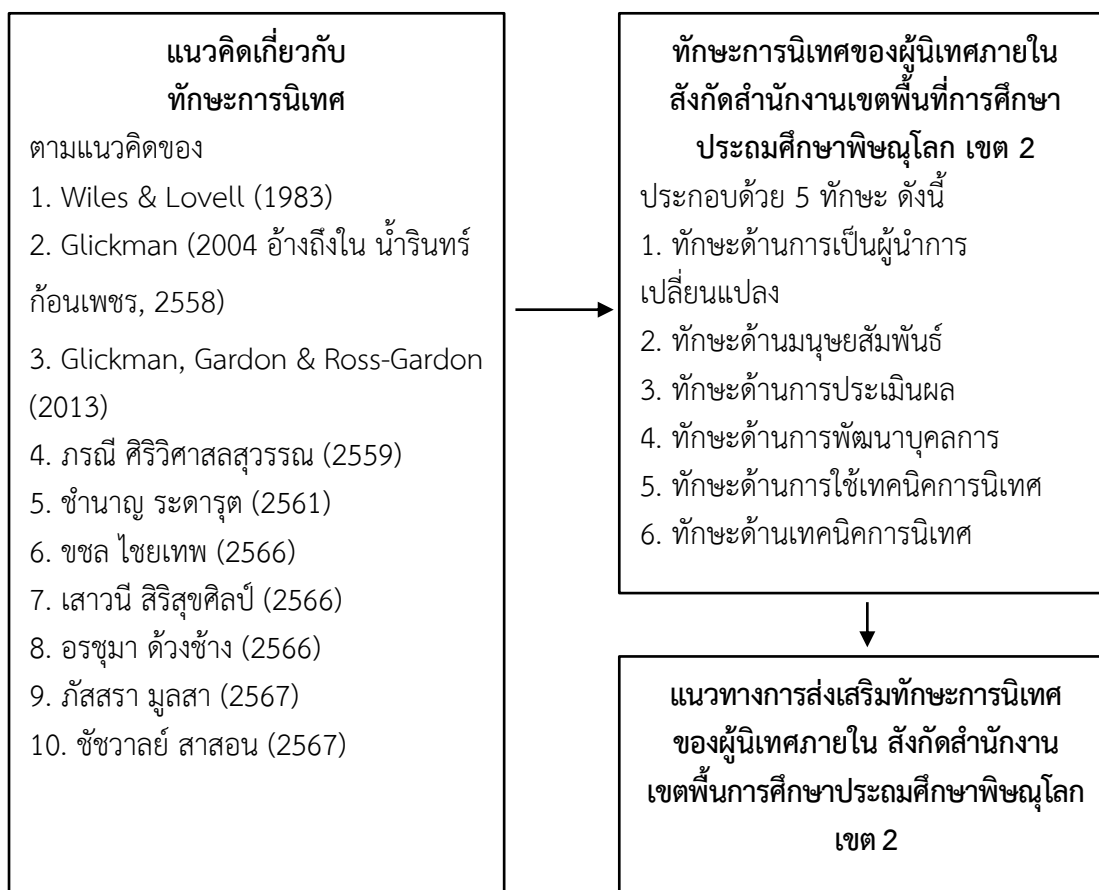
ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีภารกิจหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในพบว่า ครูผู้สอนมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอนและมีจำนวนไม่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา บุคลากรบางคนยังขาดทักษะการใช้งานด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2, 2568) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการนิเทศ เพื่อเสริมศักยภาพผู้นิเทศในการให้คำแนะนำและสนับสนุนครูในการจัดการกับความท้าทายด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ภัสสรา มูลสา (2567) ที่มองว่าผู้นิเทศที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสามารถสนับสนุนครูในการปฏิบัติการสอนและวางแผนงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อหาแนวทางส่งเสริมทักษะดังกล่าวให้สามารถนำไปใช้ในการให้คำแนะนำ สนับสนุน และพัฒนาผู้นิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานฝ่ายบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 221 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานฝ่ายบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 144 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานฝ่ายบริหารงานวิชาการแต่ละอำเภอ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และอำเภอของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านการประเมินผล 4) ทักษะด้านการพัฒนาบุคลากร และ 5) ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ

แบบสอบถาม เรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือ ตำรา งานวิจัย แนวคิด วารสาร เอกสาร บทความวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการนิเทศ

2. สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการนิเทศ ได้ 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการประเมินผล ทักษะด้านการพัฒนาบุคลากร และทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อความของแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อความในแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขของข้อความให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสม ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อความบางข้อความในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

6. นำค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อความที่นำไปใช้ได้ ผลปรากฏว่า ได้ข้อความที่นำไปใช้ได้ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 จำนวน 22 ข้อ และ ได้ค่า IOC 0.67 จำนวน 4 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค

นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามทักษะการนิเทศของผู้นำนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและผู้บริหารสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการกรอกแบบสอบถามออนไลน์ (Google form)

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษา หรือด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษาหรือเทียบเท่า มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ มีประสบการณ์การบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2. ศึกษาพิเศษ ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทหรือเทียบเท่า มีวิทยฐานะตั้งแต่ระดับชำนาญการ มีความรู้และประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความรู้ ผลงานและความเชี่ยวชาญในการนิเทศ การศึกษาหรือเป็นผู้รับผิดชอบงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจำนวน 4 คน

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้านในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาตามที่กำหนด

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบถามข้อปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขของข้อคำถามให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อคำถามในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

4. นำผลดัชนีความสอดคล้องระหว่างผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 กับข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้

5. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อกันนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า

1. ผลการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D = 0.44)

ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D = 0.52) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า

1.1 ทักษะด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยพบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D = 0.63) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำเทศเข้าใจศักยภาพและบุคลิกภาพของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างดี อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D = 0.63) รองลงมา คือ ผู้นำเทศเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีบุคลิกภาพที่ดีในการอำนวยความสะดวกให้กับการนิเทศภายใน อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำเทศสามารถชี้นำและสร้างความร่วมมือในการทำงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D = 0.70)

1.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D = 0.48) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำเทศมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D = 0.65) รองลงมา คือ ผู้นำเทศเข้าใจผู้รับการนิเทศและสามารถสื่อสารอย่างสุภาพและเหมาะสม อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.55$, S.D = 0.54) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำเทศสามารถกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.74)

1.3 ทักษะด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D = 0.47) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำเทศสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบเพื่อใช้ในการประเมินผลการนิเทศได้ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D = 0.61) รองลงมา คือ ผู้นำเทศสามารถถ่ายทอดข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับการนิเทศได้อย่างเหมาะสม อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำเทศสามารถวางแผน กำหนดเป้าหมาย เกณฑ์การประเมิน และเครื่องมือการนิเทศได้อย่างเหมาะสม อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.68)

1.4 ทักษะด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D = 0.55) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำเทศสามารถพัฒนาและส่งเสริมผู้รับการนิเทศให้มีความรู้และความสามารถที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาได้ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D = 0.65) รองลงมา คือ ผู้นำเทศสามารถยกระดับสมรรถนะของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำเทศสามารถจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและความถนัดในการปฏิบัติงานได้ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D = 0.78)

1.5 ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D = 0.52) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำเทศมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการนิเทศ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D = 0.61) รองลงมา คือ ผู้นำเทศสามารถเลือกใช้วิธีการ เทคนิค และเครื่องมือในการนิเทศได้อย่างเหมาะสม อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำเทศสามารถใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและเหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D = 0.71)

2. แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบข้อมูลที่สอดคล้องกัน ดังนี้

2.1 ทักษะด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารและครูวิชาการให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในและใช้การเผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ผู้นิเทศวางแผน กำหนดเป้าหมาย และสื่อสารให้คณะครูเข้าใจแนวทางการปรับปรุงพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการพัฒนาทักษะ Coaching และ Mentoring ให้ผู้บริหารและครูวิชาการ เปิดโอกาสให้ครูร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ผู้นิเทศสร้างบรรยากาศการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยใช้การสื่อสารเชิงบวกและให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์

2.3 ทักษะด้านการประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคู่มือและแผนการนิเทศให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทาง ผู้นิเทศวางแผนและกำหนดจุดประสงค์ของ การนิเทศให้ชัดเจน เพื่อกำหนดแบบเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม

2.4 ทักษะด้านการพัฒนาบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมและพัฒนาทักษะ Coaching และ Mentoring แก่ผู้บริหารและครูวิชาการ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ศักยภาพบุคลากรและวางแผนพัฒนารายบุคคลหรือกลุ่ม ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ผู้นิเทศสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรแบบเฉพาะบุคคล (ID Plan) เพื่อพัฒนาครูและจัดสรรบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจ

2.5 ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำโครงการอบรมและคู่มือการนิเทศแก่ผู้บริหารและครูวิชาการ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้นิเทศปรับใช้เทคนิคการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและครู ส่งเสริมให้ครูสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ครูมีอิสระในการเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับตนเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ

1.1 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจความรู้สึกของผู้รับการนิเทศ โดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีการสื่อสารที่สุภาพและเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความร่วมมือ

ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนพงศ์ ทองศรี (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศจำเป็นต้องเลือกและปรับใช้วิธีการ เทคนิค และเครื่องมือการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการบูรณาการวิธีการที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อึ้งเจริญ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการนิเทศของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านการประเมินผลการสอน รองลงมา คือ ทักษะด้านความเป็นผู้นำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านเทคนิคการนิเทศ

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน ดังนี้

2.1 ทักษะด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารและครูวิชาการให้มีภาวะผู้นำและเห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยใช้วิธีการเผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศต้องสามารถช่วยให้ผู้รับการนิเทศเห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายของการนิเทศให้เกิดความเข้าใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนาและสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์พงศ์ อินทองแก้ว (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนและเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการนิเทศ โดยมีการทำ PLC ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูร่วมช่วยกันหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ Coaching และ Mentoring ให้ผู้บริหารและครูวิชาการ โดยเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน (PLC) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศต้องออกแบบกระบวนการและใช้เครื่องมือการนิเทศอย่างเหมาะสม โดยสร้างบรรยากาศการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ผ่านการสื่อสารเชิงบวก รับฟัง และให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์โดยไม่ตัดสิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์ แสนสิบ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

ในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศด้านการช่วยเหลือครู โดยตรง ผู้บริหารควรสนับสนุนการสังเกตการณ์การสอนระหว่างผู้บริหารและครู รวมถึงระหว่างเพื่อนครู ภายในและภายนอกโรงเรียน โดยใช้กระบวนการ PLC เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง โดยยึดหลัก ความเป็นกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำเชิงบวก และมุ่งเน้นการช่วยเหลือทางวิชาชีพมากกว่าการแข่งขัน

2.3 ทักษะด้านการประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคู่มือและแผนการนิเทศ ประจำปีเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศต้องมีการวางแผนและกำหนดจุดประสงค์ของการนิเทศอย่างชัดเจน เพื่อออกแบบ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถสะท้อนผล การดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ฤทธิธ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหาร ในด้านการประเมินผลการนิเทศ ผู้บริหารควรนำข้อมูลการนิเทศภายในมาประชุมวางแผนร่วมกันกับครู เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน โดยดำเนินการตามแผนและคู่มือการนิเทศ ที่ได้จัดทำขึ้น

2.4 ทักษะด้านการพัฒนาบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมและพัฒนาทักษะ ในการสังเกตและวิเคราะห์แก่ผู้บริหารและครูวิชาการ ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรแบบเฉพาะบุคคล (ID Plan) ในการค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อพัฒนาและจัดสรรบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดุลย์ แสนสืบ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศด้านการพัฒนาบุคลากร คือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผน การพัฒนาตนเองของครู (ID Plan) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของแต่ละคน

2.5 ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำโครงการอบรม คู่มือ การนิเทศ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อใช้เป็น แนวทางให้ผู้บริหารและครูวิชาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นิเทศต้องเลือกและปรับใช้เทคนิคการนิเทศให้ เหมาะสมกับครู บริบทของสถานศึกษา และสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้นิเทศควรส่งเสริม ให้ครูวิเคราะห์และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เสริมเติมเต็มเฉพาะ ในประเด็นที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมลวรรณ พูนวัฒนกุล (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมประกวดนวัตกรรมหรือ แนวทางการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาที่โดดเด่น และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดี เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทักษะและแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะด้านการใช้เทคนิคการนิเทศ คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารและครูวิชาการเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของผู้รับการนิเทศและสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารและครูประยุกต์ใช้คู่มือการนิเทศที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำแนวทางการส่งเสริมทักษะการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารและครู โดยการเสริมแรงบันดาลใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน พร้อมกำหนดเป้าหมายและสื่อสารทิศทางการทำงานให้ชัดเจน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายใน

2.2 ควรศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครู

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- ชล ไซเทพ. (2566). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ชัชวาลย์ สาสอน. (2567). การศึกษาองค์ประกอบทักษะการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิจัยวิชาการ, 8(3), 88–100.

- ชำนาญ รัตต. (2561). การพัฒนาทักษะการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- ธมลวรรณ พูนวัฒนากุล. (2568). แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. *วารสารเสียงธรรมจากมหาสารคาม*, 11(2), 290-305.
- นฤมล อึ้งเจริญ. (2565). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 23(1), 22-32.
- น้ำรินทร์ ก้อนเพชร. (2558). การศึกษาทักษะการนิเทศการสอนของผู้นิเทศตามการรับรู้ของตนเองและของครูโรงเรียนเทพศิลา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 10(3), 627-639.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์พงศ์ อินทองแก้ว. (2563). ปัจจัยและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ห้างหุ้นส่วนจำกัด มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- พัฒนพงศ์ ทองศรี. (2565). ทักษะการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ภรณ์ ศิริวิศาลสุวรรณ. (2559). ทักษะในการนิเทศการศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 14(1), 37-44.
- ภัสสร มุลสา. (2567). การวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(3), 101-118.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). การนิเทศการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุง). นำศิลป์โฆษณา.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ และ มารุต วรรณนากรกุล. (2562). หลักการนิเทศการศึกษา. พรศิวกการพิมพ์.
- สถิพร เขาวนชัย. (2567). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กองพิมพ์ดอกคอม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสาวณี สิริสุขศิลป์. (2566). ภาวะผู้นำทางการนิเทศการศึกษา: Educational Supervisory Leadership. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อดุลย์ แสนสืบ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- อรชума ดั่งช้าง. (2566). รูปแบบการพัฒนาทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- อัจฉรา ฤทธิธ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, 1(2), 95-103.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2013). The basic guide to supervision and instructional leadership (3rd ed.). Pearson Education.
- Wiles, K., & Lovell, J. T. (1983). Supervision for better schools (5th ed.). Prentice-Hall.

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิด ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

INTERNAL SUPERVISION GUIDELINES IN SCHOOL BASED ON THE CONCEPT OF
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY (PLC) TO ENHANCE TEACHER'S INSTRUCTIONAL
PRACTICES UNDER THE OFFICE OF PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 2

พีรภาว กิตติศาสตรา^{1*} จิติมา วรรณศรี¹

Peerapa Kittisartra^{1*} Jitima Wannasri¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

* Corresponding author e-mail: peerapak67@nu.ac.th

Received: 03/02/2026 | Revised: 20/02/2026 | Accepted: 27/02/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู วิธีการดำเนินวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 275 คน รวม 302 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากรแต่ละเครือข่ายโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้มาโดยเลือกแบบ

เจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.48) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.49) 2) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า 1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหา สถานศึกษาควรวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งร่วมกันตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาควรกำหนดเครื่องมือการนิเทศจากปัญหาและความต้องการเพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงจุด 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรใช้หลักการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง 4) ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ สถานศึกษาควรนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้เพื่อกำหนดเป้าหมาย วางแผน และพัฒนากิจกรรมนิเทศให้ตรงกับความต้องการของครูและปัญหาในชั้นเรียน

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to examine the current state of internal supervision in educational institutions based on the concept of Professional Learning Community (PLC) to promote teachers' instructional management, and 2) to study guidelines for internal supervision in educational institutions based on the PLC concept to enhance teachers' instructional management. The research methodology consisted of two phases. Phase 1 involved studying the current state of internal supervision in educational institutions based on the PLC concept to promote teachers' instructional management. The sample group comprised 27 school administrators and 275 teachers, totaling 302 participants, selected through proportional stratified random sampling according to each school network. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.94. Data were analyzed using the mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). Phase 2 focused on studying guidelines for internal supervision in educational institutions based on the PLC concept to promote teachers' instructional management. The informants consisted of three experts selected through purposive sampling. The research instrument was a structured interview form, and the data were analyzed using content analysis. The research findings revealed that: 1) The overall state of internal supervision in educational institutions based on the PLC concept to promote teachers' instructional management was at a high level. The aspect with the highest mean score was supervisory

practice. 2) The guidelines for internal supervision in educational institutions based on the PLC concept to promote teachers' instructional management were as follows: 1) In terms of problem analysis, educational institutions should collaboratively analyze and synthesize data from multiple sources in accordance with the PLC concept. 2) Regarding supervisory planning, educational institutions should determine supervisory tools based on identified problems and needs to ensure that supervision aligns with the school context and leads to targeted development. 3) In terms of supervisory practice, school administrators and supervisors should apply coaching and mentoring approaches. 4) For evaluation and improvement of supervision, educational institutions should utilize student learning achievement data to set goals, plan, and develop supervisory activities that address teachers' needs and classroom-related problems.

Keywords: Internal Supervision, Professional Learning Community, School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมระบบและกระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับวิชาชีพชั้นสูง พร้อมทั้งกำกับและประสานสถาบันผลิตครูให้มีความเข้มแข็งในการพัฒนาบุคลากรทั้งใหม่และประจำการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดสรรงบประมาณและกองทุนพัฒนาครูอย่างเพียงพอ ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญของการติดตามและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การนิเทศภายในเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนามาตรฐานและรองรับการประเมินภายนอก การนิเทศภายในช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนผ่านความร่วมมือของบุคลากร โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังช่วยสะท้อนการสอน พัฒนาศักยภาพครู แก้ปัญหาการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาการศึกษา สื่อ และนวัตกรรม อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามมาตรฐานของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ของฐานปนา จ้อยเจริญ (2563) และกรัณย์พล วิวรรณมงคล (2561) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ต่างมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันว่า กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผ่านกระบวนการร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน คือ คุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สามารถเป็นแบบอย่างได้

ผลการทดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังมีหลายวิชาที่อยู่ในระดับพอใช้ถึงควรปรับปรุง โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สะท้อนถึงความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งดำเนินการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขึ้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2, 2567)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การนิเทศมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทจริงของสถานศึกษา และสามารถใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาครูอย่างยั่งยืนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

วัชรุ เล่าเรียนดี (2555) ;
จิตติมา วรณศรี (2557) ;
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ;
สุวดี อุปปินใจ (2566) ;
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567) ;
สถิพร เชาวนชัย (2568)

นครินทร์วิโรฒ ปีที่ 21 ฉ
nakharinwirot University

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิด
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการ
จัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. ด้านการศึกษาสภาพปัญหา
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ
4. ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ

แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครู จำนวน 1,210 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รวมจำนวน 1,327 คน

- กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 275 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2) ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหา 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และ 4) ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหา 2) ด้านการวางแผนการนิเทศ 3) ด้านการ

ปฏิบัติการนิเทศ 4) ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ ลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรา
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Five Rating Scale)

- การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และประเด็นสำคัญของแนวทางการ
นิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู

2. กำหนดกรอบความคิดเบื้องต้นเพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหาและตัวแปร

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา
ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อ
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้อง
ระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถาม โดยนำแบบสอบถามมาหาค่า (Index of Item Objective
Congruence: IOC) และเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ≥ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

6. ปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ปรับปรุง
แก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการวิจัย

7. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งแล้วนำไปทดลองใช้ (Try
out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
ครั้งนี้ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) และค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.94

8. นำผลการวิเคราะห์มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจัดพิมพ์แบบสอบถามแนว
ทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
ของครู ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง
ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างและขอรับคืน

3. ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เป้าหมายในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจำนวน 302 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการวิจัยทางสถิติโดยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่า ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโททางการศึกษาขึ้นไป มีประสบการณ์การนิเทศ และการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษา และมีประสบการณ์การบริการมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน
2. ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในด้านการนิเทศ และการใช้กระบวนการ PLC ในสถานศึกษา และมีประสบการณ์การนิเทศไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2) ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
- การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 1. ศึกษาหลักสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด

2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการณ์เทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมาเขียนเป็นข้อคำถามสัมภาษณ์

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่จะให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการณ์เทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมดังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.47) ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.48) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ด้านที่	รายการ	n = 302		แปลผล
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการศึกษาสภาพปัญหา	4.12	0.48	มาก
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.19	0.47	มาก

3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.20	0.49	มาก
4	ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ	4.16	0.48	มาก
รวม		4.17	0.48	มาก

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า สถานศึกษาควรวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งร่วมกันตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อระบุปัญหาหลักและสาเหตุของการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดเครื่องมือการนิเทศ เช่น แบบประเมิน แบบสังเกตการสอน จากปัญหาและความต้องการเพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงจุด

3.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรใช้หลักการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ให้อยู่บนพื้นฐานของการเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เปิดโอกาสให้ครูวิเคราะห์ตนเอง และควรสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยเพื่อให้ครูกล้าพูดถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข

3.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ พบว่า สถานศึกษาควรนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น คะแนนสอบ คะแนนPISA คะแนน O-NET นำไปใช้เพื่อกำหนดเป้าหมาย วางแผน และพัฒนากิจกรรมนิเทศให้ตรงกับความต้องการของครูและปัญหาในชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก การนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนากิจการการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และสะท้อนปัญหาอย่างเปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ หัตถ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งพบว่า

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานนิเทศภายในที่เน้นความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการวางแผน การปฏิบัติ และการสะท้อนผล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจและการยอมรับในหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก การปฏิบัติการนิเทศเป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริงในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น การสังเกตการจัดการเรียนรู้ การสะท้อนผลการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการทำงานของครูและสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรุณี หอมอินทร์ (2563) ซึ่งพบว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ในด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรมีการทำความเข้าใจกับครูผู้สอน 3 ด้านได้แก่ 1. ครูผู้สังเกตการสอนกับครูผู้สอนมีการประชุมก่อนดำเนินการสังเกตการสอนเพื่อทบทวนความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้และเป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2. ครูผู้สังเกตการสอนกับครูผู้สอนมีการประชุมก่อนดำเนินการสังเกตการสอน เพื่อทบทวนความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการ ตารางเวลา และเครื่องมือที่จะใช้ในการสังเกตการสอน 3. ครูผู้สังเกตการสอนแจ้งครูผู้สอนให้ทราบถึงเครื่องมือและประเด็นที่จะทำการเก็บบันทึกข้อมูล

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัญหา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะและความคุ้นเคยในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การระบุปัญหาไม่ชัดเจนและไม่สะท้อนสภาพจริงของการเรียนรู้ ขาดรูปแบบและเครื่องมือที่เป็นระบบในการศึกษาสภาพปัญหา ส่งผลให้การวิเคราะห์ปัญหาเป็นไปอย่างผิวเผินและไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวี เรือนกุณา (2561) ซึ่งพบว่า การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการสอนมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจากผู้รับการนิเทศการสอนจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเมื่อโรงเรียนทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจะทำให้โรงเรียนสามารถวางแผนการจัดการนิเทศการสอนได้ตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและการพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนจากครูโดยตรง

2. แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า สถานศึกษาควรวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งร่วมกันตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อระบุปัญหาหลักและสาเหตุของการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ช่วยให้สถานศึกษามองเห็นปัญหาและสาเหตุของการจัดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน อีกทั้งส่งเสริมการใช้เหตุผลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู ทำให้

สามารถแยกแยะปัญหาหลักได้อย่างถูกต้อง และนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรกฤษณ์ กังหัน (2565) ซึ่งพบว่า สถานศึกษาควรใช้กระบวนการ PLC ในการศึกษาสภาพปัญหาก่อนการนิเทศ ทั้งนี้เพราะกระบวนการ PLC จะช่วยเป็นกรอบและแนวทางในการจัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการนิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา สาเหตุของปัญหาที่จะนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขและพัฒนาการดำเนินการนิเทศอย่างแท้จริง

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดเครื่องมือการนิเทศ เช่น แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน จากปัญหาและความต้องการเพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงจุด เนื่องจากการกำหนดเครื่องมือการนิเทศโดยอิงจากปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพราะช่วยให้การนิเทศมีทิศทางชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน การออกแบบเครื่องมือจากข้อมูลปัญหาและความต้องการจะช่วยให้เก็บข้อมูลที่ตรงประเด็น สะท้อนจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหาได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒรา เล่าเรียนดี (2554) ซึ่งพบว่า เครื่องมือการนิเทศที่มีคุณภาพต้องผ่านการวิเคราะห์เป้าหมายและบริบท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศเชิงวิชาการที่เน้นการใช้ข้อมูลจากสภาพจริงเพื่อการพัฒนา และช่วยให้ผลการนิเทศมีความน่าเชื่อถือและนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรใช้หลักการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง ให้อยู่บนพื้นฐานของการเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เปิดโอกาสให้ครูวิเคราะห์ตนเอง และควรสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยเพื่อให้ครูกล้าพูดถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจาก แนวทางดังกล่าวช่วยส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืนมากกว่าการตำหนิซึ่งอาจก่อให้เกิดความกลัวและการปิดกั้นการเรียนรู้ การสะท้อนผลเชิงโค้ชจะช่วยให้ครูเห็นจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาอย่างชัดเจน พร้อมแนวทางปรับปรุงที่นำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับ วรณิภา ไชยมาตย์ (2560) ซึ่งพบว่า หลักการนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) เป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ การพัฒนาที่ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนการสอนได้ใช้เวลานานในการทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมาย การชี้แนะแบบมีเป้าหมายหรือจุดเน้นร่วมกัน การชี้แนะในบริบทโรงเรียนโดยอาศัยกระบวนการลงมือปฏิบัติ ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ พบว่า สถานศึกษาควรนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำไปใช้เพื่อกำหนดเป้าหมาย วางแผน และพัฒนากิจกรรมนิเทศให้ตรงกับความต้องการของครูและปัญหาในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศสามารถมองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนได้อย่างชัดเจน ช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูแต่ละกลุ่มและบริบทของผู้เรียนได้ตรงจุด ส่งผลให้การยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นไป

อย่างมีทิศทาง ชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ระบุว่า การสรุปผลการนิเทศเพื่อเป็นการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในประสบผลสำเร็จในครั้งต่อไป ประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศทางด้านวิชาการและข้อมูลสารสนเทศตามประเด็นการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัญหา สถานศึกษาควรจัดทำฐานข้อมูลสภาพปัญหาการนิเทศ เช่น แฟ้มสะสมงานนิเทศ เพื่อบันทึกข้อมูลปัญหา ข้อเสนอแนะ และผลการแก้ไขในแต่ละรอบการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้สามารถติดตามพัฒนาการและนำข้อมูลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ สถานศึกษาควรวิเคราะห์นโยบาย แผนงาน และผลการประเมินคุณภาพที่ผ่านมา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการนิเทศภายใน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน

1.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกลุ่ม PLC โดยครูร่วมกันสังเกตการจัดการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความไว้วางใจ

1.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผลการนิเทศเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินการนิเทศมาวิเคราะห์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และนำไปสู่การวางแผนพัฒนาการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศมีลักษณะเป็นวงจรคุณภาพ (PDCA) และเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินกิจกรรม PLC ควบคู่กับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.2 ควรศึกษาสมรรถนะหรือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เฝ้าต่อการนิเทศภายในตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พรึกหลวงกรฟฟค.
- กรณย์พล วิวรรณมงคล. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์, 11(3), 92-114.

- จักรกฤษณ์ กังหัน. (2565). *สภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดแพร่* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ฐาปนา จ้อยเจริญ. (2563). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเชิงรุกของนักศึกษาครุวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรภูมิ หอมอินทร์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณิภา ไชยมาตย์. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3), 116-128.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). *การนิเทศการสอน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2555). *การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาวี เรือนกุณา. (2561). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 13(3), 195-205.
- สถิพร เขาวนชัย. (2568). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Academic Administration in School to Develop Student Quality)*. การพิมพ์ดอกคอม.
- สันติ หัดที. (2563). *การพัฒนาระบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. (2567). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุวดี อุปินใจ. (2566). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน*. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 17(51), 205-216.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการนิเทศเชิงรุก (Active Learning)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *แนวทางการสร้างความเข้มแข็ง การนิเทศภายในสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

แนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่อง ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี

GUIDELINES FOR SCHOOL MANAGEMENT
TO DRIVE THE COMPETENCY – BASED CURRICULUM IN PILOT SECONDARY SCHOOLS
IN THE EDUCATIONAL INNOVATION AREA OF CHANTHABURI PROVINCE

ปรียาพร ศุภภูธร^{1*} ทิวัตต์ มณีโชติ¹

Preeyaporn Supapootorn^{1*} Tiwat Maneechote¹

¹ คณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ประเทศไทย

¹ School of Education, Panyapiwat Institute of Management, Thailand

* Corresponding author e-mail: Kruniz1@laemsing.ac.th

Received: 18/01/2026 | Revised: 12/02/2026 | Accepted: 01/03/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ลำดับความ
ต้องการจำเป็น และ 2) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา นำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน
แบ่งเป็น ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือครู 285 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือคือ
แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนี PNI_{modified} ระยะที่ 2 การ
วิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง คืออาจารย์มหาวิทยาลัย
ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์
เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า: 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐาน
สมรรถนะอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นที่
มีค่าดัชนีสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ด้านการ
พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐาน

สมรรถนะประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ : ออกแบบห้องเรียนยืดหยุ่นรองรับ Active Learning และเทคโนโลยีทันสมัย (2) ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา : ใช้กลไก PLC และพัฒนาครูผ่านปัญหาจริง (Pain point) (3) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง : สร้างความร่วมมือเชิงกลยุทธ์และจัดทำ MOU กับชุมชน (4) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : พัฒนาระบบประเมินตามสภาพจริงอิงฐานสมรรถนะโดยใช้ข้อสอบ PISA Style และ (5) ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา : ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและฐานข้อมูลสารสนเทศ Real – Time สร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์บริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา หลักสูตรฐานสมรรถนะ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

The objectives of this mixed-methods research were: 1) to study the current and desirable states and analyze the priority of needs; and 2) to propose school management guidelines for driving the competency-based curriculum in pilot secondary schools within the Chanthaburi Educational Innovation Area, The study was conducted in two phases. Phase 1 involved quantitative research with a sample of 285 teachers selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using mean, standard deviation, and the PNI modified index, Phase 2 consisted of qualitative research with 5 key informants selected through purposive sampling, including university professors, educational supervisors, school administrators, and teachers. Data were collected via in-depth interviews and analyzed using content analysis. The research findings revealed that: 1) the current state of school management for driving the competency-based curriculum was at a high level, while the desirable state was at the highest level. The top two priority needs with the highest indices were partnership networking with stakeholders, followed by the development of educational management innovation 2) The school management guidelines for driving the competency-based curriculum comprised five aspects: (1) Classroom and Learning Environment Management: designing flexible classrooms to support Active Learning and modern technology; (2) Personnel Development: utilizing Professional Learning Community (PLC) mechanisms and developing teachers through actual pain points; (3) Partnership Networking: fostering strategic collaborations and establishing MOUs with the community; (4) Internal Quality Assurance: developing authentic, competency-based assessment systems using PISA Style tests; and (5) Educational Management Innovation: utilizing digital technology and real-time information databases to create innovations that respond to the specific context of the Chanthaburi Educational Innovation Area.

Keywords: School Management, Competency-Based Curriculum, Education Innovation Zone

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน ทว่าในปัจจุบันคุณภาพการศึกษาไทยกำลังเผชิญกับ "ภาวะวิกฤตเชิงซ้อน" ที่สะท้อนผ่านผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2567 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกกลุ่มสาระหลัก สอดคล้องกับผลการประเมิน PISA 2022 ที่ทักษะของเยาวชนไทยยังคงตามหลังค่าเฉลี่ย OECD อย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์นี้ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นจาก ภาวะการสูญเสียการเรียนรู้ (Learning Loss) อันเป็นผลกระทบตกค้างจาก COVID-19 ซึ่งบั่นทอนทั้งสมรรถนะทางวิชาการและทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในระยะยาว (UNICEF, 2021; World Bank, 2022)

ท่ามกลางวิกฤตดังกล่าว "หลักสูตรฐานสมรรถนะ" จึงถูกกำหนดเป็นทางรอดหลักในการปฏิรูป โดยเปลี่ยนผ่านจากการเน้นเนื้อหา (Content-based) ไปสู่การสร้างความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง อย่างไรก็ตาม หัวใจสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรใหม่ขับเคลื่อนได้จริงไม่ใช่เพียงการปรับการสอนของครู แต่คือ "ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา" เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรต้องอาศัยความพร้อมของระบบบริหารจัดการในหลายมิติ ทั้งด้านทรัพยากรและโครงสร้างที่เอื้ออำนวย (Gervais, 2016) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ภาวะผู้นำทางวิชาการ" ของผู้บริหารที่ต้องทำหน้าที่เป็นเข็มทิศและสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างตรงจุด (Dadheech, 2018) หากขาดการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์ นวัตกรรมทางศึกษาย่อมไม่สามารถส่งผลถึงตัวผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

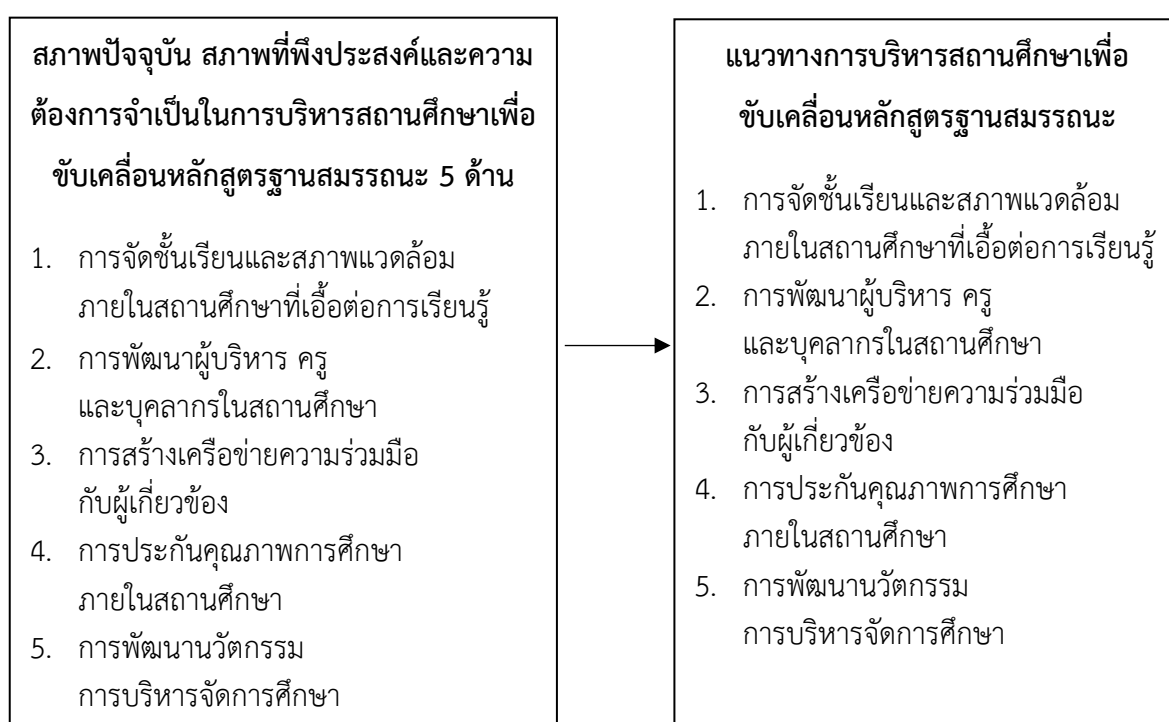
สำหรับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ จังหวัดจันทบุรีได้รับการประกาศเป็น พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) เพื่อเป็นห้องปฏิบัติการทางนโยบายที่ให้อิสระในการทดลองข้อจำกัดเดิม สู่การสร้างเด็กยุคใหม่ที่มีสมรรถนะตามเป้าหมาย "CHAN NEW GEN" ทว่าข้อมูลเชิงประจักษ์กลับพบความย้อนแย้งว่า โรงเรียนนำร่องส่วนใหญ่ยังคง "ติดหล่มปัญหาการบริหารจัดการที่ซับซ้อนทับซ้อน" และความล้มเหลวในการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือจากภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ปัญหานี้สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักตามทฤษฎี Iceberg Model (McClelland, 1973) ยังคงเผชิญช่องว่างสำคัญ ทั้งเรื่องการขาดความเข้าใจของครูในการออกแบบกิจกรรมเชิงสมรรถนะ และการขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Shahid et al., 2022) ตลอดจนระบบการวัดผลที่ยังไม่สะท้อนสมรรถนะตามสภาพจริง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา “แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้นำแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ ตามคู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ ของคณะกรรมการด้านวิชาการในคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2566) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง 4) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและ 5) การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาโดยการสอบถาม และส่วนที่ 2 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยตามหัวข้อแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2568 จำนวน 23 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,097 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดจันทบุรี และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากในขั้นตอนสุดท้ายเพื่อให้ได้จำนวนตามที่กำหนด

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 5 ด้าน โดยมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 และจากการทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.97

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาผ่านหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ การเก็บข้อมูลใช้ระบบออนไลน์ผ่าน Google Form โดยการส่งลิงก์และ QR-Code ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) รวมถึงการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในบางส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลประชากรศาสตร์ สำหรับระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนี PNImodified ซึ่งปรับปรุงโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2550) เพื่อเปรียบเทียบช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีผลงานด้านการบริหารหรือหลักสูตรฐานสมรรถนะ 2 คน, ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 1 คน และครูในโรงเรียนนำร่องที่ประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนหลักสูตร 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 2 ลำดับแรกในแต่ละด้านที่ได้จากระยะที่ 1 โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้องจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปใช้จริง

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Zoom หรือ Google Meet จากนั้นรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อสรุปและสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปมาน (Inductive Method) โดยทำการจัดกลุ่มประเด็น (Categorization) และเรียบเรียงเป็นข้อความสรุปเพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพใน 5 ด้านหลัก

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะในภาพรวมและรายด้าน พบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งในสภาพปัจจุบันและพึงประสงค์คือ ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนา พบว่าประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุดคือ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รองลงมาคือด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา รายละเอียดปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อน หลักสูตรฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อม ภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.06	0.52	มาก	4.88	0.18	มากที่สุด	0.20	4
2. ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา	4.12	0.62	มาก	4.94	0.12	มากที่สุด	0.20	4
3. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง	3.85	0.74	มาก	4.86	0.21	มากที่สุด	0.26	1
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.02	0.76	มาก	4.91	0.16	มากที่สุด	0.21	3

การบริหารสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อน หลักสูตรฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ ความ ต้องการ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
5. ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา	4.00	0.79	มาก	4.91	0.16	มากที่สุด	0.23	2
รวม	4.01	0.65	มาก	4.90	0.14	มากที่สุด		

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมและมีการปฏิบัติงานในระดับที่มาก แต่ยังคงมีความต้องการที่จะพัฒนาให้ไปสู่ระดับมากที่สุดในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านการสร้างเครือข่ายที่มีคะแนนเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำกว่าด้านอื่น เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Need Index) (PNI_{Modified}) ในการพัฒนาโดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ คือ 1) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง (PNI_{Modified} = 0.26) 2) ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา (PNI_{Modified} = 0.23) 3) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.21) 4) ด้านการจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.20) และด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา (PNI_{Modified} = 0.20)

2. แนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะที่ 2 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นโดยอิงจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{Modified} สูงสุด จากการวิจัยในระยะที่ 1 ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดถูกนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีอุปมานเพื่อจัดกลุ่มประเด็นและเรียบเรียงข้อมูล กระบวนการนี้มุ่งเน้นการสังเคราะห์แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกนำไปสู่ข้อสรุปของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี ดังนี้

2.1 สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) โดยใช้ชุมชนเป็น "พื้นที่ปล่อยของ" ในการทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จริง และจัดพื้นที่ปฏิบัติการภายในเพื่อต่อยอดเชิงธุรกิจ/อาชีพที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น

2.2 พัฒนาระบบสารสนเทศแบบ Real-time ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตร จันทน์นิวเจน, นำ AI มาช่วยลดภาระงานบริหาร (เช่น จัดตารางสอน) และใช้ระบบติดตามงาน (Tracking) เพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

2.3 พัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้กลไก PLC ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ, เน้นการสอนเชิงรุก (Active Learning) เช่น Gamification และใช้ Pain Point ที่สะท้อนจากผู้เรียนมาเป็นฐานในการพัฒนาตนเอง PA

2.4 ผู้บริหารเป็น "เช็มทิส" ที่ใช้ Active Management โดยการนิเทศเชิงรุกอย่างสม่ำเสมอ, สร้างและสื่อสาร School Concept ที่ชัดเจน และพัฒนาตนเองด้วยการทำ R&D เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารที่แก้ Pain Point จริง

2.5 สร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน และจัดทำ MOU เพื่อใช้ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากร (ปราชญ์ชาวบ้าน) และเป็น "พื้นที่ประเมินสมรรถนะ" ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2.6 แสวงหาเครือข่ายเชิงกลยุทธ์ โดย "วิ่งเข้าหา" องค์กรภายนอก (เช่น ศูนย์วิจัย/มหาวิทยาลัย) และจัดทำ MOU ภายใต้ธีม (Theme) ระดับโลก (SDG/BCG) เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนและสร้าง Impact

2.7 ปรับระบบ IQA และ SAR ให้สอดคล้องกับกรอบ QM1-QM4 ของพื้นที่นวัตกรรม และใช้ AAR (After Action Review) เป็นกลไกหลักในการติดตามผลและวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (Input-Process-Output)

2.8 ใช้การประเมินแบบผสมผสาน โดยเน้นการใช้ ข้อสอบ PISA Style เพื่อวัดสมรรถนะหลักเชิงสถานการณ์ (Assessment of Learning) และใช้การประเมินสมรรถนะย่อยเพื่อการพัฒนา (Formative) โดยไม่เก็บคะแนน

2.9 สร้างนวัตกรรมการบริหารฐาน Pain Point โดยสนับสนุนให้ทุกฝ่ายบริหารทำ R&D เพื่อแก้ปัญหาซ้ำซากในฝ่ายงานของตนเอง และใช้ AAR เป็นกลไกถอดบทเรียนเพื่อวางแผนต่อยอดและสร้าง Impact

2.10 พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนฐานปัญหา (Paint point Driven) ที่เน้นการบูรณาการสมรรถนะหลายด้าน (เช่น C-H-A-N) โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติและต่อยอดสู่ Entrepreneurship เพื่อสร้างรายได้จริงให้กับผู้เรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ

จากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนนาร่องเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าร่วมโครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Gervais (2016) ที่ระบุว่าการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความพร้อมของสถานศึกษาในหลายมิติ ทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากร และระบบการบริหารจัดการ

ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งสะท้อนว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับทฤษฎี Iceberg Model ของ McClelland ที่เน้นว่าสมรรถนะของบุคลากรเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักในการสร้างผลลัพธ์การทำงานที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Voronov & Vorobyev (2023) ที่พบว่าการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเป็นเพราะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต้องอาศัยเวลาและทรัพยากรในการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ทองคำสุข และอัญชลี ธรรมวิธิกุล (2565) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Shahid et al. (2022) ที่เน้นว่าการพัฒนาสมรรถนะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย

ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในทุกด้าน ซึ่งบ่งชี้ว่าสถานศึกษายังมีพื้นที่ในการพัฒนาอีกมาก โดยเฉพาะในประเด็นการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ที่เน้นว่าการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะต้องเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในสถานการณ์จริง

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2019) ที่ระบุว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ได้มีส่วนในการให้ข้อมูล กำหนดทิศทาง และตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สอง สะท้อนว่าสถานศึกษาต้องการพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang (2024) ที่พบว่าการสนับสนุนระบบการเรียนการสอนสำหรับการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องอาศัยนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและการบริหารจัดการที่ทันสมัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Byers et al. (2018) ที่เน้นว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นเป็นลำดับสาม ซึ่งสะท้อนว่าสถานศึกษาต้องการปรับระบบประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ สอดคล้องกับแนวคิดของ Van Melle et al. (2019) ที่เสนอกรอบองค์ประกอบหลักสำหรับการประเมินการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ โดยเน้นว่าการประเมินต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของหลักสูตรและมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนด้านการจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากัน บ่งชี้ว่าทั้งสองด้านมีระดับการดำเนินการในปัจจุบันที่ค่อนข้างดี เมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alt et al. (2023) ที่พบว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

2. แนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะ

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สำคัญหลายประการ โดยสามารถอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้

พบว่าแนวทางการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) โดยใช้ชุมชนเป็นพื้นที่ทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จริง และพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ Real-time สอดคล้องกับแนวคิดห้องเรียนยืดหยุ่น (Flexible Classroom) ของ Barrett et al. (2017) ที่เน้นการออกแบบพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยง (Connectivism) ของ Siemens และ Downes ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายและการเชื่อมโยงข้อมูลในยุคดิจิทัล Mahat et al. (2018) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Otieno (2020) ที่เน้นการบูรณาการความรู้ด้านดิจิทัลในหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับยุคดิจิทัล

ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา พบว่าแนวทางการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยใช้กลไก PLC และการใช้ Pain Point เป็นฐานในการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่เน้นการรวมกลุ่มครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง Somprach et al. (2019) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krishnasamy et al. (2022) ที่พบว่าการพัฒนาอัตลักษณ์วิชาชีพของครูในหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แนวทางการให้ผู้บริหารเป็น “เชมทิค” ที่ใช้ Active Management ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dadheech (2018) ที่เน้นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ และสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการพัฒนาครู

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

พบว่าแนวทางการสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน การจัดทำ MOU และการแสวงหาเครือข่ายเชิงกลยุทธ์ สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Shahid et al. (2022) ที่เน้นว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Iwu et al. (2021) ที่พบว่าการศึกษาผู้ประกอบการและหลักสูตรที่เชื่อมโยงสถานประกอบการจริงส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา นอกจากนี้ การจัดทำ MOU ภายใต้ธีมระดับโลก (SDG / BCG) ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kim (2021) ที่เน้นการปฏิรูปหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อสร้างพลเมืองโลก

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พบว่าแนวทางการปรับระบบ IQA และ SAR ให้สอดคล้องกับกรอบ QM1 – QM4 ของพื้นที่นวัตกรรม การใช้ AAR เป็นกลไกหลักในการติดตามผล และการใช้การประเมินแบบผสมผสานโดยเน้นข้อสอบ PISA Style สอดคล้องกับกรอบองค์ประกอบหลักของ Van Melle et al. (2019) สำหรับการประเมินการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bea & Jin (2024) ที่พบว่าการนำการประเมินเชิงกระบวนการมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสิน (Summative Assessment)

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา

พบว่าแนวทางการสร้างนวัตกรรมการบริหารฐาน Pain Point และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการสมรรถนะหลายด้าน (C-H-A-N) สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมของ Hu et

al. (2016) ที่พัฒนารูปแบบหลักสูตรนวัตกรรมฐานสมรรถนะและพบว่าส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carracedo et al. (2018) ที่เสนอแผนที่สมรรถนะ (Competency Maps) เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการบูรณาการสมรรถนะวิชาชีพข้ามหลักสูตร นอกจากนี้การเน้นการต่อยอดสู่ Entrepreneurship เพื่อสร้างรายได้จริงให้กับผู้เรียนยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Suthammanon et al. (2024) ที่เน้นการออกแบบเส้นทางอาชีพเชิงกลยุทธ์ผ่านแนวทางฐานสมรรถนะ

โดยสรุปแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในระดับสากล โดยเน้นการบูรณาการระหว่างการพัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนานวัตกรรมและการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบภายใต้บริบทของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดจันทบุรีที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนให้มีความฉลาดรู้สู่เด็กเจนท์ยุคใหม่ (CHAN NEW GEN)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ระดับนโยบาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา): ควรเร่งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ (Strategic Networking) และการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับองค์กรภายนอกและประชาชนชาวบ้าน เพื่อเปลี่ยนบทบาทชุมชนให้เป็น "พื้นที่ทดลองและประเมินสมรรถนะ" (Testing Ground) ของนักเรียนในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด
2. ระดับการบริหาร (ผู้บริหารสถานศึกษา): ควรขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารที่ฐานจากปัญหาจริง (Pain Point) ของแต่ละฝ่ายงาน และใช้ระบบสารสนเทศแบบ Real-time Tracking ที่สอดคล้องกับกรอบหลักสูตร "จันทน์นิวเจน" เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ
3. ระดับปฏิบัติการ (ครูและบุคลากร): ควรพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลเชิงลึก โดยใช้ข้อสอบเชิงสถานการณ์สไตล์ PISA (PISA Style Assessment) เพื่อวัดสมรรถนะหลัก และใช้การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ในสมรรถนะย่อย ควบคู่ไปกับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างรายได้จากทักษะอาชีพได้จริง
4. กลไกการพัฒนาต่อเนื่อง: ควรใช้กระบวนการถอดบทเรียน (AAR) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นเครื่องมือหลักในการติดตามผลและวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ (Input-Process-Output) เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทพื้นที่นวัตกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีแนวทางการทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิผลของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้
2. ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะระหว่างโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมศึกษากับโรงเรียนทั่วไป เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้
3. ควรมีการวิจัยติดตามผลระยะยาวเกี่ยวกับผลกระทบของการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรฐานสมรรถนะต่อคุณภาพผู้เรียนและความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2564*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะอนุกรรมการด้านวิชาการในคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2566). *คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี ทองคำสุก และอัญชลี ธรรมวิธิกุล. (2565). การบริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่เพื่อขับเคลื่อนหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ. *วารสารวิชาการศึกษา*, 3(2), 45-58.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *รายงานสรุปผลการนำร่องใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015). The impact of classroom design on pupils' learning: Final results of a holistic, multi-level analysis. *Building and Environment*, 89, 118-133. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2015.02.013>
- Bea, S., & Jin, G. (2024). Process-based assessment as a key approach to competency-based curriculum in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 49(2), 156-172.
- Byers, T., Mahat, M., Liu, K., Knock, A., & Imms, W. (2018). *A systematic review of the effects of learning environments on student learning outcomes*. University of Melbourne.
- Carracedo, J. P., Alvarez, J. L., Noain, M. T. P., & Ramos, A. S. (2018). Competency maps: An effective model to integrate professional competencies across the curriculum. *Journal of Computer Assisted Learning*, 34(5), 572-585.
- Dadheech, A. (2018). Academic leadership in school management: A visionary approach. *Journal of Educational Management*, 12(4), 210-225.
- Gervais, J. (2016). The operational definition of competency-based education. *The Journal of Competency-Based Education*, 1(2), 98-106. <https://doi.org/10.1002/cbe2.1011>
- Hu, W. C., Chang, S. C., & Tseng, C. H. (2016). Competency-based innovative curriculum model and its impact on student development. *International Journal of Information and Education Technology*, 6(8), 612-617.
- Iwu, C. G., Gwija, S. A., Benedict, H. O., & Tenenge, R. K. (2021). Entrepreneurship education, curriculum and lecturer-competency as antecedents of student entrepreneurial intention. *The International Journal of Management Education*, 19(1), Article 100431. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2019.03.007>

- Kang, Y. (2024). Supporting instructional systems for competency-based curriculum design: Focusing on the relationship between competencies and learning objectives. *Journal of Curriculum and Evaluation*, 27(1), 45-68.
- Kim, S. (2021). Competency-based curriculum reform for global citizenship education. *Journal of Global Education and Research*, 5(1), 12-28.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Krishnasamy, M. N., Matore, M. E. E. M., & Khairani, A. Z. (2022). The development of teacher professional identity in competency-based curriculum: A systematic review. *Educational Research Review*, 36, Article 100450.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence." *American Psychologist*, 28(1), 1-14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>
- Otieno, A. C. (2020). Digital literacy integration in competency-based curriculum: Preparing learners for the digital age. *Global Journal of Social Sciences*, 19, 1-12.
- Shahid, K., Usman, A., Afzal, M., & Gilani, S. A. (2022). Knowledge, attitude and practice towards competency-based education and assessment among nursing faculty in Pakistan. *BMC Nursing*, 21(1), Article 311.
- Somprach, K., Tang, K. W., & Popunsak, P. (2019). Professional Learning Community (PLC) as a tool for teacher professional development in Thailand. *International Journal of Higher Education*, 8(5), 18-29.
- Suthammanon, S., Pholkerd, P., & Kittisupamongkol, P. (2024). Strategic career pathway design through competency-based approach. *Journal of Vocational Education*, 15(1), 34-48.
- UNESCO-IBE. (2019). *Competency-based curriculum*. UNESCO International Bureau of Education.
- Van Melle, E., Hall, A. K., Karwowska, A., Caverzagie, K., Reiter, H., Snell, L., Sucharew, H., Thoma, B., & Iobst, W. (2019). A core components framework for evaluating implementation of competency-based medical education. *Academic Medicine*, 94(7), 1002-1009. <https://doi.org/10.1097/acm.0000000000002743>
- Voronov, A. A., & Vorobyev, S. D. (2023). Development of a competency-based curriculum by the example of Russia. *Education and Information Technologies*, 28, 1295-1309.
- World Bank, UNESCO, & UNICEF. (2021). *The state of the global education crisis: A path to recovery*. Authors.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21

สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

THE DEVELOPMENT OF ACTIVE LEARNING ACTIVITIES TO PROMOTE 21ST CENTURY SKILLS
FOR ART TEACHER STUDENTS, SUPHANBURI COLLEGE OF FINE ARTS

กานต์ศิวกอร์ คำวิเศษธนธรณ์^{1*}

Kansiwakon Khamwisettanaton^{1*}

¹ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประเทศไทย

¹ Suphanburi College of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute Of Fine Arts, Thailand

* Corresponding author e-mail: kansiwakon.bpi@gmail.com

ได้รับทุนสนับสนุนจากวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

Received: 15/01/2026 | Revised: 12/02/2026 | Accepted: 02/03/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2566 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 9 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 8 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2) แบบร่วมมือ (3) แบบใช้เกมและเพลง (4) แบบวิเคราะห์

วิดีโอ (5) แบบแผนผังความคิด (6) แบบสะท้อนคิด (7) แบบการเขียนข้อความสั้นๆ และ (8) แบบภาระงานเป็นฐาน พบว่ากลุ่มกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 (4Cs) ได้อย่างครอบคลุม โดยกิจกรรมการสะท้อนคิดและการวิเคราะห์วิดีโอมุ่งเน้นพัฒนาการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมแบบร่วมมือและภาระงานเป็นฐานเสริมสร้าง ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม การใช้แผนผังความคิดและกิจกรรมสนทนากลุ่มส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ขณะที่การใช้ภาระงานเป็นฐานและแผนผังความคิดช่วยขับเคลื่อนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยผลประเมินคุณภาพมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, $S.D.$ = 0.14) และ 2) นักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, $S.D.$ = 0.16)

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงรุก ทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูศิลปะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the results of developing active learning activities to enhance 21st century skills for art student teachers at Suphanburi College of Fine Arts; and 2) to study the satisfaction toward these active learning activities. The target group consisted of 9 second-year undergraduate students enrolled in the Bachelor of Education Program in Art Education, Suphanburi College of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute, during the 2023 academic year. They were enrolled in the Curriculum Development course and selected via purposive sampling. The research instruments included active learning activities, a suitability assessment form, and a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were mean ($\bar{X}$) and standard deviation ($S.D.$). The research results revealed that: 1) The developed active learning activities designed to promote 21st-century skills for art teacher students at Suphanburi College of Fine Arts consisted of eight models : (1) Think-Pair-Share, (2) Collaborative Learning Group, (3) Games and Songs, (4) Analysis or Reactions to Videos, (5) Concept Mapping, (6) Reflection, (7) One Minute Paper, and (8) Task-Based Learning. These activities comprehensively fostered the 21st-century skills (4Cs). Specifically, reflection and video analysis focused on enhancing Critical Thinking. Collaborative learning and task-based learning strengthened Collaboration and Teamwork. Concept mapping and recreational activities (games and songs) improved Communication. Meanwhile, task-based learning and concept mapping significantly catalyzed students' Creativity. The overall quality of these activities was evaluated at a high level ($\bar{X}$ = 4.23, $S.D.$ = 0.14). And 2) Students expressed a high level of satisfaction with the active learning activities, with an overall mean score at a high level ($\bar{X}$ = 4.43, $S.D.$ = 0.16).

Keywords: Active Learning, 21st Century Skills, Art Teachers

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้กระบวนการจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนจากการเน้นการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Acquisition) ไปสู่การสร้างสรค์ความรู้ (Knowledge Creation) และการพัฒนาทักษะขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills) ตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy ได้แก่ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2557; วิโรจน์ สารรัตน์, 2559) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยยึดหลักโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาคือ "ครู" ซึ่งจำเป็นต้องปรับบทบาทจากผู้สอนตามแบบแผนเดิมไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) และต้องได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา ทั้งในด้านสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมนักศึกษาครูให้เป็นครูรุ่นใหม่ที่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะทางเทคโนโลยีดิจิทัล และจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อรองรับผู้เรียนในยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นอิสระทางความคิด รวมถึงกระบวนการผลิตครูรุ่นใหม่ในสถาบันการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งต้องควบคุมมาตรฐานทางวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาที่เรียนทางครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ได้พัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภา โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในฐานะที่เป็นครูผู้สอน ควรพัฒนาตนเองเป็นครูพันธุ์ใหม่ให้เป็นครู ผู้ที่มี “ความรู้” และ “สมรรถนะ” แสดงออกและปฏิบัติตามการปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน เป็นผู้มีความรู้รอบด้าน ปรับวิธีคิดเปลี่ยนวิธีสอนให้เป็นครูมืออาชีพในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล มีความมุ่งมั่นตั้งใจและประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู (กานต์ศิวัตร คำวิเศษธนธรรณ์, 2564)

จากสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของนักศึกษาครูศิลปะ พบว่าส่วนใหญ่ยังคงเน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีตามรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาทางศิลปะที่ต้องอาศัยการคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติจริง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ และคณะ, 2568) สภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบให้นักศึกษาขาดทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาในชั้นเรียน รวมถึงขาดความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจเมื่อต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา ซึ่งความไม่สอดคล้องกันนี้ถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครูรุ่นใหม่ให้ได้ตามมาตรฐานที่คุรุสากำหนด

นอกจากนี้ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี มีเป้าหมายชัดเจนในการผลิตครูศิลปะที่มีคุณลักษณะแบบศิลปินผู้มีจิตวิญญาณครู ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งทักษะเฉพาะทางด้านทัศนศิลป์และมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ดังนั้น การปล่อยให้สภาพปัญหาการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบเดิมดำเนินต่อไป ย่อมส่งผลเสียต่อคุณภาพของบัณฑิตที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของวิชาชีพในยุคดิจิทัลได้ (วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี, 2562)

การจะพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวให้เกิดขึ้นจริงในตัวนักศึกษาครู จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือสำคัญที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลคือ "การจัดการเรียนรู้เชิงรุก" (Active Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ผ่านการคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิด Constructivism (Bonwell, 1991; Gholami et al., 2014) การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย แต่ยังส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร (4Cs) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของครูมืออาชีพ (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2561)

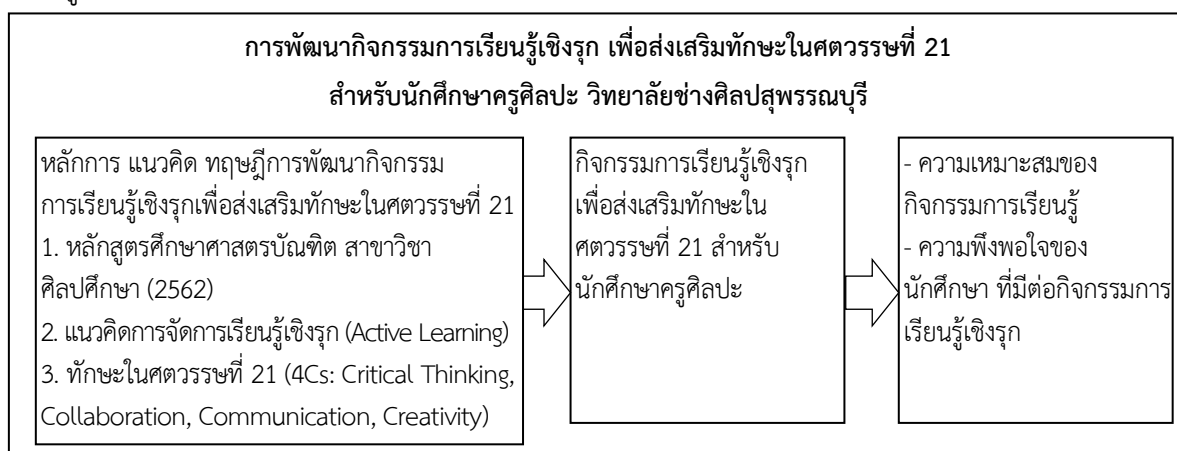
จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังที่จะยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูสามารถก้าวสู่เส้นทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยบูรณาการหลักการ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2562) 2) แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ 3) ทักษะในศตวรรษที่ 21 (เน้น 4Cs) เพื่อนำมาสู่การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาผลความพึงพอใจ โดยมีความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของร่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสอนศิลปะ และด้านการวัดผลและวิจัย

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) ร่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 8 กิจกรรม (รวม 32 ชั่วโมง) ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร และ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. **วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยดำเนินการโดย 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด 2) ยกร่างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) แล้วเทียบกับเกณฑ์ความเหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

1. **กลุ่มเป้าหมาย** นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (นักศึกษาวิชาชีพครู) สาขาวิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปีการศึกษา 2566 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 **ตัวแปรอิสระ** คือ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ครอบคลุมด้านเนื้อหา ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรม และด้านการวัดประเมินผล ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.60–1.00

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดย 1) ชี้แจงจุดมุ่งหมายและแนวทางแก่กลุ่มเป้าหมาย 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 8 กิจกรรม กับกลุ่มเป้าหมาย และ 3) ให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกรอบแนวคิด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และเนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญสำหรับนักศึกษาครูศิลปะประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) 2) ทักษะด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) 3) ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication) และ 4) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

1.2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปะสุพรรณบุรี

ตาราง 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร

เนื้อหาวิชา	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก									
	Think-Pair-Share	Collaborative Learning Group	Games and song	Analysis or Reactions to Videos	Concept Mapping	Reflection	One - minute paper	Task Based Learning		
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร	✓						✓			
2. วิวัฒนาการของหลักสูตรในประเทศไทย		✓			✓	✓				
3. ปรัชญาและแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา			✓	✓	✓	✓				
4. รูปแบบของหลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	✓			✓		✓				
5. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร					✓	✓				
6. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน		✓	✓					✓		
7. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น			✓			✓				
8. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา		✓	✓					✓		

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้นำทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญสำหรับนักศึกษาครูศิลปะ ทั้ง 4 ทักษะที่ได้จากการสังเคราะห์มาพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 8 กิจกรรม (32 ชั่วโมง) ได้แก่ 1) แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) 2) แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) 3) แบบใช้เกมและเพลง (Games and song) 4) แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos) 5) แบบแผนผังความคิด (Concept Mapping) 6) แบบสะท้อนคิด (Reflection) 7) แบบการเขียนข้อความสั้นๆ (One Minute Paper) และ 8) แบบภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning)

ตาราง 2 ผลการสังเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	ลักษณะการจัดกิจกรรม	ทักษะในศตวรรษที่ 21				
		Critical Thinking	Collaboration	Communication	Creativity	
แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดคนเดียว 2-3 นาที (Think) จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนอีกคน 3-5 นาที (Pair) และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมด (Share)	✓	✓			

กิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุก	ลักษณะการจัดกิจกรรม	ทักษะในศตวรรษที่ 21				
		Critical Thinking	Collabora- tion and	Communi- cation	Creativity	
แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดกลุ่ม ๆ ละ 3-5 คน มีการมอบหมายหน้าที่ในการทำงาน		✓			
แบบใช้เกม และเพลง (Games and song)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนนำเกม หรือเพลงเข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ได้ทั้งในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน หรือขั้นการประเมินผล		✓			
แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอ 5-20 นาที แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดู อาจโดยวิธีการพูดโต้ตอบกัน การเขียน หรือการร่วมกันสรุปเป็นรายการกลุ่ม	✓		✓		
แบบแผนผังความคิด (Concept Mapping)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนออกแบบแผนผังความคิด เพื่อนำเสนอความคิดรวบยอด และความเชื่อมโยงกันของกรอบความคิด โดยการใช้เส้นเป็นตัวเชื่อมโยง อาจจัดทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม แล้วนำเสนอผลงานต่อผู้เรียนอื่น ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นได้ซักถาม และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม				✓	
แบบสะท้อนคิด (Reflection)	เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ โดยการสะท้อนผลการเรียนรู้ สรุปเพื่อจดบันทึก หรือสรุปด้วยวาจาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ยากรู้เพิ่มหรือยังไม่เข้าใจ รวมทั้งเสนอความคิดเพิ่มเติม	✓				
แบบการเขียนข้อความสั้นๆ (One Minute Paper)	เป็นการตรวจสอบระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนตอบคำถามสั้น ๆ ลงในกระดาษเปล่า โดยให้เวลาผู้เรียนตอบคนละ 1 นาที	✓				
แบบภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning)	ปฏิบัติภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม หรือเดี่ยว เพื่อทำใบงานในแต่ละครั้ง และสรุปนำเสนอผลงาน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม		✓		✓	

จากตาราง 2 พบว่า การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ทั้ง 8 กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ได้รับการคัดเลือกและสังเคราะห์แล้วว่ามีความเหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะสำคัญ 4 ด้าน (4Cs) ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) การสื่อสาร (Communication) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูศิลปะ โดยกิจกรรมการสะท้อนคิดและการวิเคราะห์วิดีโอมุ่งเน้นพัฒนาการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมแบบร่วมมือและภาระงานเป็นฐานเสริมสร้าง ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม การใช้แผนผังความคิดและกิจกรรมสนทนากลุ่มส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ขณะที่การใช้ภาระงานเป็นฐานและแผนผังความคิดช่วยขับเคลื่อนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้	ความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร	4.09	0.35	มาก
2. วิวัฒนาการของหลักสูตรในประเทศไทย	4.01	0.36	มาก
3. ประชุมและแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษา	4.11	0.33	มาก
4. รูปแบบของหลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	4.23	0.22	มาก
5. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4.36	0.23	มาก
6. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.33	0.31	มาก
7. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น	4.36	0.20	มาก
8. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา	4.32	0.24	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.23	0.14	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.14) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.20) และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.20) รองลงมาคือ ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.31) และศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.24) ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ วิวัฒนาการของหลักสูตรในประเทศไทย ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.36) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าวถูกออกแบบโดยเน้นกระบวนการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นร่วมกันว่ากิจกรรมมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาทักษะของผู้เรียนได้จริง

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจากการนำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้กับนักศึกษาครูศิลปะ

ตาราง 4 ผลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้	4.38	0.12	มาก
1. กิจกรรมที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้มีความน่าสนใจ	4.32	0.48	มาก
2. ขั้นตอนการทำกิจกรรมไม่ยุ่งยาก	4.52	0.51	มากที่สุด
3. กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.48	0.51	มาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.33	0.71	มาก
5. กิจกรรมมีความเหมาะสมต่อเนื้อหาที่เรียน	4.22	0.67	มาก
ด้านความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน	4.44	0.20	มาก
6. ความรู้ในเนื้อหาที่เรียนเพิ่มขึ้น	4.67	0.50	มากที่สุด
7. ได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพ	4.22	0.67	มาก
8. ความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพได้	4.56	0.73	มากที่สุด
9. ความรู้ที่ได้สามารถนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นได้	4.22	0.67	มาก
10. สามารถนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียนเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน	4.67	0.50	มากที่สุด
ด้านความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน	4.40	0.11	มาก
11. เนื้อหาที่เรียนมีปริมาณที่พอเหมาะ	4.33	0.50	มาก
12. เนื้อหาที่เรียนอยู่ในระดับที่สามารถเรียนรู้ได้ (ไม่ยากจนเกินไป)	4.44	0.53	มาก
13. มีการจัดลำดับเนื้อหาไว้อย่างเหมาะสม	4.44	0.73	มาก
ด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน	4.44	0.15	มาก
14. บรรยากาศภายในห้องเรียนไม่เคร่งเครียด	4.44	0.73	มาก
15. สื่อการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.56	0.53	มากที่สุด
16. มีอิสระในการแสดงความคิด	4.67	0.50	มากที่สุด
17. สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนได้	4.22	0.67	มาก
18. สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมห้องได้	4.44	0.53	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.43	0.16	มาก

จากตาราง 4 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.15) ด้านความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน อยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.20) ด้านความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.11) และด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.12) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับ นักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครูศิลปะ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 4 ทักษะสำคัญ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) 2) ทักษะด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) 3) ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication) และ 4) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ทั้งนี้เป็นผลมาจาก

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและบริบทโลก ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องปรับตัวและรู้เท่าทันสถานการณ์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครู สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2557) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่ส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องมีทักษะ 8Cs เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ คณะกรรมการคุรุสภา (2568) ยังได้กล่าวถึงสาระการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพครูที่จะเป็นครูผู้นำในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย มีความสามารถในการสื่อสาร และเข้าใจบริบทของความเป็นพลเมืองโลก เพื่อเชื่อมโยงความรู้ในระดับสากลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ รวมถึง Anderson and Plomp (2000) ที่ระบุว่าทักษะด้าน ICT และการจัดการสารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแก้ปัญหา การสร้างความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 8 กิจกรรม (รวม 32 ชั่วโมง) โดยครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน (Preparing before studying) ขั้นที่ 2 การระดมสมองและการนำเสนอ (Brainstorming and Presentation) ขั้นที่ 3 อธิบายขยายความรู้ (Describe Expanding Knowledge) ขั้นที่ 4 สรุปกิจกรรมการเรียนรู้ (After Action Review-AAR) และขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) มีจำนวน 8 กิจกรรม ดังนี้ 1) แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) 2) แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) 3) แบบใช้เกม และเพลง (Games and song) 4) แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos) 5) แบบแผนผังความคิด (Concept Mapping) 6) แบบสะท้อนคิด (Reflection) 7) แบบการเขียนข้อความสั้นๆ (One Minute Paper) 8) แบบภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning) ซึ่งได้รับการคัดเลือกและสังเคราะห์ รวมถึงประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23, S.D. = 0.14$) ในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะสำคัญ 4 ด้าน (4Cs) ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) การสื่อสาร (Communication) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูศิลปะ โดยกิจกรรมการสะท้อนคิดและการวิเคราะห์วิดีโอมุ่งเน้นพัฒนาการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมแบบร่วมมือและภาระงานเป็นฐานเสริมสร้าง ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม การใช้แผนผังความคิดและกิจกรรมสนทนากลุ่มส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ขณะที่การใช้ภาระงานเป็นฐานและแผนผังความคิดช่วยขับเคลื่อนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นผลมาจากการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบูรณาการเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น Think-Pair-Share, Collaborative Learning Group และ Task Based Learning ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุว่าจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถปรับใช้ได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของเนื้อหาและธรรมชาติรายวิชา และงานวิจัยของ Salybekova et al. (2023) พบว่า การใช้การระดมสมอง การเขียนผังความคิด (และการจำลองสถานการณ์ การฟังพากันในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์

เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และงานวิจัยของ Azmi et al. (2024) พบว่า การใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาเผชิญกับปัญหาจริงจากโรงเรียน แล้วใช้การระดมสมอง และการนำเสนอผลงานการฝึกฝนผ่านปัญหาจริงช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในห้องเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาพร ปัญญาฤกษ์ (2562) และ จันทรเพ็ญ แสงอรุณ (2564) ที่พบว่าการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีขั้นตอนชัดเจน ช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้พบข้อค้นพบที่ต่างออกไปคือ กิจกรรมที่เน้นการวิเคราะห์เชิงปฏิบัติ เช่น การศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรได้รับคะแนนความเหมาะสมสูงสุด ซึ่งสะท้อนว่าสำหรับนักศึกษาครูศิลปะ กิจกรรมเชิงรุกจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เน้นการลงมือปฏิบัติหรือวิเคราะห์บริบทจริง มากกว่าเนื้อหาเชิงประวัติศาสตร์หรือทฤษฎีบริสุทธิ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร ดิษฐ์ศิริ (2563) ที่พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานวิธีการเชิงรุกช่วยเสริมสร้างสมรรถนะและส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูศิลปะมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, $S.D. = 0.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนและด้านผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.44$) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาที่เรียน ($\bar{x} = 4.40$) และด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.38$) ตามลำดับผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดี นอกจากนี้ กิจกรรมการวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reactions to Videos) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กานต์ อัมพานนท์ (2561) ซึ่งพบว่ากิจกรรมลักษณะนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ผ่านการแลกเปลี่ยนมุมมองกับเพื่อนร่วมชั้นความพึงพอใจในระดับสูง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2564) ที่พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านบทบาทของผู้สอนที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และการส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาชีววิทยาระดับมัธยมศึกษาที่เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 8 กิจกรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของรายวิชานั้นๆ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่นๆ (8Cs) นอกเหนือจาก 4 ทักษะที่ทำการวิจัยในครั้งนี้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในศตวรรษที่ 21 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับแบบปกติ หรือเปรียบเทียบกับเทคนิคการสอนรูปแบบอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะยาวเกี่ยวกับการนำทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ของนักศึกษาครูศิลปะในช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อประเมินความสามารถในการถ่ายโอนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติงานสอนในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักศึกษาครู เช่น การกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self-Directed Learning) หรือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อขยายองค์ความรู้ในการพัฒนา นักศึกษาครูให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ อัมพานนท์. (2561). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบวิเคราะห์วิดีโอ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 3(5), 1-24.
- กานต์ศิวก ร คำพิเศษธนธรณ์. (2564). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาखाวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 151-159.
- คณะกรรมการคุรุสภา. (2568, 10 มกราคม). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 142 ตอนพิเศษ 352 ง. หน้า 50-51.
- จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ. (2564). การออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(3), 80-90.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ณัฏฐิศา เขาวนเข้มชื่น, ภัทรพร สุทธิรัตน์ และนรภรณ์ สโรดม. (2568). การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศิลปะการสอนโดยใช้การศึกษาค้นคว้าร่วมกันสำหรับนักศึกษาครู. *วารสารครุพิบูล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 12(2), 54-67.
- ทศพร ดิษฐ์ศิริ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. คลังปัญญา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2559). นวัตกรรมกับกระบวนการศึกษาศตวรรษที่ 21. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 7(2), 268-283.

- วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี. (2562). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2562)*. วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนทร สันธพานนท์. (2561). *นวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุดาพร ปัญญาพฤกษ์. (2562). การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 34(2), 31-40.
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 13(2), 169-183.
- Anderson, R. E., & Plomp, T. (2000). *ICT knowledge management competencies: A plan for site M3*.
http://www.emb.gov.hk/ited/documents/ITED_Report/Appendicts/App4.2.2_v3_m3pro1.pdf
- Azmi, U., Safrijal, & Rahmi, M. (2024). Analysis of 4C skills (Critical Thinking, Creativity and Innovation, Collaboration, and Communication) of physics education students in facing the industrial revolution 4.0. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 10(2), 695–703. <https://doi.org/10.29303/jppipa.v10i2.5584>
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom* (ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1). George Washington University.
- Gholami, V., Moghaddam, M. M., & Attaran, A. (2014). Towards an interactive EFL class: Using active learning strategies. *Modern Journal of Language Teaching Methods*, 4(2), 124-136.
- Salybekova, F. M., Almetov, N. S., Karbozova, G. K., Suyuberdieva, A. A., Kudaibergenova, M. R., & Nazarova, G. (2023). Role of the integration of the 4C model in the professional training of foreign language teachers. *Frontiers in Education*, 8, Article 1125728. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1125728>

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1

THE INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE QUALITY OF
STUDENT DEVELOPMENT IN THE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

พัทธรา ยืนนาน^{1*} ทิวัตต์ มณีโชติ¹

Patra Yuennan^{1*} Tiwat Maneechote¹

¹ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ประเทศไทย

¹ Panayapiwat Institute of Management, Thailand

* Corresponding author e-mail: abcinyo@gmail.com

Received: 22/01/2026 | Revised: 25/02/2026 | Accepted: 07/03/2026

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูในสังกัด สพม.กท 1 จำนวน 357 คน มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .993 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม.กท 1 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีเพียง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .281, .235, .213, .142 และ .105

ตามลำดับ โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ ร้อยละ 79.8 ($R^2=.798$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยเฉพาะด้านการบริหารความเสี่ยงเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

Abstract

The objectives of this research were to: (1) examine the level of innovative leadership among school administrators; (2) investigate the level of student quality development in secondary schools; and (3) analyze the innovative leadership of school administrators influencing student quality development. The sample consisted of 357 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, selected through stratified random sampling based on school size. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .993. The statistical techniques employed for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The findings revealed that: (1) the level of innovative leadership among school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 was at the highest level; (2) the level of student quality development in secondary schools was also at the highest level; and (3) five dimensions of innovative leadership risk management, transformational vision, building an innovative organization, the use of information and communication technology, and creativity and imagination significantly influenced student quality development at the .01 level of statistical significance. The standardized regression coefficients (β) were .281, .235, .213, .142, and .105, respectively. Together, these five dimensions explained 79.8% of the variance in student quality development ($R^2 = .798$). The findings indicate that innovative leadership, particularly in the dimension of risk management, serves as a crucial driving force for sustainably enhancing student quality. The knowledge generated from this study provides both policy and practical implications for strengthening the capacity of school administrators urban secondary schools.

Keywords: Innovative leadership, school administrators, development of student quality \

บทนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมุ่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนในมิติที่กว้างกว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยครอบคลุมสมรรถนะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ทักษะดิจิทัล

การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570 ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เสมอภาค และปลอดภัย ในบริบทการศึกษายุคปัจจุบัน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตเมืองต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความหลากหลายของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และแรงกดดันด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการบริหารเชิงระบบ หากแต่ต้องมีความสามารถในการขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม คุณภาพผู้เรียนเป็นผลลัพธ์เชิงระบบที่เกิดจากการบูรณาการหลายปัจจัย ทั้งคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู กระบวนการ PLC การนิเทศภายใน ทรัพยากร เทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ความแตกต่างด้านบริบท งบประมาณ และทุนทางสังคมของสถานศึกษา ส่งผลให้ระดับคุณภาพผู้เรียนกระจายไม่เท่ากันและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีพันธกิจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ วิชาชีพ ทักษะชีวิต และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้บริบทดังกล่าว ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมิได้หมายถึงเพียงการใช้อำนาจสั่งการ หากแต่เป็นความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือและลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ในระดับสากล งานวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 2020–2025 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ สอดคล้องกับ Aydin (2025) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลายประเทศ โดยเฉพาะบทบาทของผู้นำในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ และการบริหารความเสี่ยงในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้ ในเชิงทฤษฎี แนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีรากฐานจากแนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการจัดการองค์ความรู้ ซึ่งเน้นบทบาทของผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งนวัตกรรม การสนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน แนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อธิบายบทบาทของผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นกรอบสำคัญในการอธิบายบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในช่วงปีการศึกษา 2566–2567 ของเขตพื้นที่ พบว่า คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และยังมีผู้เรียนจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สะท้อนความท้าทายด้านคุณภาพการเรียนรู้และพฤติกรรมนักเรียน

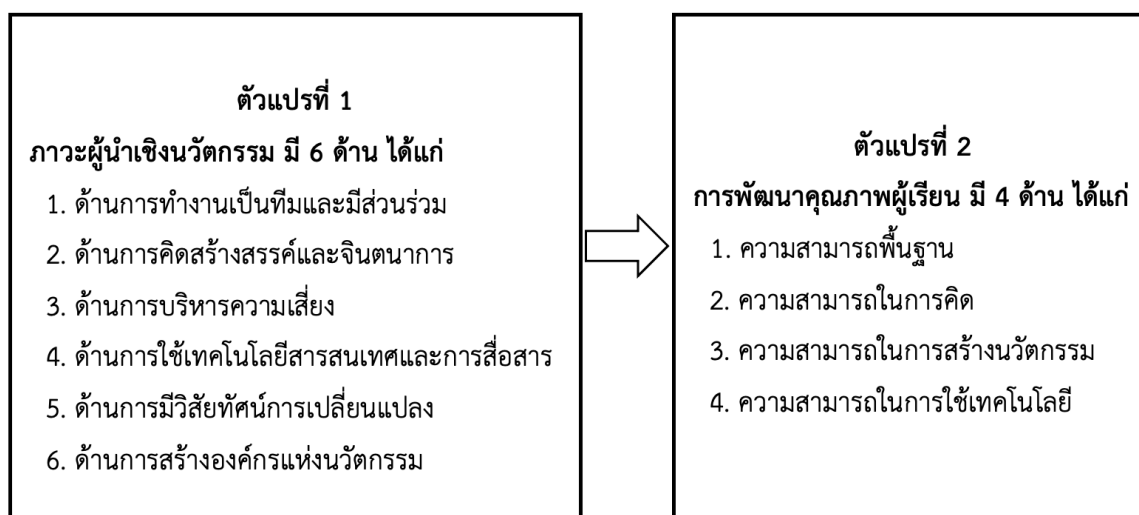
ของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ประกอบกับแนวคิดของนักวิชาการที่ชี้ว่า ความเป็นเลิศของการบริหารงานวิชาการและบทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพผู้เรียน

จากบริบทและปัญหาดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร การปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษา และการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ อันจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงนโยบาย เนื่องจากจะช่วยเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสร้างสมการพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมรายด้านของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 ประกอบด้วย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 4,922 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 357 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนที่สังกัด และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชากรข้าราชการครูในแต่ละโรงเรียน ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละขนาดโรงเรียนอย่างเหมาะสม

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรที่ 2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน

ตอนที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามผ่านขั้นตอนที่เป็นระบบ โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากนั้นสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรและเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้วเสร็จ จึงนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดเกณฑ์ว่าทุกข้อต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค

5) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย 1) อาจารย์หรือนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาหรือด้านการศึกษามีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็น ครู นักวิชาการศึกษา ศิษยานุศิษย์ มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือดำรงตำแหน่งชำนาญการพิเศษขึ้นไป หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) ผล คือ ได้ค่า IOC คือ 0.67-1.00 ผ่าน เกณฑ์ 0.67 ขึ้นไปทุกข้อ

2. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ในภาพรวมทั้งหมดเท่ากับ 0.993 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม เท่ากับ .988 และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนภาพรวม เท่ากับ .988 โดยค่า Cronbach's alpha ที่อยู่ในระดับสูงมาก (.993) สะท้อนถึงความสอดคล้องภายในของข้อคำถามในระดับดีเยี่ยม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อคำถาม (item redundancy) โดยพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถาม และได้ผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญร่วมด้วย เพื่อให้มั่นใจว่าแบบสอบถามยังคงครอบคลุมมิติของตัวแปรอย่างเหมาะสมและไม่เกิดความซ้ำซ้อน

3. ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

6) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน ด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยเริ่มจากขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จากนั้นได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามออนไลน์ ในรูปแบบคิวอาร์โค้ดที่สร้างจากกูเกิ้ลฟอร์ม เพื่อขอพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับการอนุญาต สพม.กท 1 ได้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในสังกัด เพื่อเผยแพร่แบบสอบถามให้ข้าราชการครูตอบในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-office) ผู้วิจัยได้ติดตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามอย่างต่อเนื่อง จนเก็บแบบสอบถามได้ครบทั้งหมด 357 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการภายใต้หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยเคารพหลักความสมัครใจ การไม่เปิดเผยตัวตน และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมวิจัย

7) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยภาพรวมรายด้าน และรายข้อ แปลความหมายแต่ละระดับ ใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับ มากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับ มาก
2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับ น้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับ น้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และตรวจสอบสมมติฐานเบื้องต้นของการวิเคราะห์ ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Linearity) โดยพิจารณาจากกราฟกระจาย (Scatterplot) และตรวจสอบการกระจายตัวของค่าความคลาดเคลื่อน (Normality of residuals) จากกราฟ Normal P-P Plot และค่า Skewness-Kurtosis พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสามารถดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้อย่างเหมาะสม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จากนั้นจึงวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise เพื่อคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ได้ไปสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตาม ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอย ได้แก่ ความเป็นเส้นตรง ความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อน และปัญหา Multicollinearity ก่อนดำเนินการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=357)	ร้อยละ
1	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	300	84.03
2	โรงเรียนขนาดใหญ่	30	8.40
3	โรงเรียนขนาดกลาง	27	7.56
รวม		357	100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_1)	4.52	0.47	มากที่สุด
2. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ (X_2)	4.49	0.47	มาก
3. ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_3)	4.49	0.51	มาก
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_4)	4.53	0.49	มากที่สุด
5. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_5)	4.51	0.52	มากที่สุด
6. ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_6)	4.50	0.50	มากที่สุด
รวม	4.51	0.44	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สพม.กท 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.47) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.51)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1

ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความสามารถพื้นฐาน	4.53	0.48	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถในการคิด	4.51	0.49	มากที่สุด
3. ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	4.52	0.55	มากที่สุด
4. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.51	0.48	มากที่สุด
รวม	4.52	0.45	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสามารถพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.48) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความสามารถในการคิด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.49)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .893$, $p < .01$) เมื่อพิจารณารายด้าน (X1-X6) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงถึงระดับสูง ($r = .677-.826$, $p < .01$) ทุกคู่ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจำนวน 5 ด้านมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($p < .01$) โดยโมเดลมีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญ ($F(5, 351) = 277.24$, $p < .001$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 79.8 ($R^2 = .798$, Adjusted $R^2 = .789$) ทั้งนี้ ค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.422–4.288 และค่า Tolerance มากกว่า .20 ทุกตัวแปร แสดงว่าไม่พบปัญหา Multicollinearity ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลสามารถพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในบริบทการบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 โดยชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว หากแต่มีรากฐานสำคัญอยู่ที่ความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหาร โดยเฉพาะความสามารถด้าน

การบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์บริบท และการตัดสินใจเชิงข้อมูล ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีความซับซ้อนสูง ผู้บริหารที่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการจัดการความไม่แน่นอนอย่างเป็นระบบ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญในเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยนี้ช่วยขยายกรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากมิติการนำเทคโนโลยีมาใช้ ไปสู่มิติความสามารถเชิงยุทธศาสตร์และการบริหารความเสี่ยง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาในยุคความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กล่าวโดยสังเขป ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทสถานศึกษา สังกัด สพม.กท 1 จึงเป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ วัฒนธรรมองค์กร และการบริหารความเสี่ยง มากกว่าการมุ่งเน้นเพียงเครื่องมือทางเทคโนโลยีเพียงด้านเดียว

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดบางประการที่ควรพิจารณาในการตีความผลการศึกษา ได้แก่

1. การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเดียว ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ระหว่างตัวแปรได้ แต่ยังไม่สามารถยืนยันความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลโดยตรง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพียงเครื่องมือเดียว ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านการรับรู้ของผู้ตอบ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอย่างรอบคอบก่อนนำไปใช้
3. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแม้ว่าวิธีดังกล่าวจะช่วยระบุลำดับความสำคัญของตัวแปรได้อย่างเหมาะสม แต่ผลการวิเคราะห์อาจขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.กท 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเรียงลำดับตามประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของครูผู้สอนต่อบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมประกอบด้วยการทำงานเป็นทีม การคิดสร้างสรรค์ การบริหารความเสี่ยง การใช้เทคโนโลยี การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการสื่อสาร การบริหารจัดการข้อมูล และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Aydin (2025) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในหลายประเทศ และข้อค้นพบของ Maqbool et al. (2024) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนการพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การที่

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มิได้หมายความว่าทุกสถานศึกษาจะมีความพร้อมเท่าเทียมกัน จึงควรพิจารณาความแตกต่างเชิงบริบทของแต่ละสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวโน้มงานวิจัยสากลในช่วงทศวรรษปัจจุบันที่ชี้ว่า ภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาและผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.64, S.D. = 0.32) สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครู การบริหารจัดการ และการสนับสนุนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบริบทของสถานศึกษาในเขตเมืองที่มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนทางวิชาการค่อนข้างพร้อม ส่งผลให้การดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและมุ่งลดความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเขตพื้นที่และสอดคล้องกับงานของสีทอง บุญน้ำ (2567) และชุตติกาญจน์ หลวงแสน (2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวโน้มงานวิจัยสากลที่ระบุว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษามักเกิดจากการขับเคลื่อนระหว่างภาวะผู้นำ ระบบการจัดการเรียนรู้ และวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงสรุปได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในทุกมิติอย่างยั่งยืน

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

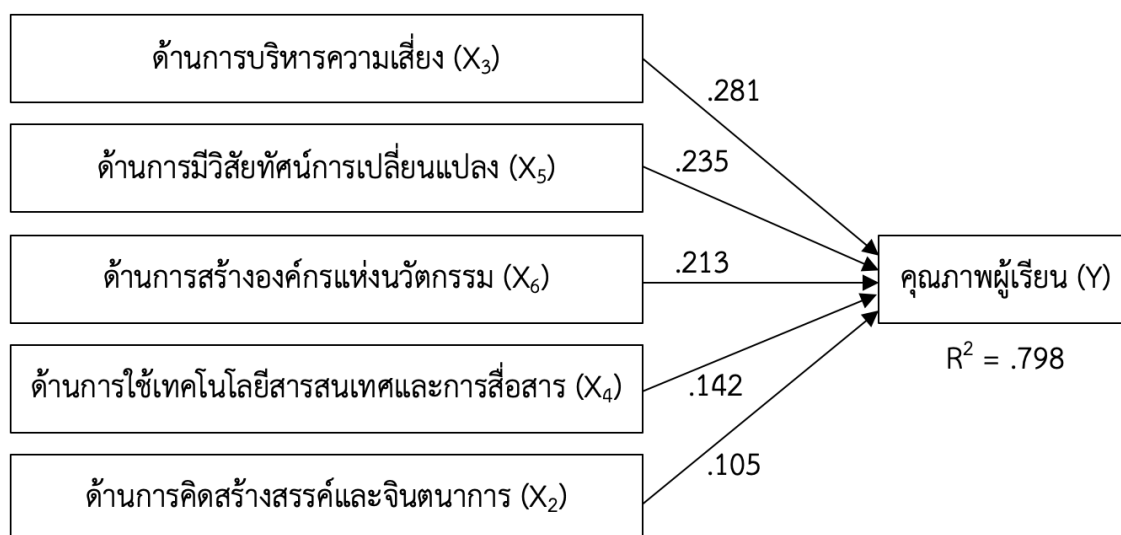
ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้านมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม (Y) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_3) ($B = .252$, $\beta = .281$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_5) ($B = .204$, $\beta = .235$) ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_6) ($B = .192$, $\beta = .213$) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (X_4) ($B = .131$, $\beta = .142$) และด้านการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (X_2) ($B = .101$, $\beta = .105$) ตามลำดับดังข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน (X_1 - X_6) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม (Y)

Variable	B	SE	β	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
Constant	.556	.110	-	5.041	.000	-	-
X_3	.252	.045	.281	5.655	.000	.233	4.288
X_5	.204	.043	.235	4.761	.000	.237	4.222
X_6	.192	.044	.213	4.419	.000	.247	4.046

Variable	B	SE	β	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
X ₄	.131	.041	.142	3.207	.001	.292	3.422
X ₂	.101	.043	.105	2.352	.019	.288	3.468
R = .893 R ² = .798 R _{adjusted} = .795 SE _{est} = .206							

ตัวแปรทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 79.8 (R² = .798) โดยค่า R² ที่อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 79.8) สะท้อนว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นปัจจัยเชิงระบบที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ตัวแปรที่นำมาศึกษาครอบคลุมมิติสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และกลุ่มตัวอย่างมีบริบทการดำเนินงาน ที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ในระดับสูง โดยไม่ปรากฏปัญหา Multicollinearity ในการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถนำเสนอความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ดังกล่าวในรูปแบบแผนภาพ ดังภาพที่ 4.1

ภาพประกอบ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม

ผลการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ของตัวแปรอิสระ โดยพิจารณาค่า Collinearity Statistics พบว่า ค่า VIF อยู่ระหว่าง 3.422–4.288 (ไม่เกิน 10) และค่า Tolerance อยู่ระหว่าง .233–.292 (มากกว่า .10) แสดงว่าไม่พบปัญหา Multicollinearity ดังนั้น จึงสามารถนำตัวแปรเข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y = 0.556 + 0.252X_3 + 0.204X_5 + 0.192X_6 + 0.131X_4 + 0.101X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z_Y = 0.281ZX_3 + 0.235ZX_5 + 0.213ZX_6 + 0.142ZX_4 + 0.105ZX_2$$

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่มุ่งวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยพบว่าแบบจำลองการถดถอยพหุคูณมีความเหมาะสมและมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีส่วนช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในบริบทสถานศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือเชิงเทคนิคเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ของผู้บริหาร โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยง การตัดสินใจบนฐานข้อมูล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการบริหารความเสี่ยงมีอิทธิพลสูงที่สุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรหรือโครงการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารด้านการบริหารความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้นทักษะการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงนโยบาย การคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต การวางแผนรองรับความไม่แน่นอน และการตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data-driven Decision Making) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความยืดหยุ่นในการบริหารสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารและครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติด้านการบริหารความเสี่ยง การจัดการภาวะวิกฤต และการแก้ปัญหาเชิงระบบ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหาร เช่น ระบบติดตามความเสี่ยงผู้เรียนรายบุคคล และแผนบริหารความต่อเนื่องทางการศึกษา (Education Continuity Plan)

1.3 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การนิเทศติดตาม และการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านความเสี่ยงทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรวมจะอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แต่ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาดังกล่าวเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) และกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ทดลอง และสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 พัฒนาศักยภาพครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีใน PLC และการจัดทำคลังนวัตกรรม การสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

2.3 ติดตามและประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้าระวังและติดตามพัฒนาการด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก โตนาค. (2556). *การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- จุฑาทิพย์ ชนะเคน. (2559). *การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพป.พิษณุโลก เขต 2* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- จิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์].
- บริพัตร สารผล. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด].
- บุษรา ทับทิมศรี และคณะ. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 10(2), 85–98. (หมายเหตุ: ตามหลัก APA 7th ในส่วนของบรรณานุกรมห้ามใช้คำว่า "และคณะ" หรือ "et al." ให้พิมพ์ชื่อผู้แต่งทุกคนลงไปได้เลยสูงสุด 20 คน หากมีข้อมูลผู้แต่งท่านอื่น แนะนำให้เติมชื่อให้ครบครับ)
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].
- รดาธร สอนเต็ม. (2562). ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมสำหรับการบริหารการพยาบาล. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและสาธารณสุขภาคใต้*, 6(1), 260–267.
- อนุชิต โฉมศรี. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด].

- อำภา ไชยทะ. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด].
- Aydin, M. K. (2025). Innovative leadership and school effectiveness: The role of strategic management and organizational learning in educational institutions. *Educational Management Administration & Leadership*, 53(1), 45–62.
- Gliddon, D. G. (2018). *Innovation leadership*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315178219>
- Hughes, T. P. (1987). The evolution of large technological systems. In W. E. Bijker, T. P. Hughes, & T. Pinch (Eds.), *The social construction of technological systems* (pp. 51–82). MIT Press.
- Maqbool, S., Khan, S., & Ahmad, N. (2024). Transformational leadership and school effectiveness: The mediating role of teachers' innovative practices and organizational learning. *International Journal of Educational Management*, 38(2), 345–360.

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE FACTORS FOR DECISION TO STUDYING AT THE BACHELOR'S DEGREE
IN THE BACHELOR OF EDUCATION PROGRAM, FACULTY OF EDUCATION
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

อาทิชล จันท์หอม^{1*}

Arthichon Chanhom^{1*}

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

* Corresponding author e-mail: arthichon@gs.swu.ac.th

Received: 03/11/2025 | Revised: 24/02/2026 | Accepted: 10/03/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร และด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่ 1 : Portfolio รอบที่ 2 : Quota รอบที่ 3 : Admission และรอบที่ 4 : Direct Admission กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิสิตมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนก

ตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS พบว่า นิสิตที่ผ่านการคัดเลือกใน รอบที่ 2 (Quota) และรอบที่ 3 (Admission) มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อโดยรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ยกเว้นด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจทั้ง 4 ด้าน ระหว่างนิสิตทั้งสองกลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามวิชาเอก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ ($F=8.563, p=.000$), ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ($F=5.475, p=.000$), ด้านหลักสูตร ($F=22.761, p=.000$) และด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($F=25.333, p=.000$) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าปัจจัย 3 อันดับแรกที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการประกอบอาชีพ (Mean=4.22), ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (Mean=4.14) และด้านหลักสูตร (Mean=4.00) ตามลำดับ ส่วนด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.47) เมื่อจำแนกตามวิชาเอก พบความแตกต่างที่น่าสนใจ ทุกวิชาเอกมีปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ (Mean=4.22) และด้านหลักสูตร (Mean=4.00) โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า มีปัจจัยทั้งสองด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.11 และ 3.05 ตามลำดับ) ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มวิชาเอกอื่น ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (Mean=4.14) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย, การประถมศึกษา และการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์ ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Mean=3.47) เป็นปัจจัยเดียวที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มวิชาเอกส่วนใหญ่มีปัจจัยด้านนี้ในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มวิชาเอกการศึกษาพิเศษ, การประถมศึกษา และการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ ที่มีปัจจัยในระดับมาก

คำสำคัญ: ปัจจัยในการตัดสินใจ หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต

Abstract

This research aimed to investigate and compare the factors influencing the decision to enroll in the Bachelor of Education Program at The Faculty of Education, Srinakharinwirot University. The study focused on four key factors: career opportunities, university image, curriculum, and the influence of related persons. These factors were analyzed and classified according to the students' TCAS (Thai University Central Admission System) admission round: Round 1 (Portfolio), Round 2 (Quota), Round 3 (Admission), and Round 4 (Direct Admission). The sample consisted of 349 first-year undergraduate students from the Faculty of Education, Srinakharinwirot University, enrolled in the 2024 academic year. The research instrument was a 30-item questionnaire using a 5-level rating scale, which demonstrated a reliability of 0.92. The results showed that career, university image, and curriculum were at a high level, except for influence from relevant individuals, for which students had a moderate level of decision-making. A comparative analysis based on TCAS admission rounds

indicated that students admitted via Round 2 (Quota) and Round 3 (Admission) rated their decision-making factors at a high level across all aspects, with the exception of the influence of related persons, which was rated at a moderate level. Furthermore, the comparison between these two admission groups showed statistically significant differences at the .000 level across all four factors. The comparison of decision-making factors classified by major field of study also revealed statistically significant differences at the .001 level in all four domains: career opportunities ($F=8.563$, $p=.000$), university image ($F=5.475$, $p=.000$), curriculum ($F=22.761$, $p=.000$), and the influence of related persons ($F=25.333$, $p=.000$). In terms of overall mean scores by major, the top three factors rated at a high level were career opportunities ($M=4.22$), university image ($M=4.14$), and curriculum ($M=4.00$), respectively. The influence of related persons was rated at a moderate level ($M=3.47$). Analysis by major highlighted specific variations: while career opportunities ($M=4.22$) and curriculum ($M=4.00$) were rated high overall, students in the Industrial Education-Electrical major rated both factors at a moderate level ($M=3.11$ and $M=3.05$, respectively), which was lower than other majors. University image ($M=4.14$) was rated high overall; notably, majors such as Special Education and Thai Teaching, Primary Education, and Special Education and Science Teaching rated this factor at the highest level. The influence of related persons ($M=3.47$) was the only factor rated moderate overall. While most majors rated this factor moderately, students in Special Education, Primary Education, and Science and Mathematics Teaching rated it at a high level.

Keywords: The factors for decision, Bachelor of education program

บทนำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ ที่มีชื่อเสียงจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง และวิทยาลัยวิชาการศึกษา จากจุดเริ่มต้นสู่การพัฒนาต่อยอดไปยังศาสตร์แขนงอื่นๆ จนได้รับความนิยมและมีการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน พร้อมทั้งภาพลักษณ์ที่เป็นมหาวิทยาลัยสมัยใหม่ โดยในปัจจุบันเปิดทำการสอนในระดับปริญญาตรีทั้งหมด 16 คณะ 4 วิทยาลัย (ที่มา <https://academic.swu.ac.th/สถิติ/สถิติหลักสูตร> ปีการศึกษา 2567)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถือกำเนิดจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 73 ปี โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงซึ่งกระทรวงศึกษาธิการตั้งขึ้น ณ ถนนประสานมิตร (ซอยสุขุมวิท 23 ปัจจุบัน) ในปัจจุบันคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบและนอกระบบโรงเรียน อาชีวศึกษา โดยดำเนินการสำรวจความต้องการความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียสำคัญของหลักสูตรผลิตบัณฑิตในวิชาเอกต่างๆ ประกอบด้วย วิชาเอกเดียว จำนวน 5 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) วิชาเอกการประถมศึกษา (Elementary Education) วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะ

แนว (Psychology and Guidance) และวิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ (Educational Technology and Computer) และวิชาเอกคู่ จำนวน 6 วิชาเอก ได้แก่ วิชาเอกการศึกษาพิเศษ (Special Education) วิชาเอกการสอนคณิตศาสตร์ (Teaching Mathematics) วิชาเอกการสอนภาษาไทย (Teaching Thai) วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ (Teaching English) วิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์ (Teaching Science) และ วิชาเอกการสอนสังคมศึกษา (Teaching Social Studies) (หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567)

ในปีการศึกษา 2567 คณะศึกษาศาสตร์ ได้ดำเนินการคัดเลือกนิสิตผ่านกระบวนการคัดเลือกกลางบุคคล เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) ซึ่งดำเนินการจัดการโดย ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) กำหนดกรอบและกระบวนการคัดเลือกที่มหาวิทยาลัยภายใต้การกำกับ ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ทั้ง 23 มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ จึงได้กำหนดรูปแบบการ สมัครไว้ 4 รอบ คือ รอบ 1 : Portfolio รอบ 2 : Quota รอบ 3 : Admission รอบ 4 : Direct Admission อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน รวมทั้งในกำกับของรัฐ ที่มีหลักสูตร ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและอุตสาหกรรมต่างๆ ที่สามารถตอบสนองอาชีพในปัจจุบันและอนาคต การ เรียนในระดับอุดมศึกษา นักเรียนมักจะเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง ทำให้เกิดการ แข่งขันระหว่างนักเรียนด้วยกันเองเพื่อได้มหาวิทยาลัยที่ตนเองตั้งเป้าหมายไว้ (อลงกรณ์ อัมมวงศ์จิตต์, 2563)

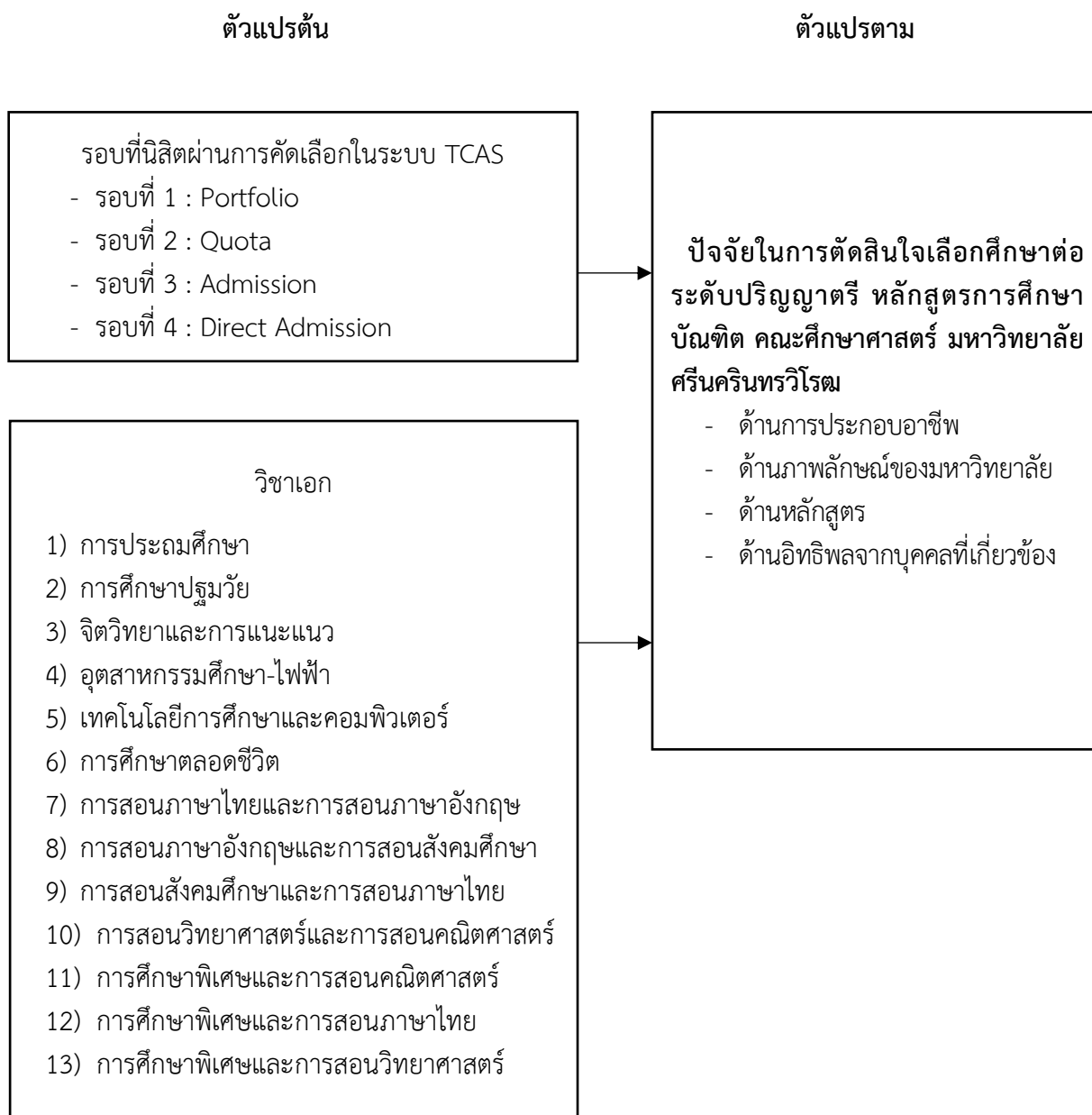
นอกจากนี้ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์สถาบันและการยอมรับทางสังคมเป็นตัวแปรสำคัญที่ขับเคลื่อนการ แข่งขันในระบบ TCAS โดยเฉพาะในคณะที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางอย่างคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งการตัดสินใจเลือกของผู้เรียนไม่ได้พิจารณาเพียงแค่เนื้อหาหลักสูตร แต่ยังรวมถึงการประเมิน ความคุ้มค่าเชิงอาชีพและโอกาสในการบรรจุรับราชการ ซึ่งถือเป็นกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ภายใต้สภาวะ การแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน (พิริยา จิวลักษณ์, 2562)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากมุมมองของ นิสิตที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) เพื่อสามารถหาแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง กำหนดทิศทางการบริหารจัดการแผนการรับ สมัครนิสิต และประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้มี ประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จในการผลิตบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบต่างกัน มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แตกต่างกัน
2. นิสิตวิชาเอกต่างกัน มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 411 คน เนื่องจากนิสิตพึงผ่านกระบวนการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) และกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 336 คน ผู้วิจัยใช้วิธีคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970)

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเครื่องมือประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ จำนวน 10 ข้อ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จำนวน 5 ข้อ ด้านหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ และด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.920

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือส่งถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนิสิต ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนด
2. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร และด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. เปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS และวิชาเอก วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) วิเคราะห์โดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 411 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ทั้งหมด 336 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา (n = 336)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนนิสิต	ร้อยละ
1. นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่		
รอบที่ 1 : Portfolio	-	-
รอบที่ 2 : Quota	153	46
รอบที่ 3 : Admission	183	54
รอบที่ 4 : Direct Admission	-	-
รวม	336	100
2. วิชาเอก		
1. การประถมศึกษา	129	38.40
2. การศึกษาปฐมวัย	29	8.60
3. จิตวิทยาและการแนะแนว	25	7.40
4. อุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า	34	10.10
5. เทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์	26	7.70
6. การศึกษาตลอดชีวิต	22	6.50
7. การสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ	8	2.40
8. การสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา	17	5.10
9. การสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย	7	2.10
10. การสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์	15	4.50
11. การศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์	7	2.10
12. การศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย	9	2.70
13. การศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์	8	2.40
รวม	336	100.0

จากตาราง 1 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่ 2 : Quota จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 46% โดยศึกษาอยู่ในวิชาเอกการประถมศึกษา จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40% วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 2.10% วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 2.70% และวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 2.40% กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่ 3 : Admission จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 54% โดยศึกษาอยู่ในวิชาเอกการศึกษาศาสตรบัณฑิต จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60% วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40% วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10% วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70% วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50% วิชาเอกการสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40% วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10% วิชาเอก การสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10% และวิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50%

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร และด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	จำนวน (คน) n = 336		ระดับปัจจัย
	$\bar{X}$	SD	
1. ด้านการประกอบอาชีพ	4.18	0.85	มาก
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.09	0.92	มาก
3. ด้านหลักสูตร	3.92	1.02	มาก
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.40	1.31	ปานกลาง
รวม	3.90	0.20	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า นิสิตมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องที่นิสิตมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	n = 336						t	p
	รอบที่ 2 : Quota n = 153			รอบที่ 3 : Admission n = 183				
	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย		
1. ด้านการประกอบอาชีพ	4.48	0.44	มาก	3.92	1.02	มาก	5.891***	.000
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.51	0.56	มาก	4.04	0.88	มาก	5.744***	.000
3. ด้านหลักสูตร	4.56	0.47	มาก	3.73	0.70	มาก	12.540***	.000
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	4.02	0.64	มาก	3.04	0.86	ปานกลาง	11.688**	.000
รวม	4.39	0.09	มาก	3.68	0.45	มาก	12.605***	.000

หมายเหตุ ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 12.605^{***}$, $p = .000$) โดยพบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีฯ ในรอบที่ 2 : Quota มีความสนใจมากกว่า รอบที่ 3 : Admission (Mean= 4.39 และ 3.68 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1. นิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่ 2 : Quota มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. นิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS รอบที่ 3 : Admission มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นิสิตมีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านการประกอบอาชีพ จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($t = 5.891^{***}$, $p = .000$) โดยพบว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 2 : Quota ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการประกอบอาชีพมากกว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 3 : Admission (Mean= 4.48 และ 3.92 ตามลำดับ)

4. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($t = 5.744^{***}$, $p = .000$) โดยพบว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 2 : Quota ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มากกว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 3 : Admission (Mean= 4.51 และ 4.04 ตามลำดับ)

5. ด้านหลักสูตร พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านหลักสูตร จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($t = 12.540^{***}$, $p = .000$) โดยพบว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 2 : Quota ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านหลักสูตร มากกว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 3 : Admission (Mean= 4.56 และ 3.73 ตามลำดับ)

6. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามรอบที่นิสิตผ่านการคัดเลือกในระบบ TCAS มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($t = 11.688^{**}$, $p = .000$) โดยพบว่านิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 2 : Quota ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มากกว่ารอบที่ 3 : Admission (Mean= 4.02 และ 3.04 ตามลำดับ)

ตาราง 4 การเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามวิชาเอก

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	การประถมศึกษา		การศึกษารัฐบาล		จิตวิทยาและการแนะแนว		อุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า		เทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์						
	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย			
1. ด้านการประกอบอาชีพ	4.44	0.46	มาก	4.27	0.35	มาก	3.89	0.94	มาก	3.11	1.54	ปานกลาง	4.18	0.43	มาก
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.53	0.49	มากที่สุด	4.20	0.24	มาก	3.96	0.80	มาก	3.71	1.27	มาก	4.25	0.86	มาก
3. ด้านหลักสูตร	4.56	0.47	มากที่สุด	4.02	0.39	มาก	3.74	0.64	มาก	3.05	0.66	ปานกลาง	3.78	0.44	มาก
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.95	0.63	มาก	2.68	0.37	ปานกลาง	3.12	0.76	ปานกลาง	2.56	1.08	ปานกลาง	3.29	0.50	ปานกลาง
+															
ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	การศึกษาลดชีวิต		การสอบภาษาอังกฤษ		การสอบภาษาอังกฤษและ การสอบสังคมศึกษา		การสอบสังคมศึกษาและ การสอบภาษาไทย		การสอบวิทยาศาสตร์และ การสอบคณิตศาสตร์						
	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย			
1. ด้านการประกอบอาชีพ	4.12	0.87	มาก	4.23	0.69	มาก	4.01	0.99	มาก	4.14	0.82	มาก	4.47	0.74	มาก
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	4.10	0.74	มาก	3.80	0.91	มาก	4.01	0.88	มาก	4.14	0.75	มาก	4.31	0.85	มาก
3. ด้านหลักสูตร	3.88	0.64	มาก	3.80	0.81	มาก	3.78	0.71	มาก	3.86	0.73	มาก	4.20	0.86	มาก
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.04	0.64	ปานกลาง	3.44	0.85	ปานกลาง	3.15	0.86	ปานกลาง	3.39	0.92	ปานกลาง	3.79	0.95	มาก
□															
ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	การศึกษาคณะและ การสอบคณิตศาสตร์		การศึกษาคณะและ การสอบภาษาไทย		การศึกษาคณะและ การสอบวิทยาศาสตร์		รวม		F		p				
	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย	$\bar{X}$	SD	ระดับปัจจัย						
1. ด้านการประกอบอาชีพ	4.83	0.16	มากที่สุด	4.64	0.52	มากที่สุด	4.51	0.40	มากที่สุด	4.22	0.36	มาก	F=8.563***	p=.000	
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	3.54	1.07	มาก	4.71	0.67	มากที่สุด	4.53	0.43	มากที่สุด	4.14	0.27	มาก	F=5.475***	p=.000	
3. ด้านหลักสูตร	4.14	0.32	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด	4.53	0.44	มากที่สุด	4.00	0.17	มาก	F=22.761***	p=.000	
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.37	มาก	4.42	0.86	มาก	4.08	0.66	มาก	3.47	0.22	ปานกลาง	F=25.333***	p=.000	

หมายเหตุ ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามวิชาเอก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการประกอบอาชีพ ($F=8.563^{***}$, $p=.000$) ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ($F=5.475^{***}$, $p=.000$) ด้านหลักสูตร ($F=22.761^{***}$, $p=.000$) และด้านด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ($F=25.333^{***}$, $p=.000$) โดยพบว่า ด้านการประกอบอาชีพ มีการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ มากกว่าด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Mean= 4.22 และ 3.47 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน จำแนกตามวิชาเอก พบว่า

1. ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ด้านหลักสูตร จำแนกตามตามวิชาเอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.22) วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย และวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.83 และ 4.51 ตามลำดับ) และวิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย วิชาเอกการสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ วิชาเอกการสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา และวิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมาก (Mean= 4.47 และ 3.89 ตามลำดับ) และวิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า วิทยาศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับปานกลาง (Mean= 3.11)

2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จำแนกตามตามวิชาเอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.14) วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการประถมศึกษา และวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.71 และ 4.53 ตามลำดับ) วิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย วิชาเอกการสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว วิชาเอกการสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า และวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมาก (Mean= 4.31 และ 3.544 ตามลำดับ)

3. ด้านหลักสูตร พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จำแนกตามตามวิชาเอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.00) วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการประถมศึกษา และวิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.67 และ 4.53 ตามลำดับ) วิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต วิชาเอกการสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา และวิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือก

ศึกษาต่อ อยู่ในระดับมาก (Mean= 4.20 และ 3.74 ตามลำดับ) และวิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับปานกลาง (Mean= 3.05)

4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องจำแนกตามตามวิชาเอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean= 3.47) วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนภาษาไทย วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนคณิตศาสตร์ วิชาเอกการศึกษาพิเศษและการสอนวิทยาศาสตร์ วิชาเอกการประถมศึกษา และวิชาเอกการสอนวิทยาศาสตร์และการสอนคณิตศาสตร์ มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับมาก (Mean= 4.42 และ 3.79 ตามลำดับ) และวิชาเอก การสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษ วิชาเอกการสอนสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษและการสอนสังคมศึกษา วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว วิชาเอกการศึกษาตลอดชีวิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา-ไฟฟ้า มีปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อยู่ในระดับปานกลาง (Mean= 3.44 และ 2.56 ตามลำดับ)

ตาราง 5 การเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการประกอบอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	57.79	12	4.82	8.56***	.000
	กลุ่ม	181.66	323	.52		
	รวม	239.45	335			
2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	ระหว่างกลุ่ม	34.74	12	2.90	5.48***	.000
	กลุ่ม	170.77	323	.53		
	รวม	205.51	335			
3. ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	83.27	12	6.94	22.76***	.000
	กลุ่ม	98.47	323	.31		
	รวม	181.74	335			
4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	112.31	12	9.36	18.33***	.000
	กลุ่ม	164.94	323	.51		
	รวม	277.25	335			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	67.73	12	5.39	25.33***	.000
	กลุ่ม	68.78	323	2.13		
	รวม	133.52	335			

หมายเหตุ ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามสาขาวิชา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

การวิจัยพบว่าปัจจัย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ, ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และด้านหลักสูตร มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนิสิตในระดับมาก ขณะที่ ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลในระดับปานกลาง อภิปรายผลปัจจัยรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการประกอบอาชีพ การตัดสินใจของนิสิตเป็นภาพสะท้อนของการประเมินค่าที่สมดุลระหว่าง แรงจูงใจภายใน (ความรักในวิชาชีพ) และแรงจูงใจภายนอก (ความมั่นคง, ผลตอบแทน) ซึ่งเป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานความเป็นจริง สอดคล้องกับ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) (Becker, 1964) และผลการศึกษาของ สมพร ลิ้มปะพันธุ์ (2562) ที่มองการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อผลตอบแทนระยะยาว

2. ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสูง นิสิตไม่ได้เลือกเพียงหลักสูตร แต่เลือกแบรนด์ของสถาบันที่ภาคภูมิใจ โดยภาพลักษณ์นี้ประกอบสร้างจากความเป็นเลิศทางวิชาการ และคุณภาพของทุนมนุษย์ (คณาจารย์, ศิษย์เก่า) ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องพิสูจน์ความสำเร็จ (Social Proof) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ ศรีบุญเรือง (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่าภาพลักษณ์สถาบันเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ที่ทรงพลังที่สุดในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS

3. ด้านหลักสูตร นิสิตมีลักษณะเป็นผู้บริโภคเชิงกลยุทธ์ ที่ใช้ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ โดยพิจารณาทั้งคุณลักษณะหลักสูตร (ความตรงตามความต้องการ, ความทันสมัย) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Person-Environment Fit (Pervin, 1968; Holland, 1997) และผลการศึกษาของ กนกวรรณ วัฒนกุล (2561) และ ศศิธร ธรรมวิเศษ (2562) ที่ระบุว่าความทันสมัยและโอกาสในการประกอบอาชีพของหลักสูตร เป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญที่สุดในสภาวะการแข่งขันสูงของตลาดการศึกษายุคปัจจุบัน

4. ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง แม้อยู่ในระดับปานกลาง แต่เป็นปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง จะมีค่าเฉลี่ยอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง แต่เป็นกลไกสนับสนุนทางสังคม ที่สำคัญในกระบวนการค้นหาข้อมูล โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าและรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่ส่งต่อ ทูทางสังคม ในรูปแบบของข้อมูลเชิงลึกและความภาคภูมิใจในสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Coleman (1988) และงานวิจัยของ วรัญญา ภูเพชร (2562) นอกจากนี้ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เกิดประสบการณ์ตรงอย่าง Open House ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการยืนยันตัวตน ที่ช่วยลดความกังวลและเพิ่มความมั่นใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญ

การอภิปรายผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ การวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในการเปรียบเทียบ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเส้นทางการตัดสินใจ ระหว่างนิสิตทั้งสองกลุ่ม โดยนิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 2 : Quota แสดงออกถึงการตัดสินใจเชิงรุกที่มีความผูกพันต่อสถาบันและเป้าหมายในวิชาชีพที่ชัดเจนตั้งแต่วัยเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ญัตติ ศิริพงษ์ (2565) ขณะที่นิสิตที่ผ่านการคัดเลือกในรอบที่ 3 : Admission มีลักษณะการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ที่ต้องปรับเปลี่ยนตามเกณฑ์คะแนนสอบและสถานะการแข่งขัน ทำให้ปัจจัยด้านความพึงพอใจถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของระบบการคัดเลือกกลาง ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในปัจจัยต่างๆ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่ากลุ่มโควตาอย่างเห็นได้ชัด

2. ความแตกต่างในการเลือกวิชาเอกของนิสิต สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland (1997) อย่างเด่นชัด โดยนิสิตมักพิจารณาเลือกวิชาเอกที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพและความถนัดเฉพาะตัวเพื่อสร้างความพึงพอใจในอาชีพในระยะยาว ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของทุนมนุษย์ (Human Capital) ตามแนวคิดของ Becker (1964) ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านความมั่นคงในการประกอบอาชีพและภาพลักษณ์ความเป็นเลิศของคณะศึกษาศาสตร์ มศว คือแรงจูงใจหลักที่ตัดสินใจเลือกเป็นอันดับแรก ขณะที่อิทธิพลจากครอบครัวหรือครูแนะแนวทำหน้าที่เป็นเพียงปัจจัยสนับสนุนข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุภาวดี วัฒนกุล (2564) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของปัจจัยเชิงเป้าหมายในอาชีพที่มีต่อนิสิตครูยุคใหม่

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการประกอบอาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ควรดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์แรงจูงใจต่อวิชาชีพครูของนิสิตอย่างเป็นระบบในเชิงลึก เนื่องจากปัจจัยด้านการประกอบอาชีพมีอิทธิพลในระดับสูง โดยควรประเมินทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัล เพื่อนำข้อมูลมาออกแบบแผนการพัฒนสมรรถนะรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1964) ที่เน้นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ตัวบุคคลเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานครูยุคใหม่

1.2 ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ควรดำเนินกลยุทธ์สื่อสารการตลาดเชิงรุก โดยเน้นย้ำถึงความเป็นเลิศทางวิชาการและความหลากหลายของหลักสูตร ควบคู่ไปกับการเผยแพร่ความสำเร็จของศิษย์เก่า และคุณภาพของคณาจารย์ในฐานะเครื่องพิสูจน์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ ศรีบุญเรือง (2564) ที่ระบุว่าความภาคภูมิใจในสถาบันและชื่อเสียงของบุคลากรเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา

1.3 ด้านหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ควรดำเนินการทบทวนและพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัยอย่างต่อเนื่อง โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของ ครุสภา และข้อกำหนดของ ก.ค.ศ. เพื่อประกันความสำเร็จในการสอบบรรจุเข้ารับราชการครูของบัณฑิต ข้อเสนอแนะ

สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) ที่เสนอว่าหลักสูตรครูต้องมีผลิตภาพและตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้บัณฑิตมีความพร้อมสูงสุดในการแข่งขันในโลกแห่งการทำงานจริง

1.4 ด้านอิทธิพลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คณะศึกษาศาสตร์ควรพัฒนาระบบเครือข่ายศิษย์เก่าสัมพันธ์ และสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้เข้มแข็ง เพื่อทำหน้าที่เป็นทุนทางสังคม (Social Capital) ตามแนวคิดของ Coleman (1988) นอกจากนี้ควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงกลุ่มผู้ปกครองและครูแนะแนวโดยตรง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสูตรและสร้างความเชื่อมั่นในระยะยาว สอดคล้องกับข้อค้นพบของ วรัญญา ภูเพชร (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบอกต่อจากผู้มีประสบการณ์ตรงมีผลต่อการยืนยันการตัดสินใจเลือกสถาบัน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต จากรูปแบบหลักสูตรเอกคู่ (Dual Major) เป็นหลักสูตรวิชาเอก-วิชาโท (Major-Minor) โดยกำหนดหน่วยกิตวิชาเอกที่ 40-45 หน่วยกิต และวิชาโทไม่เกิน 30 หน่วยกิต เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะที่หลากหลาย (Multicompetency) ให้แก่บัณฑิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) ทั้งนี้ โครงสร้างหลักสูตรต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดและคุณสมบัติที่ใช้ในการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวยังเป็นการลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความยืดหยุ่นในการเลือกเส้นทางอาชีพตามความถนัดส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ (2565) ที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและตลาดแรงงานในปัจจุบัน

2.2 ควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตให้มีความยืดหยุ่นในการเลือกจับคู่วิชาเอกและวิชาโทได้อย่างอิสระ ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างทุนมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) ที่มุ่งเน้นความยืดหยุ่นและผลิตภาพ โดยโครงสร้างหน่วยกิตที่นำเสนอไม่เพียงแต่จะรักษามาตรฐานวิชาชีพตามข้อกำหนดและเกณฑ์การรับรองคุณวุฒิของ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) แต่ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่บัณฑิตผ่านความเชี่ยวชาญแบบ T-Shaped ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ (2565) ที่สนับสนุนการสร้างครูผู้มีความฉลาดรู้และสมรรถนะหลากหลายเพื่อรองรับความผันผวนของระบบการศึกษาในอนาคต

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนของนิสิตอย่างเป็นระบบตามแนวทางการบริหารจัดการโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven Management) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2563) ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตภาพผ่านความเข้าใจในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ การวิจัยดังกล่าวยังเป็นกลไกสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของ วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ (2565) ที่เน้นการนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ออกแบบสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองต่อทั้งความคาดหวังของนิสิตและความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

2.4 ควรพัฒนาระบบติดตามภาวะการปฏิบัติงานและสถิติการสอบบรรจุข้าราชการอย่างเป็นระบบ ถือเป็นกลไกสำคัญในการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามแนวคิด การจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสร้างภาพลักษณ์สถาบันของ อาภาภรณ์ ศรีบุญเรือง (2564) นอกจากนี้ การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่องยังเป็นเครื่องมือสะท้อนกลับเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของ วาสนา กิรติจำเริญ และคณะ (2565) เพื่อระบุสมรรถนะที่จำเป็นและปรับปรุงหลักสูตรให้มีผลิตภาพสูงสุดตามข้อเสนอของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2563) อันจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตครูที่ตรงตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วัฒนกุล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี [การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ณัฏฐ์ศศิ พงษ์ทิพย์. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในระบบ TCAS ของนักเรียนมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2563). ทักษะแห่งอนาคต: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกยุคเปลี่ยนผ่าน. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- วรัญญา ภูเพชร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการให้บุตรหลานเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารามราชวิทยาลัย ปทุมธานี [การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- วาสนา กิรติจำเริญ, ปิยฉัตร จิตต์ธรรม, และ ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ. (2565). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ของนักศึกษาวิชาครูตามแนวคิดบทเรียนร่วมกันผ่านระบบออนไลน์. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา, 2(1), 15-30.
- ศศิธร ธรรมวิเศษ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สมพร ลิ้มปะพันธุ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 2(2), 1-15.
- สุภาวดี วัฒนกุล. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา, 15(2), 33-46.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2542). การศึกษาของฮ่องกง. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

- อลงกรณ์ อัมมวงศ์จิตต์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัย
นวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- อาภาภรณ์ ศรีบุญเรือง. (2564). การสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโดยสื่อสังคมออนไลน์. *วารสาร
บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 10(1), 119-136.
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special
reference to education*. National Bureau of Economic Research.
- Chapman, D. W. (1981). A model of student college choice. *Journal of Higher Education*,
52(5), 490-505.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of
Sociology*, 94(Supplement), S95-S120.
- Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and
work environments* (3rd ed.). Psychological Assessment Resources.
- Hossler, D., & Gallagher, K. S. (1987). Studying student college choice: A three-phase
model and the implications for policymakers. *College and University*, 62(3),
207-221.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610.
- Pervin, L. A. (1968). Performance and satisfaction as a function of individual-environment
fit. *Psychological Bulletin*, 69(1), 56-68.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly ที่มีต่อความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตะพานหิน

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT USING HSCE - MONOPOLY BOARD GAME
ON HEALTH SCIENCE CAREER KNOWLEDGE AND SATISFACTION OF MATTHAYOMSUKSA 3
STUDENTS TAPHAN HIN SCHOOL

ไพรินทร์ ราชเพี้ยแก้ว^{1*} เบญญาพัชร วันทอง¹

Phairin Ratphiakaew^{1*} Benyapat Wunthong¹

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ประเทศไทย

¹ Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author e-mail: benyapat.wun@psru.ac.th

ได้รับทุนสนับสนุนจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Received: 18/02/2026 | Revised: 04/06/2026 | Accepted: 12/06/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บอร์ดเกม HSCE – Monopoly มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และผลประเมินความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$) 2) แบบทดสอบวัดความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบอร์ดเกม HSCE – Monopoly มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ paired-samples t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) คะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly สูงกว่าก่อนการใช้บอร์ดเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.30)

คำสำคัญ: บอร์ดเกม อาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ความรู้ทางด้านอาชีพ

Abstract

This research aimed to (1) compare health science career knowledge scores of Matthayomsuksa 3 students before and after the implementation of the HSCE–Monopoly board game, and (2) examine the satisfaction of Matthayomsuksa 3 students toward the use of the HSCE–Monopoly board game for enhancing health science career knowledge. The sample consisted of 40 Matthayomsuksa 3/3 students at Taphan Hin School, Phichit Province, enrolled in the first semester of the 2025 academic year, selected through Cluster Random Sampling using classrooms as the sampling unit. The research instruments comprised (1) the HSCE–Monopoly board game, with an IOC value ranging from 0.67 to 1.00 and an appropriateness rating at the highest level ($\bar{x} = 4.58$); (2) a health science career knowledge test with a reliability coefficient of 0.85; and (3) a satisfaction questionnaire toward the HSCE–Monopoly board game with a reliability coefficient of 0.92. Data were analyzed using mean, standard deviation, and paired-samples t-test. The findings revealed that (1) students' health science career knowledge scores after using the HSCE–Monopoly board game were significantly higher than before its use at the .001 level of statistical significance, and (2) students' overall satisfaction toward the board game-based learning activities was at the highest level ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.30).

Keywords: Board Games, Health Science Careers, Career Knowledge

บทนำ

ในปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านของระบบการศึกษาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในสายอาชีพที่หลากหลาย จากรายงานการศึกษาของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) ระบุว่าตลาดแรงงานไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโครงสร้างประชากรและเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดความต้องการกำลังคนในสาขาอาชีพใหม่ๆ มากขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถผลิตและพัฒนาากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต โดยเฉพาะในกลุ่มสาขาวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ หนึ่งในสาขาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งจากข้อมูลของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และแผนกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2565-2574 พบว่าประเทศไทยจะมีความต้องการบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี 2566 ที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบสาธารณสุขในยุคดิจิทัล การแพทย์แม่นยำ และการแพทย์ทางไกล ยังทำให้เกิดความต้องการบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางมากขึ้น โดยภายในปี 2574 ประเทศไทยจะต้องการแพทย์เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 8,000 คน พยาบาลวิชาชีพ 50,000 คน เภสัชกร 5,000 คน และนักกายภาพบำบัด 3,000 คน เพื่อให้เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่ต้องเริ่มต้นตัดสินใจเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาต่อและอาชีพในอนาคตยังคงเผชิญกับความขาดแคลนข้อมูลและความเข้าใจที่ไม่ครบถ้วนเพียงพอเกี่ยวกับสายงานเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะงานที่แท้จริง เส้นทางการศึกษา หรือทักษะที่จำเป็น ส่งผลให้พวกเขาเกิดความลังเลหรือไม่มั่นใจในการวางแผนอนาคต ทั้งในแง่การศึกษาต่อและการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของตนเอง จากผลสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนตะพานหินร้อยละ 61 มีความต้องการศึกษาต่อในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร หรือ สาธารณสุข แต่นักเรียนเหล่านั้นกลับมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพในสายงานนี้เพียงเล็กน้อย เช่น ทราบเพียงชื่อและคณะที่ต้องศึกษาต่อเท่านั้น สอดคล้องกับผลสำรวจของขององค์กรด้านการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564) ระบุว่านักเรียนกว่า 60% มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพในสายวิทยาศาสตร์สุขภาพเพียงเล็กน้อยหรือแทบไม่มีเลย อีกทั้งวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การบรรยายในชั้นเรียน การทำใบงาน มักไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนยังมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพในสายวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างจำกัด ส่งผลต่อการตัดสินใจวางแผนในการศึกษาต่อของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ต้องวางแผนในการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอการเรียนรู้ที่มีรูปแบบน่าสนใจ เช่น บอร์ดเกม มาประยุกต์ใช้จึงเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้บอร์ดเกมในการเรียนรู้ ดังเช่น งานวิจัยของ ปาริชาติ ชื่นเจริญ (2564) ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้าน

ระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์ และคณะ (2565) ที่ศึกษาการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้และเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยของธีรภาพ แซ่เซี่ยง (2560) ได้ศึกษาการใช้บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการใช้บอร์ดเกมช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาในผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนานวัตกรรม HSCE-Monopoly ซึ่งเป็นบอร์ดเกมที่ออกแบบขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ทักษะที่จำเป็น และเส้นทางการศึกษาในอาชีพวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร และนักวิทยาศาสตร์สุขภาพ นวัตกรรมนี้นำเสนอเนื้อหาผ่านรูปแบบการเล่นเกมที่สนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วม ช่วยลดข้อจำกัดของการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมที่เน้นการบรรยาย อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและจดจำข้อมูลได้ดีกว่าเดิม นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มผู้เรียน โดยกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาต่อและอาชีพในอนาคต อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมแนะแนวหรือการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนรู้เรื่องอาชีพเฉพาะทางเป็นเรื่องที่เข้าถึงได้ง่ายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

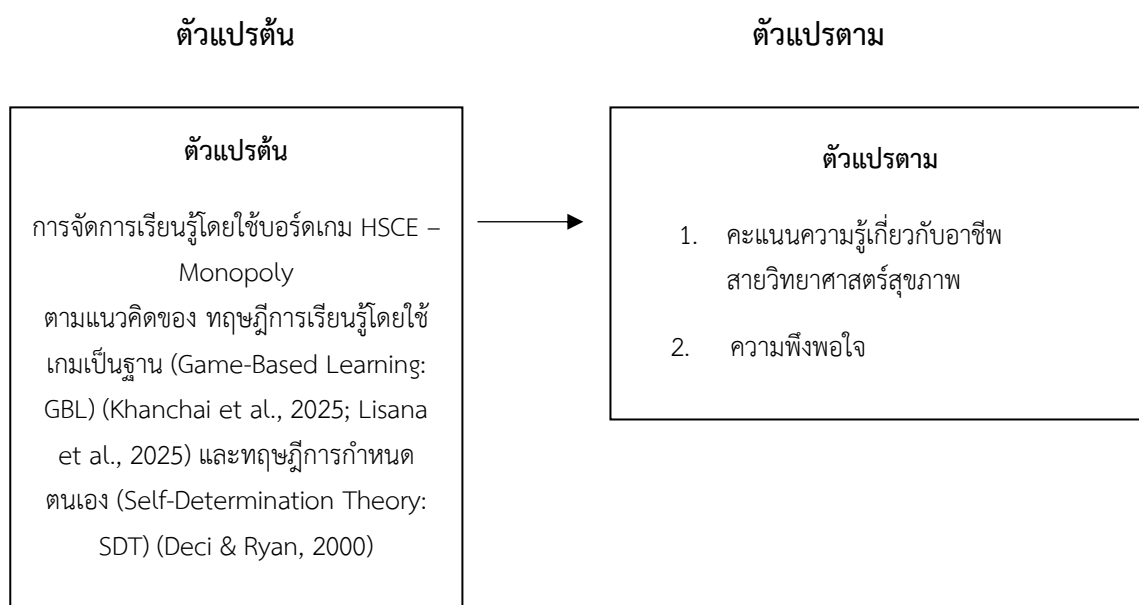
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE-Monopoly สูงกว่าก่อนการใช้บอร์ดเกมหรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการใช้บอร์ดเกม HSCE-Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพอยู่ในระดับใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ผลการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยแบบแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 320 คน

- กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2) ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บอร์ดเกม HSCE – Monopoly

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ และความพึงพอใจ

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ผลการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 บอร์ดเกม HSCE – Monopoly

บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) ในรูปแบบเกมกระดานที่ดัดแปลงมาจากเกมเศรษฐี (Monopoly) โดยมีทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory) ของ Deci & Ryan (2000) เป็นฐานในการออกแบบกลไกเกม ออกแบบให้รองรับผู้เล่น 4-8 คน การคัดเลือกเนื้อหา ผู้วิจัยคัดเลือกอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 30 อาชีพ โดยใช้เกณฑ์การจำแนกตามมาตรฐาน ISCO-08 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการรักษา เช่น ทันตแพทย์ กุมารแพทย์ ศัลยแพทย์ กลุ่มการฟื้นฟู เช่น นักกายภาพบำบัด นักสัตสสัมผัสวิทยา แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู และกลุ่มการส่งเสริมสุขภาพและสนับสนุน เช่น นักโภชนาการ เภสัชกรการวิจัยและพัฒนา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา กลไกของเกม ผู้เล่นเคลื่อนที่บนกระดานและตัดสินใจ "ซื้อ" หรือ "ลงทุน" ในอาชีพที่จอดอยู่ ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทักษะที่จำเป็น และเส้นทางการศึกษาของอาชีพนั้น ๆ ก่อนทำรายการได้ การตรวจสอบคุณภาพผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนว 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง (Try-out) ผู้วิจัยนำบอร์ดเกมไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของจำนวนผู้เล่น ระยะเวลา และความชัดเจนของกติกา ผลการทดลองใช้พบว่าจำนวนผู้เล่น 4-8 คนและระยะเวลา 50 นาทีต่อครั้งมีความเหมาะสม จึงกำหนดจัดกิจกรรมจำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

3.2 แบบทดสอบวัดความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ

แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพทั้ง 30 อาชีพในบอร์ดเกม ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบอร์ดเกม HSCE – Monopoly

แบบประเมินความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ครอบคลุมด้านเนื้อหา รูปแบบ และการนำไปใช้ประโยชน์ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยสูตร Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นเตรียมการ ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ตะพานหิน จากนั้น ประสานงานกับครูแนะแนวและครูประจำชั้น เพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัย วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการดำเนินงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล

4.2 ขั้นตอนดำเนินการ โดยทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE-Monopoly จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ โดยในแต่ละครั้งจะมีการสรุปและอภิปรายความรู้ที่ได้หลังการเล่นเกม โดยผู้วิจัยและครูแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการควบคุมกิจกรรมในห้องเรียน หลังจากจัดกิจกรรมครบแล้วดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ในรูปแบบกระดาษ และประเมินความพึงพอใจ

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ paired-samples t-test

5.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean), และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้นำเสนอการสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบวัดความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	df	p
ก่อนการใช้บอร์ดเกม	18.60	6.76	-8.45	39	< .001
หลังการใช้บอร์ดเกม	26.70	2.66			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n = 40$) มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly ($\bar{x} = 26.70$, S.D. = 2.66) สูงวก่อนการใช้บอร์ดเกม ($\bar{x} = 18.60$, S.D. = 6.76) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพสูงขึ้น

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
2. ภาษา รูปแบบ ตรงกับความสนใจของนักเรียน	4.83	0.39	มากที่สุด
3. ความชัดเจนและถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	4.90	0.31	มากที่สุด
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.85	0.36	มากที่สุด
5. การปฏิบัติกิจกรรมมีลำดับขั้นตอนที่สะดวกและเข้าใจง่าย	4.83	0.39	มากที่สุด
6. กิจกรรมเกมน่าสนใจ มีความหลากหลาย	4.97	0.16	มากที่สุด
7. การปฏิบัติกิจกรรม ช่วยให้เข้าใจอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพดีขึ้น	4.88	0.34	มากที่สุด
8. รู้สึกสนุกในการเรียน	4.97	0.16	มากที่สุด
9. ทำให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ชัดเจนขึ้น	4.90	0.30	มากที่สุด
10. บอร์ดเกม HSCE – Monopoly ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาเรื่องอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ	4.95	0.22	มากที่สุด
11. สามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง	4.90	0.30	มากที่สุด
12. ภาพ ตัวอักษรและสี น่าสนใจ กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	4.92	0.27	มากที่สุด
13. ความชัดเจนของคำอธิบาย กติกา วิธีการเล่นในบอร์ดเกม	4.88	0.34	มากที่สุด
14. ความสะดวกในการใช้งานของส่วนประกอบบอร์ดเกม เช่น กระดาน ตัวหมาก การ์ด	4.92	0.27	มากที่สุด
15. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผล	4.95	0.22	มากที่สุด
รวม	4.88	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ($n = 40$) มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 กิจกรรมเกมน่าสนใจ มีความหลากหลาย และรู้สึกสนุกในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 4.97$, S.D. = 0.16) อันดับที่ 2 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผล และบอร์ดเกม HSCE – Monopoly ช่วยให้เข้าใจในเนื้อหาเรื่องอาชีพสาย

วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 4.95$, S.D. = 0.22) และอันดับที่ 3 ความชัดเจนและถูกต้องของข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และทำให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ชัดเจนขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.30-0.31) สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.50) ซึ่งแม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ผลการใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly เพื่อส่งเสริมความรู้ทางด้านอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly พบว่า หลังการเรียนรู้ด้วยบอร์ดเกม นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .001$ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการใช้บอร์ดเกม คือ 26.70 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.66 และค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนการใช้บอร์ดเกม คือ 18.60 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.76 ตามลำดับ ทั้งนี้การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอาจเนื่องมาจากบอร์ดเกม HSCE - Monopoly มีกลไกการเล่นที่สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khanchai et al. (2025) ที่ระบุว่าบอร์ดเกมที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ควรมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ กฎกติกาที่ชัดเจน เป้าหมายที่ผู้เล่นสามารถติดตามได้ การให้ข้อมูลย้อนกลับทันที ความท้าทายที่เหมาะสม และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่น ซึ่งบอร์ดเกม HSCE - Monopoly ได้ออกแบบให้มีส่วนประกอบเหล่านี้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ บอร์ดเกม HSCE - Monopoly ยังช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพผ่านการลงมือปฏิบัติจริง แทนการรับฟังการบรรยายในชั้นเรียนแบบเดิม กล่าวคือ กลไกเกมบังคับให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในแต่ละตา ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจศึกษาบทบาทหน้าที่ ทักษะที่จำเป็น และเส้นทางการศึกษาของอาชีพนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งขึ้น โดยเฉพาะอาชีพที่นักเรียนอาจไม่เคยรู้จักมาก่อน เช่น นักสัตสัณศาสตร์วิทยา นักทัศนมาตร หรือแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู อีกทั้งการสรุปและอภิปรายความรู้หลังการเล่นในแต่ละครั้งยังช่วยแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและเปิดมุมมองใหม่ให้แก่ นักเรียนได้

อย่างเป็นระบบผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิทย์ เอี่ยมวิสัย (2563) ที่พบว่าการใช้บอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณส่งผลให้ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ชื่นเจริญ (2564) ที่พบว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐานช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยนักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยภัส บุตรจันทร์ และคณะ (2568) ที่พัฒนาเกมการ์ด Career Match เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าหลังการใช้เกมการ์ดนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.58 สูงกว่าก่อนการใช้ที่ร้อยละ 52.73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยืนยันว่านวัตกรรมเกมที่ออกแบบให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาด้านอาชีพผ่าน

การลงมือปฏิบัติสามารถส่งเสริมความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lisana et al. (2025) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม META-Z ในการพัฒนาความรู้ทางการเงินของนักศึกษา พบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยืนยันว่าการเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมที่มีกลไกการจำลองสถานการณ์จริงเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความรู้เฉพาะทาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัส จันทะ (2562) ที่พบว่าการใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่องอาชีพส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นและมีผลการทดสอบความคงทนในการจดจำที่ดี

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้บอร์ดเกม HSCE - Monopoly พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.88 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์ และคณะ (2565) ที่พบว่าการใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้สามารถเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของจรัส จันทะ (2562) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บอร์ดเกมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมเกมน่าสนใจ มีความหลากหลาย และรู้สึกสนุกในการเรียน ($\bar{x} = 4.97$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบอร์ดเกม HSCE - Monopoly สามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบบอร์ดเกมที่มีความสมดุลระหว่างความสนุกและการเรียนรู้ตามหลักการออกแบบเกมเพื่อการเรียนรู้ของ Prensky (2001) ที่เน้นการสร้างความท้าทายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและรักษาแรงจูงใจในการเรียนรู้ตลอดการเล่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Deci & Ryan (2000) ที่อธิบายว่าการที่ผู้เรียนกระทำกิจกรรมด้วยความพึงพอใจและสนุกสนานโดยไม่ได้เกิดจากแรงกดดันหรือรางวัลจากภายนอก เป็นสัญญาณของแรงจูงใจจากภายใน ซึ่งบอร์ดเกม HSCE - Monopoly สามารถสร้างแรงจูงใจลักษณะดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ Khanchai et al. (2025) ที่พบว่านักศึกษากลุ่มที่เรียนด้วยบอร์ดเกมแบบมีองค์ประกอบ gamification มีระดับความสนุกสนานและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เล่นสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีองค์ประกอบดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ($\bar{x} = 4.60$) แม้จะยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด แต่สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนบางส่วนยังรับรู้ถึงความท้าทายของเนื้อหาภายในเกม ซึ่งสอดคล้องกับ Deci & Ryan (2000) ที่ระบุว่าความต้องการรู้สึกว่ามีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในความต้องการพื้นฐานที่ต้องได้รับการตอบสนองเพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่ยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาบอร์ดเกมในอนาคตจึงควรพิจารณาปรับระดับความยากของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บอร์ดเกม HSCE – Monopoly เป็นบอร์ดเกมที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการใช้บอร์ดเกม แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนควรให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพสายวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความซับซ้อนและ

หลากหลาย การมีครูคอยชี้แนะและสรุปความรู้หลังการเล่นเกมแต่ละครั้งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้องและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลอาชีพกับการวางแผนการศึกษาต่อของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรนำบอร์ดเกม HSCE – Monopoly ไปบูรณาการเข้ากับรายวิชาแนะแนวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลอาชีพอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้นจากหลายโรงเรียน และอาจผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์หรือการจัดกลุ่มโฟกัส เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์และความ คิดเห็นของนักเรียนต่อการใช้บอร์ดเกม และพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาและกลไกของบอร์ดเกมให้เหมาะสม กับเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องและความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือการ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาติดตามผลระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนที่ผ่าน การใช้บอร์ดเกม HSCE – Monopoly มีแนวโน้มตัดสินใจเลือกเรียนต่อแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่มขึ้นหรือไม่ และควรศึกษาการนำบอร์ดเกมในลักษณะนี้ไป ประยุกต์ใช้กับกลุ่มอาชีพเฉพาะทางอื่นที่ประเทศไทยมีความต้องการกำลังคน เช่น สายวิศวกรรมหรือสาย เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อขยายประโยชน์ของนวัตกรรมนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *แผนกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2565-2574)*.

จำรัส จันท. (2562). *การออกแบบบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่องอาชีพ (JOBS) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

ธีรภาพ แซ่เจี๋ย. (2560). *การใช้บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณใน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

ปาริชาติ ชื่นเจริญ. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาด รู้ด้านระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

ปิยภัส บุตรจันทร์, ปัญญาพล พงษ์ชัยสิทธิ์, และ เบญญาพัชร วันทอง. (2568). ผลการพัฒนาเกมการ์ด Career Match เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัด จันทรตะวันออก. *วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์*, 1(3), 30–43.

<https://doi.org/10.64186/jsp1557>

- วชิรวิทย์ เอี่ยมวิสัย. (2563). *การพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2565). *รายงานสถานการณ์กำลังคนด้านสุขภาพของประเทศไทย พ.ศ. 2565*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *รายงานการสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา*. สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสและภาพรวมปี 2566*.
- อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์, บุญญฤทธิ์ รัตนพันธุ์, และ รุ่งรุจี ศรีตาเดช. (2565). การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารพิกุล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 20(2), 363–385. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Phikun/article/view/258057>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- International Labour Organization. (2012). *International Standard Classification of Occupations: ISCO-08* (Vol. 1). <https://webapps.ilo.org/ilostat-files/ISCO/newdocs-08-2021/ISCO-08/ISCO-08%20EN%20Vol%201.pdf>
- Khanchai, S., Worragin, P., Ariya, P., Intawong, K., & Puritat, K. (2025). Toward sustainable digital literacy: A comparative study of gamified and non-gamified digital board games in higher education. *Education Sciences*, 15(8), 966. <https://doi.org/10.3390/educsci15080966>
- Lisana, L., Dinata, H., & Tanudjaja, G. V. (2025). Playing to learn: Game-based approach to financial literacy for generation Z. *Entertainment Computing*, 52, 100896. <https://doi.org/10.1016/j.entcom.2024.100896>
- Prensky, M. (2001). *Digital game-based learning*. McGraw-Hill.

การสำรวจปัญหาและแนวทางการรับมือในการพูดภาษาอังกฤษของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์

A SURVEY STUDY OF ENGLISH SPEAKING PROBLEMS AND COPING APPROACHES OF EDUCATION FACULTY STUDENTS

การ์นต์ สาละ^{1*} อับดุลฮาเก็ม เจอะอาลี¹ อาฟีดา มามะ¹ ปวริศา อยู่ศิริ¹

อรอุมา เจริญสุข¹ อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล¹

Galan Salae^{1*} Abdulhakeem Che-ali¹ Afeeda Mama¹ Pavarisa Yoosiri¹

Ornuma Charoensuk¹ Ittipat Suwatanpornkul¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

¹ Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

* Corresponding author e-mail: Karansalae0385@gmail.com

Received: 20/04/2026 | Revised: 12/06/2026 | Accepted: 26/06/2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการพูดภาษาอังกฤษของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 2) สำรวจแนวทางการรับมือกับปัญหาของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาจากอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับความสามารถด้านการพูดของนิสิต ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 359 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตชั้นปีที่ 2 ถึง 4 จำนวน 101 คน (ความคลาดเคลื่อน 8.3%) ซึ่งเป็นนิสิตทุนโครงการเพชรในตม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2569 ที่ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 ท่านในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Likert-scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งนี้ แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (IOC = 0.67 - 1.00) และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ

วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตประสบปัญหาด้านการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$) โดยปัญหาด้านเนื้อหาและความคิดเป็นสิ่งที่ทำหามากที่สุด ($M = 3.88$) รองลงมาคือ ด้านภาษาศาสตร์ ($M = 3.83$) และด้านจิตวิทยา ($M = 3.80$) ตามลำดับ โดยมีไวยากรณ์ คำศัพท์ และการขาดความรู้ในหัวข้อที่พูด เป็นประเด็นปัญหาสำคัญ สำหรับแนวทางการรับมือกับปัญหา พบว่า นิสิตมีการใช้กลวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ($M = 3.72$) โดยมีการปรับตัวทางด้านภาษามากที่สุด โดยเฉพาะการเลือกใช้คำศัพท์ที่ง่ายและการเตรียมประโยคไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ยังมีการใช้การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจ การฝึกซ้อม การใช้ท่าทางประกอบ และการเตรียมเนื้อหาให้พร้อมอย่างแพร่หลาย ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยังแสดงให้เห็นว่า นิสิตอาศัยการพึ่งพาเทคโนโลยี การฝึกฝนซ้ำ ๆ และการใช้ภาษาที่เรียบง่ายขึ้น ในขณะเดียวกัน อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษได้เน้นย้ำว่า การพัฒนาการพูดให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องบูรณาการความสามารถทางภาษา ศาสตร์ ความพร้อมทางด้านจิตใจ และความรู้ในเนื้อหาเข้าด้วยกัน ผ่านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่คอยสนับสนุนและเน้นการสื่อสาร

คำสำคัญ: ปัญหาการพูดภาษาอังกฤษ แนวทางการรับมือกับปัญหา แนวทางการพัฒนา

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine English-speaking problems of Education faculty students, (2) investigate coping approaches of Education faculty students, and (3) explore development approaches from English professors to enhance students' speaking proficiency. The population consisted of 359 students, and the sample comprised 101 second- to fourth-year students (8.3% margin of error) who are Phet Nai Tom scholarship students at the Faculty of Education, Srinakharinwirot University, in the 2026 academic year, selected through convenience sampling. Three English professors were interviewed as key informants. Research instruments included a five-point Likert-scale questionnaire and semi-structured interviews. The questionnaire demonstrated acceptable content validity ($IOC = 0.67 - 1.00$) and reliability (Cronbach's $\alpha = 0.89$). Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The results indicated that students experienced English-speaking problems at a high level ($M = 3.84$). Content and ideas posed the greatest challenge ($M = 3.88$), followed by linguistic ($M = 3.83$) and psychological aspects ($M = 3.80$), with grammar, vocabulary, and lack of topical knowledge as key issues. Regarding coping approaches, students reported a high level of self-directed coping strategies ($M = 3.72$), with linguistic adjustments most frequently employed, particularly the use of simple vocabulary and prior sentence preparation. Additionally, psychological preparation, rehearsal, and the use of gestures and topic preparation were commonly applied. Qualitative findings revealed reliance on technology, repeated practice, and simplified language use. English professors

emphasized that effective speaking development requires integrating linguistic competence, psychological readiness, and content knowledge through supportive and communicative classroom practices.

Keywords: English speaking problems, Coping approaches, Development approaches

Introduction

As English-speaking skills are essential for professional success (Robert & Meenakshi, 2022), developing oral proficiency remains a multidimensional challenge for Thai EFL learners, encompassing linguistic, psychological, and content-related barriers (Pristiyaputri et al., 2023; Sha'ar & Boonsuk, 2021). Addressing these barriers requires pedagogical approaches that foster communicative practice and learner confidence, yet translating such approaches into actual speaking ability remains difficult in EFL contexts (Farrelly & Sinwongsuwat, 2021; Thuratham & Namsaeng, 2025). These difficulties often stem from limited practice opportunities, insufficient exposure, and a fear of negative evaluation, which significantly impact communicative readiness among university-level Thai EFL learners (Farrelly & Sinwongsuwat, 2021; Sha'ar & Boonsuk, 2021; Thuratham & Namsaeng, 2025). At Srinakharinwirot University (SWU), this issue is particularly evident among non-English majors, whose formal exposure is largely confined to general Education courses SWU193 and SWU194.

This challenge is especially critical for Education faculty students in the Phet Nai Tom Scholarship Program, a tripartite collaboration among SWU, the Internal Security Operations Command (ISOC), and the Ministry of Education, which recruits high-potential students from rural and security-sensitive areas in southern Thailand to become civil service teachers in their hometowns. Prolonged regional unrest has often disrupted their prior English learning (Assalihee & Boonsuk, 2022), yet as future primary school teachers, they may be required to teach English despite not majoring in it (Tianchai et al., 2025), making their speaking ability critical for both academic success and future instructional effectiveness. To graduate, SWU students must achieve a CEFR B2 level on the SWU-SET (Srinakharinwirot University, 2019); however, records indicate that many Phet Nai Tom students perform below this threshold. To manage these difficulties, they employ coping approaches ranging from linguistic adjustments to psychological and technological support (Qin & Poopatwiboon, 2023), underscoring the need for targeted intervention.

Given these concerns, Phet Nai Tom students face dual demands: meeting graduation requirements and preparing to teach in underserved communities. Yet research on this group remains scarce. Although previous Thai EFL studies have examined speaking difficulties across linguistic, psychological, and content-related dimensions, these factors are often addressed separately (Diana et al., 2024; Qin & Poopatwiboon, 2023), and limited research has explored how they intersect with coping approaches and instructor recommendations, particularly among learners from security-sensitive backgrounds. Therefore, this study investigates the English-speaking problems experienced by Phet Nai Tom students, the coping approaches they employ, and expert recommendations for supporting their holistic speaking development.

OBJECTIVES OF THE STUDY

1. To examine English-speaking problems of Education faculty students.
2. To investigate coping approaches of Education faculty students.
3. To explore development approaches from English professors to enhance Education faculty students' speaking proficiency.

RESEARCH METHODOLOGY

1. POPULATION AND SAMPLE

The population of this study consisted of 359 second- to fourth-year Education faculty students enrolled in the Phet Nai Tom Scholarship program at the Faculty of Education, Srinakharinwirot University, across the Prasarnmit (Bangkok) and Ongkharak (Nakhon Nayok) campuses, Thailand, in the 2026 academic year. Due to the examination period, a convenience sample of 101 participants was utilized. While smaller than the ideal 186 recommended (Krejcie & Morgan, 1970), this sample yields an 8.3% margin of error at a 95% confidence level, remaining within the acceptable 10% threshold.

In addition, three English professors from the Department of Curriculum and English Language Instruction at Srinakharinwirot University were recruited as key informants. They were interviewed to provide recommendations on student's English-speaking problems and effective approaches for improvement.

2. RESEARCH INSTRUMENTS

The research instruments employed in this study included a five-point Likert-scale questionnaire and semi-structured interviews.

2.1 Questionnaire

The primary questionnaire consisted of four main sections. Section 1 collected demographic data, including gender, academic year, major, and SWU-SET English proficiency scores. Section 2 examined English-speaking problems using a 16-item, five-point agreement scale (strongly agree to strongly disagree) to investigate students' internal perceptions and attitudes. These items covered three core domains: linguistic (vocabulary, grammar, and pronunciation), psychological (motivation, confidence, and anxiety), and content constraints (topical knowledge). Section 3 explored coping approaches via a 24-item, five-point frequency scale (always to never) to capture actual behaviors and practical habits. This section comprehensively assessed approaches such as digital tool utilization, generative AI assistance, code-mixing/switching, non-verbal cues, relaxation techniques, collaborative learning, and conceptual brainstorming. Finally, Section 4 included open-ended questions to elicit qualitative insights into these specific speaking problems and strategic coping approaches.

The content validity, evaluated by three experts, showed acceptable IOC values ranging from 0.67 to 1.00, prompting revisions prior to data collection. Additionally, a pilot test with 30 respondents confirmed its reliability, yielding a Cronbach's Alpha of 0.89.

2.2 Interview

A semi-structured interview was conducted with three English professors to obtain in-depth insights into students' English-speaking problems and effective strategies for improvement. The interview protocol included open-ended questions focusing on linguistic, psychological, and content-related aspects. The interviews were audio-recorded and transcribed for analysis.

3. DATA COLLECTION

In late February 2026, the researchers distributed questionnaires to 101 Education faculty students, analyzing the collected responses using Google Forms and Microsoft Excel software. Based on the survey data, they conducted interviews with three English professors to obtain advice and recommendations to help develop the students' English speaking skills. The obtained data were categorized to create a holistic summary.

4. DATA ANALYSIS

Quantitative data were analyzed using descriptive statistics via JASP and Microsoft Excel. Frequencies and percentages summarized demographics, while means and standard deviations evaluated speaking problems and coping strategies. Mean scores were interpreted on a five-level scale (from 1.00–1.80 for very low, to 4.21–5.00 for very high). Qualitative data from open-ended questions and interviews underwent content analysis, utilizing member checking to verify accuracy and ensure rigor.

RESULTS

The findings of the study can be summarized as follows:

PERSONAL INFORMATION OF THE PARTICIPANTS

The 101 participants were predominantly female (75.2%), followed by male (22.8%) and others (2.0%). Academically, the largest group comprised third-year students (38.6%), with second- and fourth-year students each accounting for 30.7%. Regarding academic majors, 71.3% were enrolled in Elementary Education, and 3.0% in Childhood Education. The remaining students majored in various Elementary Education and Learning Management programs, specifically in: Social Studies (6.7%); Mathematics, Science, and Thai (5.0%); English (3.0%); and Computer (1.0%).

In addition, the CEFR levels of 101 students, as measured by SWU-SET, revealed that 69 students (68.32%) of participants were the A2 level (22-49 score), followed by the B1 level (50-77 score) with 24 students (23.76%), the A1 level (0-21 score) with 6 students (5.94%), and the B2 (78-100 score) with only 2 students (1.98%).

1. ENGLISH SPEAKING PROBLEMS

Overall, the students experienced speaking problems at a high level (Mean = 3.84). The problems can be summarized into three main aspects:

Table 1: The Summary of Three Aspects of The English Speaking Problems.

Statement	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
<i>1. Content and Ideas as Problems in English Speaking</i>	<i>3.88</i>	<i>0.99</i>	<i>High</i>	<i>1</i>
1.1 I find it difficult to speak English when I am unfamiliar with the topic.	4.04	1.00	High	1

Statement	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1.2 I cannot respond to English questions immediately when I have little knowledge about the topic.	3.84	0.95	High	3
1.3 I often pause or hesitate because I cannot think of ideas to express in English.	4.01	0.97	High	2
1.4 I struggle to organize my thoughts when speaking English.	3.63	1.03	High	4
2. Linguistic Problems in English Speaking	3.83	1.03	High	2
2.1 I experience problems in speaking English because I do not know enough words to express my ideas clearly.	4.10	0.97	High	2
2.2 I do not know how to choose appropriate words when I speak English.	3.93	1.02	High	4
2.3 I feel confused about how to arrange words correctly when I speak English.	4.01	1.00	High	3
2.4 I am unable to apply grammatical rules correctly in English conversation.	4.15	0.94	High	1
2.5 I have difficulty pronouncing certain English sounds that do not exist in my mother language.	3.28	1.18	Moderate	6
2.6 I experience problems in speaking English because I use incorrect stress or intonation that affects meaning of words or sentences.	3.49	1.04	High	5
3. Psychological Problems in English Speaking	3.80	1.18	High	3
3.1 I have less motivation to speak English during classroom activities and real-life contexts.	3.72	1.23	High	4
3.2 I have to put much effort into improving my English speaking skills.	4.04	1.05	High	1
3.3 I feel unconfident when I have to speak English in front of others.	3.71	1.28	High	5
3.4 I avoid speaking English because I am afraid of making mistakes.	3.63	1.22	High	6
3.5 I feel nervous when I have to speak English in class and real-life contexts.	3.76	1.20	High	3
3.6 I feel uncomfortable when I am asked to speak English without preparation.	3.94	1.10	High	2

These findings indicate that students’ English-speaking difficulties are multidimensional, driven by content-related, linguistic, and psychological barriers. Specifically, limited topical knowledge significantly hinders their ability to generate ideas and maintain communication effectively. Furthermore, linguistic deficits—particularly in grammar and vocabulary—present a serious challenge; while students understand grammatical rules theoretically, they struggle to apply them spontaneously in real-time. These issues are further compounded by psychological barriers, especially speaking anxiety. Students experience high discomfort and pressure during unexpected speaking tasks, indicating heavy reliance on advance preparation to feel confident.

The qualitative data consistently supported these results, revealing the underlying behaviors and emotional reactions associated with these challenges. When facing unfamiliar topics or lacking an adequate mental word bank, students demonstrated a lack of automaticity, relying heavily on mental translation from Thai to English. This first language interference caused hesitation, fragmented sentences, and unnatural grammatical structures. Moreover, spontaneous speaking situations triggered intense mental blocks, primarily driven by a fear of making vocabulary or grammar mistakes and the worry of being judged by peers. Ultimately, these negative emotional reactions create a detrimental cycle where fear reduces classroom participation, limiting speaking practice and further weakening their overall confidence.

2. COPING APPROACHES FOR ENGLISH SPEAKING PROBLEMS

Overall, students applied coping approaches at a high level (Mean = 3.72). They employed various coping approaches across three aspects:

Table 2: The Summary of Three Aspects of The Coping Approaches.

Statement	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1. Linguistic Approaches	3.94	1.00	High	1
1.1 I ask classmates to help correct my pronunciation.	3.44	1.17	High	8
1.2 I use simple and familiar words to express my ideas clearly when speaking English.	4.27	0.99	Very high	1
1.3 I use code-mixing with my mother language tongue or other language to maintain communication when I cannot think of English vocabulary.	3.92	1.00	High	6

Statement	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
1.4 I try to use simple and short grammatical structures when speaking English.	4.09	0.96	High	3
1.5 I prepare and practice constructing sentence structures before participating in English discussions or presentations.	4.22	0.94	High	2
1.6 I use a variety of sentence patterns to convey my intended meaning when I am unsure about my grammatical accuracy while speaking English.	3.67	1.04	High	7
1.7 I use online tools or dictionaries to check the correct English pronunciation when people cannot understand what I said.	3.95	1.02	High	5
1.8 When I do not know certain English words during a conversation, I use an online dictionary or a digital application to find out and translate their meaning.	4.02	1.03	High	4
1.9 I use repetition or slower speech to improve English pronunciation clarity and accuracy when speaking English.	3.92	0.87	High	6
2. Content and Ideas Approaches	3.67	0.96	High	2
2.1 Before speaking English, I read or search for information related to the discussion or conversation topic.	3.90	0.92	High	2
2.2 I summarize key points from reading materials before participating in English discussion or conversation.	3.43	0.97	High	6
2.3 I use my topical knowledge to speak English with more detail, substance, and fluency.	3.55	0.99	High	4
2.4 I use brainstorming to generate ideas before participating in an English discussion or conversation.	3.50	0.93	High	5
2.5 I organize my ideas using notes or outlines before speaking English.	3.62	0.98	High	3
2.6 I use gestures or body language to help express my ideas more clearly.	4.04	0.98	High	1
3. Psychological Approaches	3.54	1.02	High	3
3.1 I motivate myself to practice speaking English regularly to improve my ability.	3.37	1.05	Moderate	8

Statement	Mean	S.D.	Interpretation	Rank
3.2 I participate in speaking activities because I believe English speaking is not important for my future.	3.00	1.17	Moderate	9
3.3 I use technology or online platforms to encourage myself to practice speaking English independently.	3.63	0.96	High	4
3.4 I practice speaking English with peers before speaking in front of the other.	3.39	1.00	Moderate	7
3.5 I keep talking in English even after I say something wrong.	3.67	1.00	High	3
3.6 I prepare and rehearse to increase my confidence when speaking English.	4.00	1.02	High	1
3.7 I use deep breathing or relaxation techniques before speaking English in front of others.	3.48	1.04	High	6
3.8 I pause briefly and stay calm to organize my thoughts when I feel anxious while speaking English.	3.61	0.95	High	5
3.9 I ask my conversation partner for help or to repeat the question when I feel anxious.	3.70	1.02	High	2

These findings suggest that students utilized practical and preparation-based approaches to overcome their multifaceted English-speaking challenges. To address linguistic barriers, they prioritized communicative effectiveness over grammatical complexity by simplifying their speech with familiar vocabulary and short sentence structures. For idea-related and psychological problems, students recognized the crucial role of pre-speaking preparation. They relied heavily on gathering information, planning, and rehearsal to build confidence, reduce anxiety, and increase their readiness for oral performance. Furthermore, when verbal expression was limited, they effectively employed non-verbal communication, such as gestures and physical cues, to ensure their meaning was conveyed clearly.

The qualitative findings consistently supported these results, revealing a strong reliance on technological aids, proactive rehearsal, and behavioral adjustments. Students frequently used tools like Google Translate and online dictionaries to compensate for vocabulary deficits, while depending on memorized scripts, repeated practice, and circumlocution to maintain communication. To mitigate anxiety and build topical familiarity, they actively researched topics beforehand and exposed themselves to English media (e.g., movies, music, and TikTok). During unexpected or real-time speaking situations where

preparation was not possible, students actively utilized gestures and facial expressions to aid incomplete verbal expression and sustain the interaction.

3. DEVELOPMENT APPROACHES FROM ENGLISH PROFESSORS

Based on the interviews with three English professors, their recommendations to improve students' English speaking skills can be summarized into three main dimensions:

3.1 Linguistic Development: The professors agreed that linguistic knowledge is the foundation of speaking. Teachers should teach vocabulary through sentence construction and role-play activities. They emphasized that basic, high-frequency words are sufficient for general communication. For grammar and pronunciation, teachers should not interrupt students while they are speaking. Instead, they should use indirect correction and provide correct models after the students finish speaking. The focus should be on intelligibility rather than a perfect accent.

3.2 Psychological Support: Motivation is the starting point for speaking development. To reduce anxiety and build self-confidence, teachers must create a safe space for mistakes. They should normalize errors and use positive reinforcement, such as praise and small rewards. If students are too shy to speak in public, alternative practice formats, like recording videos or audio at home, should be allowed.

3.3 Content and Idea Generation: Receptive skills, such as listening and reading diverse content, are essential for productive speaking. Teachers should use brainstorming activities to help students build background knowledge before speaking. In real-life communication, students should practice "circumlocution" (using simple words to describe an unknown word) and use body language to support their meaning.

Overall, the professors strongly suggested that all three dimensions must be integrated into classroom activities. Furthermore, assessments should focus on long-term behavioral observation and individual progress rather than strict grading.

DISCUSSION

The findings revealed that students experienced high-level speaking problems, primarily driven by "Content and Ideas" barriers due to their rural backgrounds and limited prior English exposure (Assalihee & Boonsuk, 2022). Aligning with their CEFR A2 proficiency, learners naturally lack the automaticity and topical knowledge needed for spontaneous

thought formulation. Consequently, they experience a deficit in strategic competence, where the cognitive load of retrieving vocabulary simultaneously paralyzes their ability to generate content (Choi & Kang, 2024).

This introduces a new discovery in Thai EFL pedagogy: speaking barriers for rural, non-English major pre-service teachers stem primarily from conceptual and topical deficiencies rather than purely linguistic ones. Contrasting with traditional literature that blames vocabulary and grammar rules (Dayama et al., 2021; Riensumettharadol & Sujarinpong, 2023), however this study aligns with Attahakul et al. (2024), confirming that performance blocks are deeply intertwined with affective barriers and a lack of opportunities to engage with unfamiliar topics.

Furthermore, a profound disconnect exists between students' coping behaviors and communicative competence. Their heavy reliance on immediate linguistic approaches, such as translation tools and body language, temporarily reduces anxiety and facilitates "talk as performance." However, it ultimately impedes the development of "talk as interaction" (Richards, 2008), trapping students in a cycle of mental translation from Thai to English.

To break this cycle and foster pedagogical readiness, expert recommendations emphasize holistically integrating linguistic, psychological, and content dimensions. Instruction must prioritize building topical knowledge through receptive skills and brainstorming to enrich students' mental schemata, rather than focusing on isolated grammar drills. This proactive conceptual preparation, alongside positive reinforcement and "delayed correction," is crucial for lowering anxiety and nurturing confident future teachers who can effectively bridge the urban-rural educational gap (Tianchai et al., 2025).

RECOMMENDATIONS

1. Recommendations for Pedagogical Implications

Instructors should create a low-anxiety classroom environment where making errors is treated as a normal part of learning, reducing fear of mistakes and peer judgment. Strategic competence, especially circumlocution, should be explicitly taught to help students manage linguistic blocks without depending on translation tools. Classroom activities should also gradually progress from prepared presentations to semi-structured tasks and spontaneous role-plays, building students' real-time thinking and speaking skills.

2. Recommendations for Future Research

Future research should incorporate classroom observations or actual speaking tests to complement self-reported data and better reflect students' real behaviors. Studies should expand beyond the Education faculty to include other faculties, majors, or universities to examine differences in English-speaking problems and enhance generalizability. Finally, researchers may develop and evaluate intervention programs using experimental or quasi-experimental designs to assess their effectiveness in addressing the identified challenges.

REFERENCES

- Assalihee, M., & Boonsuk, Y. (2022). Factors obstructing English teaching effectiveness: Teacher voices from Thailand's Deep South. *IAFOR Journal of Education*, 10(1), 155–172. <https://doi.org/10.22492/ije.10.1.08>
- Attahakul, P., Srakaew, P., & Pansa, B. (2024). English speaking problems and models used to solve problems between Thai and foreign students in the Faculty of Education at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. *Journal of Asian Language Teaching and Learning*, 5(3), 259–267. <https://journals.mcu.ac.th/jaltl>
- Choi, W. Y., & Kang, M. K. (2024). The development and validation of English communicative competence model for high school students in Korea. *Korea Scholar*, 79(1), 3–24. <https://doi.org/10.15858/engtea.79.1.202403.3>
- Dayama, P., Mokmas, N., Onouhn, P., & Manochphinyo, A. (2021). English speaking problem and solutions between employees and customers in workplaces. *Jurnal Bahasa Inggris Terapan*, 7(1), 1–18. <https://pdfs.semanticscholar.org/f85a/5364c890da19061b77b26fb4c5953e822c5a.pdf>
- Diana, M., Renandya, W. A., & Dahliana, S. (2024). Researching factors and coping strategies of EFL students' speaking anxiety. *Englisia: Journal of Language, Education, and Humanities*, 12(1), 250–271. <https://doi.org/10.22373/ej.v12i1.22733>
- Farrelly, M. J., & Sinwongsuwat, K. (2021). Strategies used and challenges faced by Thai EFL teachers when eliciting talk during classroom interactions in high school contexts. *SAGE Open*, 11(4). <https://doi.org/10.1177/21582440211050385>

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Pristiyaputri, A. E., Afiqoh, M., Jauhari, M. A., Al Afghani, M. J., & Kurniasih. (2023). The differences of speaking anxiety across academic levels and gender. *The Journal of English Literacy Education*, 10(1), 63–80. <https://doi.org/10.36706/jele.v10i1.20292>
- Qin, L., & Poopatwiboon, S. (2023). English speaking anxiety of Thai EFL undergraduate students: Dominant type, level, and coping strategies. *English Language Teaching*, 16(6), 102–115. <https://doi.org/10.5539/elt.v16n6p102>
- Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and speaking: From theory to practice*. Cambridge University Press.
- Riensumettharadol, M., & Sujarinpong, P. (2023). English-speaking problems and solutions: A case study of Thai EFL interns in the hospitality and tourism industry. *Journal of Studies in the Field of Humanities*, 30(1), 217–225. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/247328>
- Robert, R., & Meenakshi, S. (2022). Rereading oral communication skills in English language acquisition: The unspoken spoken English. *Theory and Practice in Language Studies*, 12(11), 2429–2435. <https://doi.org/10.17507/tp1s.1211.25>
- Sha'ar, M. Y. M. A., & Boonsuk, Y. (2021). What hinders English speaking in Thai EFL learners? Investigating factors that affect the development of their English speaking skills. *MEXTESOL Journal*, 45(3), 1–16. <https://doi.org/10.61871/mj.v45n3-2>
- Srinakharinwirot University. (2019, January 18). *Srinakharinwirot University announcement on the elevation of English language standards for undergraduate students*. Educational Services Division.
- Thuratham, W., & Namsaeng, P. (2025). Challenges in English communication skills of university-level EFL learners. *FWU Journal of Social Sciences*, 19(3), 26–40.
<https://doi.org/10.51709/19951272/Fall2025/3>
- Tianchai, R., Soranastaporn, S., & Liang-Itsara, A. (2025). Improving English teaching skills: An online course for non-English major teachers in Southern Thailand's rural primary schools. *World Journal of English Language*, 15(1), 191–204.
<https://doi.org/10.5430/wjel.v15n1p191>

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (Principles and Guideline for Author)

ความเป็นมา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัย และยังเป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในระดับชาติและพัฒนาไปสู่มาตรฐานในระดับสากลต่อไป จึงจัดทำวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขึ้นโดยรับบทความวิจัยทางด้านการศึกษา จากผู้นิพนธ์หลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยและบทความวิจัยนั้นต้องมาจากสาขาวิชา ต่าง ๆ ดังนี้

- หลักสูตรและการสอน
- การจัดการการอุดมศึกษา
- การวัดผลและวิจัยการศึกษา
- การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- การศึกษาพิเศษ
- การบริหารการศึกษา
- เทคโนโลยีการศึกษา
- อุตสาหกรรมศึกษา
- การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต

การรับรองคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นวารสารที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย [Thai-Journal Citation Index (TCI) Centre] รอบที่ 5 (พ.ศ.2568-2572) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพ ระยะเวลา 5 ปี อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 3

การพิจารณาต้นฉบับ

บทความที่ตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ และผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน/บทความ กรณีที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจะส่งกลับไปยังผู้เขียนเพื่อดำเนินการต่อไป

การเตรียมส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

ผลงานวิจัยที่ได้รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขาวขนาด เอ4 หน้าเดียว พิมพ์ด้วยอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ความยาวของต้นฉบับรวมทั้งตารางแผนภูมิ และเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA6TH (American Psychological Association) ไม่เกิน 15 หน้า ส่งเข้าระบบ <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/JERF> และส่งบทความไฟล์ต้นฉบับ นามสกุล .pdf และ .doc และแบบฟอร์มสมัครขอส่งบทความตีพิมพ์ทาง E-mail : journal.edswu@gmail.com ทั้งนี้หากผู้เขียนบทความเป็นนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ต้องแนบบแบบฟอร์มการตรวจสอบการคัดลอก และรับรองการเผยแพร่บทความจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท/นิพนธ์หลักผู้เขียนบทความทุกท่าน

ใบสมัครและแบบฟอร์มการเขียนบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง ท่านสามารถดาวน์โหลดใบสมัครและแบบฟอร์ม
ดังนี้

- 1) แบบฟอร์มใบสมัครขอส่งบทความวิจัย (JER-01-1) ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์
<https://url.in.th/PHnBO>
- 2) แบบรับรองการเผยแพร่บทความจากอาจารย์ที่ปรึกษา (สำหรับนิสิต/นักศึกษา) (JER-01-2)
ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์ <https://url.in.th/Luwsf>
- 3) Template รูปแบบการเตรียมบทความ (JER-02) ดาวน์โหลดได้ที่ลิงก์
<https://url.in.th/mvNHr>

อัตราค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์

วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดเก็บค่าธรรมเนียมการ
ตีพิมพ์ จำนวน 3,500 บาท /บทความ เรียกเก็บเมื่อบทความของท่านได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ
ความถูกต้องของบทความจากบรรณาธิการเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว

*****หมายเหตุ** กองบรรณาธิการจะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์ ในกรณี ดังนี้

- ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นคำตอบแทน
การพิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
- ในกรณีที่ผู้เขียนมีความประสงค์ขอลอนบทความภายหลังจากผ่านกระบวนการตรวจสอบ
ความถูกต้องของบทความจากบรรณาธิการเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว

บทความที่ส่งตีพิมพ์ควรมีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อเรื่อง: กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียน: ระบุชื่อ นามสกุล วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) และหน่วยงานที่สังกัด
ของผู้เขียนครบทุกคน สถานที่ทำงาน หรือที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ (ภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษ)
3. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ หรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน
4. ผู้เขียนต้องดำเนินการตรวจสอบบทความของตนเองเพื่อป้องกันการลักลอบผลงานทางวิชาการของผู้อื่นก่อน
การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิจัยทางการศึกษา ผ่านเว็บไซต์ <http://www.akarawisut.com/> โดยแนบ
ผลการตรวจสอบที่ได้มาพร้อมกับบทความที่ต้องการตีพิมพ์
5. ผู้เขียนบทความจะต้องดำเนินการปรับแก้บทความตามผลการประเมินของกองบรรณาธิการ และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน ของวารสารอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการในการตีพิมพ์
6. กองบรรณาธิการขอใช้สิทธิในการนำบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิจัยทางการศึกษาเผยแพร่ลงเว็บไซต์
วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ออนไลน์
7. กองบรรณาธิการ มีนโยบายเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ (Processing fees and/or
Article Page) จากผู้สนับสนุนบทความ จำนวน 3,500 บาท / บทความ และจะไม่คืนเงินค่าธรรมเนียม
ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะเป็นคำตอบแทนการ
พิจารณาบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ

8. เมื่อผู้เขียนบทความได้ดำเนินการตามกระบวนการของวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะออกใบตอบรับการตีพิมพ์และใบเสร็จรับเงินให้กับผู้เขียนบทความ และดำเนินการตามกระบวนการตีพิมพ์ต่อไป
9. ถ้าผู้เขียนบทความไม่ปฏิบัติตามกระบวนการของวารสาร กองบรรณาธิการจะแจ้งยกเลิกการตีพิมพ์บทความและจะไม่ได้รับเงินค่าธรรมเนียมคืนไม่ว่ากรณีใด ๆ
10. ผู้เขียนบทความจะสามารถดูเล่มวารสารฯ ทางออนไลน์ ได้ที่เว็บไซต์
<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/JERf>

รูปแบบการเขียนบทความในวารสารวิจัยทางการศึกษา

รูปแบบการเขียนบทความในวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประยุกต์มาจากรูปแบบการเขียนบทความงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) โดยมีองค์ประกอบของบทความงานวิจัย ดังนี้

1. **ชื่อเรื่อง** : กระชับ ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. **ชื่อผู้ทำวิจัย** : ระบุนามสกุล (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และอีเมลล์
3. **ชื่อที่ปรึกษา** : ระบุนามสกุล (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) หน่วยงานที่สังกัด และที่อยู่ ของผู้เขียนครบทุกคน (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
4. **บทคัดย่อ** : (ภาษาไทย) บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เนื้อหาในบทคัดย่อควรระบุวัตถุประสงค์โดยย่อ ผลการวิจัยและบทสรุปโดยย่อ (ไม่เกิน 300 คำ)
5. **คำสำคัญ** : (ภาษาไทย)
6. **บทคัดย่อ** : (ภาษาอังกฤษ) (ไม่เกิน 300 คำ)
7. **คำสำคัญ** : (ภาษาอังกฤษ)
8. **บทนำ** : กล่าวถึงเฉพาะภูมิหลังของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์การวิจัย
9. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**
10. **กรอบแนวคิดในการวิจัย**
11. **สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)**
12. **วิธีดำเนินการวิจัย**
 - 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/กรณีศึกษา (ระบุรายละเอียดของการได้มาและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/กรณีศึกษา)
 - 2) ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ระบุคุณภาพของข้อมูล)
 - 5) การวิเคราะห์ข้อมูล
13. **สรุปผลการวิจัย** : เขียนบรรยาย หรือสรุปเป็นข้อๆ โดยย่อ ถึงผลงานที่สำคัญ และต้องการเน้น
14. **อภิปรายผล**

15. ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะทั่วไป
- 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

16. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

17. บรรณานุกรม / การเขียนอ้างอิง

การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงาน ให้จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันไปตามประเภทของ เอกสารที่นำมาอ้างอิง สามารถเปิดดูตัวอย่างได้จาก <https://lib.swu.ac.th/th/images/guides/bibliography.pdf> และตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิง ดังนี้

1. Book หนังสือทั่วไป

หนังสือภาษาไทย

ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์)./เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	กัลยา วานิชย์บัญชา. (2558). <i>สถิติสำหรับงานวิจัย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(กัลยา วานิชย์บัญชา, 2558, น. 286)

หนังสือภาษาอังกฤษ

ชื่อสกุล./ชื่อต้น/ชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์)./เมืองที่พิมพ์:/ส นักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	Hickey, A. J., & Ganderton, D. (2016). <i>Pharmaceutical Process Engineering</i> (2 nd ed.). Boca Raton: CRC Press.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(Hickey & Ganderton, 2006, p. 55)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

TH เจ้าของผลงาน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สืบค้นจาก/URL

EN เจ้าของผลงาน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./Retrieved from/URL

บรรณานุกรม	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2544). <i>เรขาคณิตกับการออกแบบ</i> . สืบค้นจาก https://www.scimath.org/ebookmathematics/item/7401-geometryindesign
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

2. Book Section (หนังสือรวมบทความหรือรวมเรื่อง)

ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์/เลขหน้า)/เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

บรรณานุกรม	วนิดา เหมะกุล. (2555). การให้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์. ในคณิตศาสตร์สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (หน่วยที่ 4, น. 50-55). นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(วนิดา เหมะกุล, 2558, น. 50-55)

3. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี/วัน/เดือน)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)/เลขหน้า.

บรรณานุกรม	ปรีดี ปลื้มสำราญ. (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความสามารถในการเข้าถึงได้ทางเว็บ. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 4(2), 95-106.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ปรีดี ปลื้มสำราญ, 2545, น. 95-106)

4. บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี/วัน/เดือน)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)/เลขหน้า./สืบค้นจาก/URL

บรรณานุกรม	พิเชษฐ์ พลพิชิต, และ ชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). วัฒนธรรมสารสนเทศสุขภาพในชุมชนชนบทไทย. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 10(2), 63-77. สืบค้นจาก http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jlis/article/view/9957/8448
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(พิเชษฐ์ พลพิชิต, และ ชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ, 2560, น. 63-77)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

5. หนังสือแปล

ชื่อผู้เขียนเดิม./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง[ชื่อเรื่องเดิม]/(ครั้งที่พิมพ์)/(ชื่อผู้แปล)/เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์,(ต้นฉบับพิมพ์ พ.ศ. หรือ ค.ศ.)

บรรณานุกรม	ซูเมกเกอร์, อี. เอฟ. (2557). <i>จิ๋วแต่แจ๋ว: เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ</i> [Small is beautiful] (พิมพ์ครั้งที่ 4) (สมบูรณ์ ศุภศิลป์, ผู้แปล). นนทบุรี: สมิต.(ต้นฉบับพิมพ์ ค.ศ. 1973)
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ซูเมกเกอร์, 2557, น. 15)

6. ปรินญาณินพนธ์

6.1 รูปแบบฉบับพิมพ์ (ตัวเล่ม)

TH ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์) ./ ชื่อเรื่อง./ (ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต/ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต) ./ ชื่อสถานศึกษา./ ที่ตั้ง.

EN Auther./ (Year) ./ Title/ (Master's thesis,/ Doctoral dissertation) ./ Institute,/ Location.

บรรณานุกรม	วิริยะ โภคาพันธ์. (2558). การศึกษาและพัฒนาแบบทดสอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(วิริยะ โภคาพันธ์, 2558, น. 40)

6.2 รูปแบบออนไลน์

TH ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์) ./ ชื่อเรื่อง./ (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต/ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต) ./ ชื่อสถานศึกษา./ ที่ตั้ง) ./ สืบค้นจาก/URL

EN Auther./ (Year) ./ Title/ (Master's thesis,/ Doctoral dissertation,/ Institute,/ Location) ./ Retrieved from/URL

บรรณานุกรม	ธนาพงษ์ พรหมทัศน์. (2560). การศึกษารัฐภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษา ครูสำโรงภาคบุญมี (ปรินญาณินพนธ์ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://search.swu.ac.th:1701/primoeexplore/fulldisplay?docid
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ธนาพงษ์ พรหมทัศน์., 2560, น. 60)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

7. รายงานการวิจัย

TH ชื่อ/ชื่อสกุล./ (ปีที่พิมพ์) ./ ชื่องานวิจัย./ (หมายเลขประจำรายงาน) ./ (ถ้ามี)

EN ชื่อสกุล./ ชื่อต้น/ชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์) ./ ชื่องานวิจัย./ (Report no., Contract no., Monograph no.) ./ (ถ้ามี)

บรรณานุกรม	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์. (2553). การจัดทำรายงานแห่งชาติเพื่อเสนอต่อ UNFCCC (รายงานแห่งชาติฉบับที่ 2)
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, และศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 2553, น. 19)

8. ราชกิจจานุเบกษา

TH ชื่อกฎหมาย./ (ปี./วัน/เดือน) ./ ราชกิจจานุเบกษา./ (เล่ม.../ตอนที่.../เลขหน้า) ./ สืบค้นจาก/(Url*ถ้ามี)

EN ชื่อกฎหมาย./ (ปี./เดือน/วัน) ./ ราชกิจจานุเบกษา./ (เล่ม.../ตอนที่.../เลขหน้า) ./ Retrieved from/(Url*ถ้ามี)

บรรณานุกรมภาษาไทย	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550, 4 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 24 ตอนที่ 27ก, น. 4-13).
บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ	White paper on e-education. (2004, August 26). National Gazette (No. 26734). Retrieved from https://www.westerncape.gov.za/legislation/white-paper-eeducation

9. บทความ คอลัมน์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์

TH ชื่อ/ชื่อสกุล/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

EN ชื่อสกุล/ชื่อต้น/ชื่อกลาง/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

บรรณานุกรม	นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจยั่งยืน. <i>คมชัดลึก</i> , น. 15
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(นวลจันทร์ จินตนาพันธ์., 2546, น. 15)

10. เอกสารจัดพิมพ์ไม่เป็นทางการ (จุลสาร, แผ่นพับ, ใบปลิว, เอกสารประกอบการสอน)

TH ชื่อ/ชื่อสกุล/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

EN ชื่อสกุล/ชื่อต้น/ชื่อกลาง/(ปีพิมพ์,/วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./หน้าที่ตีพิมพ์.

บรรณานุกรม	แววตา เตชาทวีวรรณ. (2557). <i>ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ</i> [เอกสารประกอบการสอน]. กรุงเทพฯ: สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(แววตา เตชาทวีวรรณ, 2557, น. 19)

11. วัสดุสื่อโสตทัศน

ชื่อผู้บรรยาย ผู้พูด หรือผู้ขับร้อง(ถ้ามี)./(ปีที่ผลิต)./ชื่อของวัสดุ [ประเภทของวัสดุ]./สถานที่ผลิต:/ผู้ผลิต.

บรรณานุกรม	เบญญาภา โสภณ, และ กาญจนาพร สุวรรณ. (2555). <i>เกมและกิจกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย</i> [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เป็นภาษาและศิลปะ
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(เบญญาภา โสภณ และ กาญจนาพร สุวรรณ, 2555)

12. เว็บไซต์

เอกสารจากเว็บไซต์ให้ลงรายการเช่นเดียวกับประเภทเอกสารนั้น ๆ เช่น หนังสือ, บทความ หากมีรายการทางบรรณานุกรมไม่ครบ ให้พิจารณา ลงรายการเท่าที่ปรากฏ และตามด้วยการระบุตัวระบุวัตถุดิจิทัล (DOI) ชื่อฐานข้อมูล หรือ URL และไม่ใส่มหัพภาค (.) ปิดท้าย และไม่ต้องระบุวันที่สืบค้น *ยกเว้นเว็บไซต์ที่เนื้อหาอาจมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เว็บวิกิ เป็นต้น

บรรณานุกรม	ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). <i>ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544</i> . สืบค้นจาก http://www.mua.go.th/users/hecommission/doc/law/ministrylaw/1-31library standard 2544.pdf
การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา	(ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544) (เอกสารจากเว็บไซต์)

*ภาษาอังกฤษ เปลี่ยนคำว่า “สืบค้นจาก” เป็น “Retrieved from”

13. การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากนั้นตามด้วยคำว่า "การสื่อสารส่วนบุคคล" (สำหรับภาษาไทย) หรือ "personal communication" (สำหรับภาษาอังกฤษ) และปิดท้ายด้วยวันเดือนปีที่สัมภาษณ์ *การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์ **ไม่ต้องทำบรรณานุกรมท้ายเล่ม /ทำรายการบรรณานุกรมท้ายเล่มเฉพาะการสัมภาษณ์ทางประวัติศาสตร์**

ตัวอย่างภาษาไทย	(สมศักดิ์มิตรไมตรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 กุมภาพันธ์ 2556)
ตัวอย่างภาษาอังกฤษ	(Elliot Robbins, personal communication, January 4, 2001).

ตัวอย่างบรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรทิพย์ จันทร์แจ้ง, วันทนี ภูมิภักธาคม, และธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร. (2553, ตุลาคม 2552 – มกราคม 2553).

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกร้านนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี.

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 3(3) : 119-132

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2556). รายงานการสาธารณสุขไทย ด้านการแพทย์

แผนไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก.

Lovelock C., & Wirtz J. (2007). *Services Marketing, People, Technology, strategy*. Sixth

edition: Pearson International Edition, p.22, 207, 380.

การติดต่อสอบถามรายละเอียด

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ถนนสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0 2649 5000 ต่อ 11123 E-mail: journal.edswu@gmail.com

